

Opinion 2006

Opinion 2006

Om den svenska
allmänhetens syn på samhället,
säkerhetspolitiken och försvaret

Sammanställt av
Göran Stütz

SPFs skriftserie

- 2006:4 Opinion 2006
- 2006:3 Detta är medieberedskap –
ett porträtt av Mediernas beredskapsråd
- 2006:2 Flodvågen – det andra halvåret med bilagedel.
- 2006:1 Digitaliseringen av tv-mediet – utifrån ett
medieberedskapsperspektiv (Nätpublikation, PDF-fil)¹
- 2005:4 Opinion 2005 (Nätpublikation, PDF-fil)
- 2005:3 Mediers beredskap. Informationsoperationer och
mediers sårbarhet
- 2005:2 Medieföretagens syn på hot, risker och sårbarheter –
en kartläggning
- 2005:1 Minoritetsmedier i Sverige – katalog
- 2005:1 Minoritetsmedier och minoritetsmediepolitik i
Sverige – en kartläggning
- 2004:1 Massmediernas elberoende. Elavbrottet den 23 september 2003

¹Till projektet hör ett nyhetsbrev som innehåller information om digitaliseringen av marksänd TV – utifrån ett medieberedskapsperspektiv. Anmälan till nyhetsbrevet görs på SPFs webbsida: www.psyccdef.se.

För tidigare publikationer se SPFs webbsida.

Utgiven av Styrelsen för psykologiskt försvar

SPFs skriftserie 2006:4

ISSN 1401-2383

ISBN 91-87260-03-4

Layout: Mattias Svenlin och Kerstin Sahlin

Tryckt av Edita Norstedts Tryckeri AB

Stockholm, 2006

Innehållsförteckning

Förord	7
Opinion 2006	9
Kortare tillbakablick	9
Kort om undersökningen 2006	13
Figurförteckning	15
Opinionslägen	19
Inställning till skilda internationella förhållanden	19
Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor	22
Inställning i andra frågor kring försvaret	26
Inställning till väpnat motstånd vid angrepp	31
Inställning till det svenska samhället	31
Avslutande kommentar	34
Figurer	35 - 79
Frågeförteckning	81
Opinion 2006 – A Summary	95
Bakgrundsvariabler	98

Förord

Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) har bland sina många uppgifter inom områden som massmedieberedskap, totalförvarsinformation, totalförvarspliktigas rättigheter med mera också uppdraget att genomföra en opinionsstudie avseende medborgarnas inställning till svensk säkerhetspolitik och totalförvar samt till det demokratiska samhället och dess institutioner. Föreliggande studie utgör den senaste i den serie som det psykologiska försvaret publicerat under drygt ett halvt sekel. Den långa serien mätresultat är utan motstycke och gör det möjligt att studera befolkningens hållning inom de nämnda områdena genom åren. Det kan i sammanhanget vara värt att erinra om det givande kunskapsutbyte som SPF sedan många år har med sin motsvarande organisation i Finland, Planeringskommissionen för förvarsinformation (PFI) när det gäller opinionsstudierna.

Flera av de traditionella och militärt orienterade frågorna som ingått i många studier har allt eftersom ersatts av andra aktuella och mer säkerhetspolitiskt fokuserande frågeställningar. Då ett flertal frågor i denna undersökning är helt eller tämligen nya kan svarsmönster inte alltid relateras till tidigare studier.

Förhållandet att vi lever i en föränderlig värld, inte minst på det försvars- och säkerhetspolitiska området, gör sannolikt att stora delar av befolkningen är osäkra i sina uppfattningar och åsikter eller att de helt enkelt saknar adekvata kunskaper inom dessa områden. Detta medför att de attityder som avspeglas i opinionsstudier som behandlar sådana frågor måste tolkas med en viss försiktighet.

Undersökningsresultaten presenteras i denna publikation tillsammans med en översiktlig bakgrund och historik om hur arbetet med opinionsstudierna utvecklats under åren. För mer ingående studier av själva resultaten hänvisas till den tabellsamling som hittas på SPF:s hemsida under adressen www.psyodef.se med direktlänk till 2006-års opinionsundersökning.

Opinion 2006 har sammanställts av Göran Stütz, tidigare forskningschef och laborator vid SPF och sedan över två decennier ansvarig för myndighetens opinionsstudier. För layout svarar Kerstin Sahlin och Mattias Svenlin. Jag vill rikta ett stort tack till dessa.

Stockholm i december 2006

Mats Ekdahl
Generaldirektör, SPF

Opinion 2006

I denna skrift redogörs för resultaten i den senaste studien i den serie opinionsmätningar som det psykologiska försvaret publicerat i Sverige under mer än ett halvt sekel. Genast skall sägas att resultaten denna gång presenteras något annorlunda än tidigare år. I denna skrift åskådliggörs resultaten i årets studie och jämförelser görs med tidigare studier i form av grafiska figurer. Den som önskar en mer ingående och sedvanlig information om undersökningen och svarsfördelningar hänvisas till psykologiska försvarets webbsidor (www.psyodef.se) med länkar till opinionsstudien i pdf-format. Innan resultaten presenteras görs en kortare exposé över det psykologiska försvarets opinionsstudier.

Kortare tillbakablick

Den första opinionsstudien på det psykologiska försvarets område i Sverige genomfördes i början av 1950-talet på uppdrag av kommittén för utredning av det psykologiska försvaret i Sverige (SOU 1953:27¹, för översikt se t.ex. Landahl 1989², Tubin 2003³). I denna studie ställdes första gången bl.a. den fråga som blivit klassisk:

”Antag att Sverige anfalls. Anser Ni då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?”.

Den frågan, den allmänna försvarsviljan i fred, formulerades i samklang med syftet med de dåtida psykologiska försvarsåtgärderna, nämligen att hos befolkning och egna trupper framkalla, främja, befästa och, om möjligt, stärka vilja och förmåga till motstånd vid ett väpnat angrepp på vårt land eller annars efter särskilt beslut av regeringen. Denna fråga har varit oförändrad genom åren så när som på att ”Ni” ersatts av ”du”. Svarsalternativen har utökats från den tidigare enkla ja/nej-dikotomin.

I denna första opinionsundersökning ställdes huvudsakligen

1 SOU 1953:27: *Psykologiskt försvar*, Stockholm.

2 Landahl, Per-Axel (1989): *Om sanningen skall fram – Det psykologiska försvaret under 35 år*, SPF, Stockholm.

3 Tubin, Eino (2003): *Förfäras ej - 50 år med det psykologiska försvaret – En biografi om en svensk myndighet*, SPF, Stockholm.

övergripande frågor rörande t.ex. uppfattningen om det internationella läget och åsikterna om riskerna för Sveriges vidkommande, frågor rörande attityderna till och förtroendet för våra försvarsresurser samt frågor vad gäller allmänhetens medievänor.

De följande åren (1956, 1957 och 1964) stödde psykologiska försvaret undersökningar som utfördes vid institutioner vid universiteten i Göteborg och Stockholm eller som företogs av opinionsinstitut. År 1965 började Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar (BN), vilket var benämningen på den fredstida inrättning som vid denna tid handhade landets psykologiska försvar, egna årliga mätningar. Undersökningarna har fortsatt i Styrelsens för psykologiskt försvar (SPF) regi. Mätningarna utförs traditionellt i början av hösten men genom åren har en eller flera (mindre) studier gjorts också i samband med händelser som direkt eller indirekt berört Sverige t.ex. u-båtens Whiskey 137 intrång i Karlskronaskärgård, oroligheter i Polen, Berlinmurens fall, Tysklands enande, WPs upphörande. De långa tidsserierna kan ses som unika såväl i ett nationellt som i ett internationellt perspektiv. Det psykologiska försvarets opinionsundersökningar anses också idag som ett viktigt komplement till bilden av befolkningens syn inom områdena säkerhetspolitik och försvar. Undersökningarnas förtjänst ligger bl.a. i de öppet redovisade frågorna och att svaren ger en klar uppfattning om medborgarnas inställning inom berörda områden.

Studier och forskning blev redan från början viktiga inslag i psykologiska försvarets verksamhet. Vissa projekt är kvalificerade forskningsinsatser medan andra inte alltid uppfyller kravet på traditionell forskning. Kommittén för det psykologiska försvaret ansåg det särskilt viktigt med fortlöpande kartläggning av den allmänna opinionen i Sverige. Begreppet *allmän försvarsvilja* har kommit att definieras i socialpsykologiska termer nämligen som "... individers åsikt eller vilja att vi som kollektiv, samhälle, nation bör eller inte bör använda våra militära resurser för att försvara landet vid ett utifrån kommande militärt angrepp eller hot". Denna vilja antas finnas i ett samhälle i fredstid, under krigshot, vid höjd beredskap, i krig och omfattar hela befolkningen. Denna allmänna vilja kan i fred endast komma till uttryck i form av en uttalad åsikt, en attityd.

Opinionsmätningarna baseras traditionellt på intervjuer genomförda vid besök hos den tillfrågade. Längre gjordes intervjuerna över telefon men sedan några år tillbaka ligger postenkäter till grund för mätningarna. Många studier har på BN/SPFs uppdrag genomförts

av större privata opinionsinstitut i landet. Sedan några år tillbaka svarar statliga Statistiska Centralbyrån för fältarbete och datainsamling. För frågorna svarar genomgående forskare vid eller knutna till det psykologiska försvaret. Förteckning över opinionsstudierna och alla andra studier som genomförts i BN/SPFs regi återfinns på SPFs nätsida eller i biografien över den psykologiska försvarsverksamheten.

Här skall inskjutas att opinionsstudierna omfattar riksrepresentativa urval ur befolkningen i Sverige vanligen i åldersintervallet 18 till 74. Vissa "extra" studier gäller dock viktiga grupper, t.ex. ungdom, studenter, kvinnor, invandrare. En rad studier av äldre datum rörande opinionsbildning har också genomförts. Normalt baseras opinionsstudierna på urval om cirka 1 000 personer. I vissa fall på ett mindre antal.

Psykförsvarets opinionsstudier kom tidigt att innehålla ett flertal frågor som på olika sätt tangerade och stöttade den centrala försvarsviljefrågan. Inställning till militärtjänstgöring, inställning till försvarsplikt och inställning till omedelbar inställelse vid mobilisering, synen på våra framgångsrika försvarsmöjligheter är exempel på sådana frågor. Senare kom frågebatteriet att vidgas än mer. Frågor rörande bedömning av hot och krisrisker, risk för krig, uppfattning om skilda internationella förhållanden, t.ex. länder och organisationer, kunskaper i totalförsvarsfrågor, inställning till och förtroende för samhället i skilda avseenden t.ex. massmedier, politiker. Andra frågor gäller behovet av ett svenskt militärt försvar, uppfattning om statens kostnader för försvaret, uppfattning om försvarets styrka. Många av dessa frågor är aktuella också idag.

Tanken på opinioners betydelse, naturligtvis en grundbult i varje psykologiskt försvar, fördes också in i den beredskapsorganisation som fanns uppbyggd inom det psykologiska försvaret. Opinionssektionens uppgift var att i kris och krig mäta och analysera folkstämningar i landet. Sektionen var helt öppen och bemannades av frivilligt anslutna forskare från landets universitet och högskolor. Sektionen och beredskapsorganisationen i övrigt upplöstes i samband med nyordningen inom den civila beredskapen år 2002.

En mängd försök har gjorts att relatera variationer i främst försvarsviljefrågan till såväl hastigt uppblossade, som till händelser av mer långvarig karaktär (för översikter se Törnqvist 1975⁴ och t.ex.

4 Törnqvist, Kurt (1975): *Försvarsvilja oh närbesläktade begrepp. Definitions- och mätproblem*, BN, Stockholm.

Elsässer 1987,⁵ Stütz 2000⁶ samt tidigare nämnda Landahl och Tubin). Kortfattat skall bara sägas att när det gäller samvariationen mellan "upplevd risk för krig" och försvarsvilja visar studier att svängningarna i den första är större än i den sistnämnda variabeln. Detta kan tyda på att riskupplevelser inte är av så stor betydelse för den allmänna försvarsviljan i samhället. Senare tiders händelser understryker detta.

Några av de säkerhetspolitiska opinionerna förändrades kortvarigt till följd av terrorattackerna i New York den 11 september 2001. Detta gäller t.ex. oron över den aktuella politiska situationen i världen, oron för terroristhandlingar, oro för att situationen på längre sikt kan leda till att delar av Europa dras in i krig, inställningen till statens kostnader för försvaret. Försvarsviljan, som den framträder i SPFs mätningar, påverkades dock knappast heller denna gång.

I takt med säkerhetspolitiska förändringar har flera av de traditionella och militärt orienterade frågor som ingått i många äldre studier under senare år ersatts av andra mer aktuella. Frågor kring aktuella hotbilder, uppfattningar om totalförsvarets roll i det fredstida samhället, relationen till Nato, till militär alliansfrihet, inställning till svensk medverkan i det säkerhetspolitiska och försvarsmässiga samarbetet inom EU, till fredsframtvingande FN-insatser, till värnplikt eller yrkesförsvaret, till kvinnlig värnplikt, svensk försvarsindustri och export av vapen, oro för terrorism är exempel på sådana frågor.

Under många år var opinionsundersökningarna psykförsvarets ansikte utåt och långt in på 1990-talet kommenterades opinionslägen på tidningarnas ledarsidor, behandlades i nyhetssändningar och på nyhetssidor och relaterades i riksdagens försvarsdebatter och annorstädes där försvarsfrågor var på tal. SPFs uppdrag att genom årliga studier följa svensk opinionsutveckling av betydelse för det psykologiska försvaret samt att följa utländsk informationsverksamhet som kan ha betydelse för svensk opinionsutveckling och påverka försvarsviljan gällde till och med år 2002 är alltså inte längre aktuellt. Trots mångfalden opinionsstudier vi möter idag är psykförsvaret ännu i stort sett ensam aktör på sitt undersökningsområde.

De konsekvent genomförda undersökningarna i det psykologiska försvarets regi har haft betydelse för den allmänna debatten om försvaret. Som ofta när det gäller opinionsundersökningar har man

5 Elsässer, Gertie (1987): *Försvarsvilja och framtidstro*, SPF, Lund.

6 Stütz, Göran (2000): *Försvarsvilja igår – idag – i morgon?*, I: *Försvarsvilja 2000 – en antologi*, SPF, Stockholm.

dock ibland övertolkat resultaten av förändringar. Liksom i andra sammanhang när det gäller opinionsundersökningar bör man vara försiktig med att hänge sig åt alltför långtgående slutsatser och spekulationer om vilka orsaker som kan dölja sig bakom olika opinionsyttringar inklusive opinionsförändringar. Opinionsstudier måste normalt tolkas med viss försiktighet – *cum grano salis*. Men svaren måste ändå tolkas så att en majoritet av befolkningen i fredssamhället ställer upp bakom de säkerhetspolitiska målsättningarna.

Viljan till väpnat försvar är stabil i Sverige. Men är den stark, hög? Frågan är inte enkel att besvara eftersom möjligheterna till jämförelser är få. Dock skall konstateras att Finland och Sverige ligger på ungefär samma nivå. Kurvorna rör sig över tid på ett likartat sätt.

Psykologiskaförsvarets studier genom åren ger vid handen att en stor del av svenska folket ser positivt på sitt land, på försvars- och säkerhetspolitiken, på totalförsvarets verksamhet, på Sveriges medverkan i internationella fredsinsatser. Trots aktningsvärda informationsinsatser från olika håll i samhället synes dock andelen som saknar åsikt i skilda frågor eller som "inte vet", öka över tid. Det i försvarssammanhang ofta tillgripna begreppet "folkförankring" synes inte alltid adekvat⁷ då andelen utan åsikt i olika försvars- och säkerhetspolitiska frågor ökar.

Kort om undersökningen 2006

Styrelsen för psykologiskt försvar skall bl.a. genom genomföra en opinionsstudie avseende medborgarnas inställning till svensk säkerhetspolitik och totalförsvaret samt till det demokratiska samhället och dess institutioner.

Insamling och bearbetning av data för studien 2006 har utförts av Statistiska Centralbyrån (SCB). Till drygt 2 000 personer i åldrarna 18 till 74 sändes enkätformulär med post. Dessa personer utgör ett representativt urval av Sveriges befolkning i åldersintervallet och representerar inalles drygt 6,3 miljoner människor.

Datainsamlingen omfattar perioden 19 september till 3 november 2006. När fältarbetet avslutades hade svar inkommit från 1 054 personer, dvs. 52 %. Bortfallet är således betydande i undersökningen, 48 %.

7 Lindmark, Göran & Stütz, Göran (2001): *Folket, försvaret och framtiden*, Försvarsberedningens skriftserie nr 7, Stockholm.

Avgörande för bortfallets inverkan är om detta avviker från de svarande i sådana egenskaper som uppvisar samband med de variabler som undersökningen skall mäta. Så verkar inte vara fallet.

För frågornas formulering, tabellsammanställning och presentation svarar SPF. Här kan inskjutas SPFs samarbete med finska Planeringskommissionen för försvarsinformation i Helsingfors som också genomföra årliga mätningar på det försvars- och säkerhetspolitiska området (www.defmin.fi). Även om frågorna inte är helt identiska kan intressanta jämförelser göras mellan befolkningarna i de bägge länderna.

Frågornas formulering skiljer sig i varierande grad över år. Uppgift om frågornas ordalydelse fås mot slutet i denna publikation. Då ett flertal frågor i undersökningen är helt eller tämligen nya går det inte alltid att relatera svarsmönster till tidigare SPF-studier. I övrigt hänvisas till myndighetens webbsidor under adress www.psydef.se med länkar till denna och de senaste årens opinionsstudier. När det gäller jämförelser mellan studier olika år skall åter sägas att fram till och med 1991 baseras SPFs opinionsundersökningar på besöksintervjuer. Mellan 1992 och 2002 ligger telefonintervjuer till grund för studierna. Sedan 2003 är det svar i postenkäter som utgör grunddata.

Som framgår i uppställningen av bakgrundsvariablerna är antalet personer i vissa kategorier litet varför relativtalen i dessa måste tolkas försiktigt. Små förändringar i absoluta tal kan medföra stora skillnader i procenttal.

Figurförteckning

INSTÄLLNING TILL SKILDA INTERNATIONELLA FÖRHÅLLANDEN

- Figur 1. Oro för den politiska situationen i världen.
- Figur 2. Oro för den politiska situationen i världen olika år.
- Figur 3. Upplevd risk för storkrig i Europa.
- Figur 4. Upplevd risk för storkrig i Europa olika år.
- Figur 5. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.
- Figur 6. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet olika år.
- Figur 7. Uppfattning om förhållanden som påverkar fred och säkerhet i Sverige.
- Figur 8. Uppfattningar om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i Europas närområde.
- Figur 9. Oro för terroristattacker i Sverige.
- Figur 10. Uppfattning om beredskapsläget mot terroristattacker i Sverige.

INSTÄLLNING I SKILDA SÄKERHETSPOLITISKA FRÅGOR

- Figur 11. Inställning till FNs fredsframtvingande insatser.
- Figur 12. Inställning till FNs fredsframtvingande insatser olika år.
- Figur 13. Inställning till om Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN.
- Figur 14. Inställning till om Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN olika år.
- Figur 15. Inställning till ett svenskt deltagande i militära interventioner med eller utan stöd av FNs säkerhetsråd.
- Figur 16. Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang.
- Figur 17. Inställning till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga.
- Figur 18. Inställning till att Sverige ansvarar för en av EUs militära snabbinsatsstyrkor.
- Figur 19. Inställning till att EU hanterar kriser utanför Europa.

- Figur 20. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.
- Figur 21. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU olika år.
- Figur 22. Inställning till svensk export av vapen.
- Figur 23. Inställning till en svensk försvarsindustri.

INSTÄLLNING I ANDRA FRÅGOR KRING FÖRSVARET

- Figur 24. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar.
- Figur 25. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar olika år.
- Figur 26. Medlemskap i Nato eller stå utanför?
- Figur 27. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet/stå utanför Nato? Inställning olika år.
- Figur 28. Önskad typ av militärt försvar.
- Figur 29. Önskad typ av militärt försvar olika år.
- Figur 30. Inställning till förslag om kvinnlig värnplikt.
- Figur 31. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.
- Figur 32. Inställning i några tänkta situationer rörande det militära försvaret.
- Figur 33. Inställning till att det militära försvaret övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism.
- Figur 34. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.
- Figur 35. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret olika år.
- Figur 36. Uppfattning om Sveriges beredskap att hantera krissituationer.

INSTÄLLNING TILL VÄPNAT MOTSTÅND VID ANGREPP

- Figur 37. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp.
- Figur 38. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp olika år.

INSTÄLLNING TILL DET SVENSKA SAMHÄLLET.

- Figur 39. Uppfattning om Sverige som land att leva i.
- Figur 40. Uppfattning om Sverige som land att leva i olika år.
- Figur 41. Uppfattning om att leva i Sverige framöver.
- Figur 42. Uppfattning om att leva i Sverige framöver olika år.
- Figur 43. Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda för svarspolitiken.
- Figur 44. Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda utrikespolitiken.
- Figur 45. Uppfattning om förhållanden som skulle kunna påverka såväl Sverige som andra länder.

Opinionslägen

Inställning till skilda internationella förhållanden

Fler än på senare år upplever oro över den aktuella politiska situationen i världen

Terrordåden mot USA den 11 september påverkar helt klart opinionsläget i ett par frågor i SPF-studie på hösten 2001. Den starkaste påverkan rör frågan om upplevd oro. Dagarna före attackerna uppger 41 % och dagarna efter 66 %, att de känner "stor" oro för den aktuella politiska situationen i världen. Därefter återgår åsiktsläget till det mer normala i de följande studierna men 2004 ökar åter andelen oroade till 54 % som dock återgår förra året till 46 %. I årets studie ökar åter andelen oroade till 57 % vilket är det högsta värdet på många år. Andelen ej oroade, i år 9 %, är dock ungefär lika stor som i de senaste studierna (figur 1 och 2).

Oroade är oftare kvinnor än män (andelen inte alls eller "mycket lite" oroade är dock lika stor bland kvinnor som bland män), tenderar oftare att vara äldre än yngre och oftare lågutbildade än högre utbildade. Sympatisörer till socialdemokraterna och moderaterna är i mindre utsträckning än övriga oroade över den aktuella politiska situationen i världen. Att speciellt kvinnor och äldre oroas över denna är ett förhållande som observerats i flera tidigare SPF-studier (tabell 3 i tabellversionen).

Även när det gäller upplevda risker för storkrig i Europa påverkas opinionen av "nine-eleven"-händelserna i USA 2001 men inte alls lika kraftigt som i frågan ovan. Omkring 1/3 av de tillfrågade upplever vid tiden för dessa dåd krigsriskerna i Europa som stora men den andelen minskar påtagligt de följande åren och hamnar i höst på 19 %, vilket dock är en smärre ökning från förra årets 16 %. Ungefär hälften av befolkningen upplever riskerna som "ganska små" medan 30 % ser dem som "mycket" små eller inga alls (figur 3 och 4). Under den tidsperiod som illustreras i figuren har de bägge sistnämnda grupperna sammantagna ökat påtagligt i utbredning.

Uppfattningen att riskerna är stora omfattas främst av kvinnor medan det motsatta gäller bedömningarna att riskerna är "mycket små" eller "inga alls" vilka ofta görs bland männen. Ålders- och

utbildningsgrupperna skiljer sig i riskbedömningen där yngre och högre utbildade vanligen gör en mer optimistisk bedömning. Till den gruppen sällar sig också oftare storstadsbor än boende annanstans i landet. Speciellt sympatisörer till kristdemokraterna är splittrade i sin riskbedömning. Att kvinnor oftare än män bedömer riskerna för krig i Europa som stora noteras också i tidigare SPF-studier.

En ökad andel tror att den militära situationen i vår närhet blir otryggare framöver

Beträffande bedömningen av om den *framtida militära situationen* i vår geografiska närhet (*figur 5 och 6*) försväras direkta jämförelser mellan studier genom att frågan de två senaste åren formulerats på ett annat sätt än tidigare (*se förteckning över frågeversioner i denna publikation*). Under perioden 1995–2004 är det i flertalet SPF-studier något fler som gör bedömningen att läget de kommande tio åren blir mer hotfullt (15 % i snitt) än att det blir mindre hotfullt (11 %). Majoriteten – 64–74 % över de nio studierna – tror dock inte att läget kommer att förändras på ett avgörande sätt.

I de två senaste SPF-studierna är en pessimistisk bedömning betydligt vanligare än tidigare – i år vanligare än förra året, 48 mot 33 % – medan de i befolkningen som inte förväntar sig förändringar minskar till "bara" 38 %.

I de två senaste studierna är andelen utan åsikt också högre än tidigare. Huruvida det är förändringar i själva frågan eller att man faktiskt inte kan göra en bedömning får kommande studier utvisa. Pessimistiska återfinns nu främst bland kvinnor, bland boende i mellanstora eller mindre orter/i glesbygd, bland kristdemokrater och folkpartister. Liknande opinionsbild har noterats också i tidigare studier. Åldersgrupperna skiljer sig inte i uppfattning på ett entydigt sätt.

Medlemskapet i EU och deltagandet i EUs säkerhetspolitiska samarbete bidrar positivt till fred och säkerhet i vårt land – USAs krig mot terrorismen och en ökad invandring gör det inte

Över hälften anser att vårt deltagande i fredsfrämjande militära insatser, i EUs försvars- och säkerhetspolitiska samarbete samt medlemskapet i EU är förhållanden eller faktorer som positivt *påverkar fred och säkerhet i vårt land*. Knappast hälften av befolkningen (48 %)

betraktar vår militära alliansfrihet som en positiv faktor. Vad gäller alliansfriheten och EU-medlemskapet anser dock omkring 1/4 att dessa faktorer saknar betydelse för freden och säkerheten och beträffande alliansfriheten saknar en "så stor andel" som 1/5 uppfattning vilket möjligen kan förvåna (*figur 7*).

När det gäller Sveriges deltagande i EUs militära snabbinsatsstyrkor och utvidgningen av EU till Baltikum ser omkring en tredjedel dessa som positiva faktorer, omkring 20 % upplever dem som negativa medan ungefär lika många menar att de saknar betydelse i sammanhanget. Andelen utan åsikt är hög, 25 %.

Beträffande Finlands militära alliansfrihet tycker 34 % att denna är en freds- och säkerhetsfrämjande faktor för Sveriges del, en lika stor andel som vad gäller vår egen alliansfrihet anser att den saknar betydelse medan många – 35 % – inte har någon åsikt i frågan. Andelen utan åsikt är genomgående hög, speciellt bland kvinnor och yngre.

Som negativa faktorer bland de elva ses i störst utsträckning USAs krig mot terrorismen och Turkiets eventuella anslutning till EU då 51 respektive 30 % ser dessa negativt för vår del. Nästan hälften (47 %) procent anser att ett ökat antal invandrare i Sverige bidrar negativt till fred och säkerhet i vårt land, 1/4 anser att denna saknar betydelse medan 10 % bedömer invandringen positivt.

Splittrad syn på USAs betydelse för fred och säkerhet i Europas närområde

När det gäller uppfattningar om olika *organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i Europas närområde* är svarsbilden till stor del väntad. Flertalet – 86 respektive 73 % – anser att FN och EU bidrar "väsentligt" eller "i någon mån" till denna medan sammantaget 57 % hyser dessa uppfattningar om Nato. Nästan hälften ser i det här avseendet negativt på Ryssland och drygt 1/3 på Kina där andelen som anser att, åtminstone att Kina, saknar betydelse är tämligen hög, 16 respektive 27 %.

Att USA utgör en "allvarligt" problem för fred och säkerhet i Europas närområde anser 24 % men något fler, 27 %, bedömer USAs betydelse mer positivt. Möjligen spelar USAs roll i Irak in här samtidigt som begreppet "Europas närområde" kan upplevas diffust (*figur 8*).

En tredjedel känner oro för terroristattacker i Sverige – pessimistisk syn på beredskapsläget mot terrorism

Oro för att terroristattacker skall inträffa också i Sverige är mer utbredd bland kvinnor än män (figur 9). Andelen oroad ökar med stigande åldersgrupp men är omvänt relaterad till såväl utbildningsnivå som boendeortens storlek. Gruppen oroad är störst bland kristdemokraternas och folkpartiets sympatisörer och betydligt lägre bland miljö- och vänsterpartiets än bland övriga tre partiers.

Jämförelser av opinionslägen över tid försvåras av skillnader i frågornas ordalydelse (se frågeförteckning). I årets studie är över hälften oroad i "ganska liten" eller "mycket liten" grad medan 6 % inte oroas alls för terroristattacker i vårt land.

Om terroristattacker skulle inträffa i Sverige – finns *beredskap att hantera och möta sådana* (figur 10)? En knapp tredjedel (31 %) tror att denna beredskap saknas eller finns i "mycket liten grad", nästan hälften medan 17 % tror att beredskapen finns i hög grad. Nästan hälften, 47 %, stannar alltså inför alternativet "i ganska liten grad".

Det är främst män, personer i intervallet 18–49 år, medel- och högutbildade, i viss mån storstadsbor och boende i andra stora orter, som tillsammans med vänsterpartister, intar en pessimistiskt färgad hållning i beredskapsfrågan.

Inställning i skilda säkerhetspolitiska frågor

Tveksammare uppslutning bakom internationella fredsinsatser

Jämförelsevis många positiva till FNs fredsinsatser, dvs. som anser att det är "rätt" av FN att tillgripa direkta stridshandlingar för att skapa fred och säkerhet, noteras i höst bland män (en tredjedel av kvinnorna saknar åsikt), bland storstadsbor och bland sympatisörer till moderaterna. Speciellt personer i gruppen upp till 29 år saknar uppfattning. Negativa är främst vänsterpartiets anhängare (figur 11).

Andelen positiva till *FNs fredsframtvängande insatser* har i SPFs studier ofta legat på omkring 70 % men i undersökningarna 2004–2005 sjunker andelen till ca 60 % och i år minskar den ytterligare till 56 %. Frekvensen som tycker det är "fel" av FN att tillgripa stridshandlingar uppvisar inte en sådan klar förändring över tid utan det är skaran utan åsikt i frågan som tenderar växa och omfattar nu 23 % (figur 12).

Som framgår i frågeförteckningen har frågan omformulerats

sedan den ställdes första gången 1993 men ordet "direkta strids-" eller "krigshandlingar" gäller dock genomgående.

Strax över 60 % tycker det är ett "riktigt beslut" av Sverige att på begäran av FN sända *svenska militära förband utomlandas* även om soldaterna kan dras in i krigshandlingar och riskerar att skadas eller dödas. En knapp femtedel tycker detta är "fel" medan 18 % inte har någon åsikt. Andelen positiva är högst bland män, i intervallet 30–49 år och bland sympatisörer till moderaterna och folkpartiet. Andelen positiva ökar med stigande utbildningsnivå och boendeortens storlek. I gruppen utan åsikt ingår företrädesvis kvinnor, äldre och anhängare till centerpartiet och vänsterpartiet (*figur 13*).

Opinionsläget skiljer sig knappast från läget i föregående års studie men, bortsett från läget 2004, är andelen positiva 2003 och i tidigare studier betydligt högre än fallet är idag. Också i denna fråga verkar osäkerheten breda ut sig i befolkningen men frågeförändringar kan ha orsakat denna utveckling. Studierna åren 2003–2006 synes dock helt jämförbara (*figur 14*).

FN-mandat krav för interventioner i andra länder

När det gäller *interventioner i andra länder* i syfte att förhindra massmord eller etnisk rensning anser en stor majoritet (75 %) att Sverige ska medverka i sådana med militär personal och bland dessa anser nästan 90 % att deltagandet i så fall skall baseras på ett mandat från FNs säkerhetsråd. Opinionsläget ligger i stort fast från tidigare år (*figur 15*). Avståndstagandet från deltagande är störst bland kvinnor, bland äldre, bland lägre utbildade och bland boende i mellanstora eller mindre orter/i glesbygd. I dessa grupper finner man vanligen de största andelarna som saknar åsikt i frågan.

Färre än tidigare tycker det är rätt att Sverige ökar antalet soldater i internationella engagemang – fler än tidigare är utan åsikt

Sverige har sedan länge sänt militär personal på FN-uppdrag. Betydligt färre (56 %) än i studierna 2004–2005 (67 %) tycker nu att det är "rätt" att Sverige ökar antalet *svenska militärer i sådana utlandsuppdrag*. Ståndpunkten att det är "fel" har dock inte brett ut sig utan skillnaden mot tidigare är att en ökad andel som saknar åsikt i frågan – 26 mot tidigare 15–16 % (*figur 16*).

För en ökning av antalet soldater i fredsfrämjande insatser är män,

personer i åldersintervallet 30–49, medel- och högutbildade, hemmahörande i storstäder eller andra större orter samt sympatisörer till kristdemokraterna. Emot en ökning är främst 65 år och äldre, lågutbildade och boende i mindre orter/i glesbygd. Andelen utan åsikt i frågan är jämförelsevis hög bland kvinnor samt i nedre och övre åldersgrupperna.

Många positiva till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga – men inte lika många är positiva till att vi ansvarar för en insatsstyrka

Strax under 60 % i studierna 2004–2006 ser i huvudsak positivt på att *Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser* för att förhindra att krishärdar utvecklas till militära konflikter. Strax under en femtedel är negativa och en fjärdedel saknar uppfattning i denna fråga. Jämförs opinionslägena de tre åren minskar i år de negativas skara medan gruppen som saknar åsikt växer (*figur 17*).

Män, personer i intervallet 30–49 år, högre utbildade, storstadsbor samt sympatisörer till endera folkpartiet, kristdemokraterna eller moderaterna är i störst utsträckning huvudsakligen positiva. Främst personer i intervallet 50–64, hemmahörande i mindre orter/i glesbygd och anhängare till miljöpartiet är negativa. En tredjedel bland kvinnorna har ingen åsikt. Också i nedre och övre åldersgrupperna, bland lågutbildade samt bland boende i de minsta orterna eller i glesbygd är andelen utan åsikt jämförelsevis hög. Till denna skara sällar sig också över en fjärdedel bland dem som sympatiserar med socialdemokraterna.

När det gäller inställningen till *att Sverige ansvarar för en snabbinsatsstyrka* är andelen positiva färre än i fråga om att bidra till en förmåga till snabba insatser, 43 %, medan andelen negativa är 26 % vilket är fler än i "bidrags"-frågan. Det är också fler som saknar uppfattning i den här frågan än i den föregående, 32 mot 25 %.

En större andel negativa än positiva hittas bland sympatisörerna till miljöpartiet och vänsterpartiet. Andelen utan åsikt är högst bland kvinnor, i nedre och övre åldersintervallet, bland lägre utbildade och bland boende i mindre orter/i glesbygd. Även i detta fall är andelen utan åsikt jämförelsevis hög bland socialdemokraterna (*figur 18*).

Flertalet tycker det är berättigat att EU ingriper i länder utanför Europa för att där trygga humanitär hjälp och för att förhindra folkmord

Som framgår av *figur 19* tycker flertalet, 71 och 65 %, att det är berättigat att EU ingriper i ett land utanför Europa för att där trygga humanitär hjälp respektive för att där förhindra folkmord. Få tar avstånd från sådana insatser.

Om insatserna avser att få slut på en intern väpnad konflikt eller att störta en diktatorisk regim är de negativa fler än de positiva och tillsammans med dem som saknar åsikt utgör de omkring 60 %. Cirka 40 % tycker det är "tveksamt" om insatserna gäller att avvärja en våldsam säkerhetspolitisk kris eller hot om en sådan medan 18 % anser att den orsaken inte berättigar till en insats.

Ungefär lika många är för som emot tanken att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvär

En fråga på den säkerhetspolitiska agendan rör framtida eventuella försvarsåtaganden mellan medlemmarna inom EU (*figur 20–21*). I SPFs studier 1998–2000 ser i snitt ungefär lika många positivt som negativt på att Sverige arbetar för ett sådant försvarsmål. I tid mer näraliggande studier ändras ordalydelsen och avser nu huruvida man är för eller emot att Sverige ingår i (2003) eller går med i (2004–2006) ett gemensamt militärt EU-försvär. Skillnaderna i ordalydelser måste naturligtvis beaktas vid jämförelser mellan undersökningar olika år.

Betraktas de fyra senaste studierna är andelen emot – "helt" eller "delvis" – i stort konstant (27–29 %) medan andelen för nu och förra året minskar till 30 % från tidigare strax under 40 %. Åsiktsläget är splittrat. De utan åsikt (10 %) har ökat något jämfört med de tre tidigare studierna.

Helt eller huvudsakligen för tanken på medlemskap är oftare män än kvinnor. Könen skiljer sig dock inte i andelen avståndstagare utan i andelen tveksamma eller som saknar åsikt där kvinnorna är i klar majoritet. För tanken på anslutning är storstadsbor samt sympatisörer moderaterna men också till folkpartiet och kristdemokraterna. Många mot medlemskap finns bland miljö- och vänsterpartister.

Majoriteten accepterar formerna för svensk export av vapen och de flesta tycker att en inhemsk vapenindustri är viktigt

När det gäller den *svenska vapenexporten* och vapenindustrin är opinionen i stort stabil enligt de senaste två SPF-studierna. Vad gäller exporten anser 10 % att den skall släppas helt fri, 62 % att den som nu skall få förekomma under restriktiva och reglerade former medan 17 % tycker att den skall uppgöra helt. När exportfrågan ställdes 1997 är andelen negativa högre, 22 % (figur 22).

Att exporten skall upphöra helt anser främst kvinnor och yngre (andelen som saknar åsikt i frågan är hög bland dessa), högre utbildade, storstadsbor och sympatisörer till miljö- och vänsterpartiet.

Majoriteten, ca 70 %, tycker det är viktigt med en *svensk vapenindustri*, 16 % tycker att en sådan "inte är speciellt viktig", 8 % finner den oviktigt medan 9 % inte har någon uttalad åsikt (figur 23).

Att det är viktigt att Sverige har en vapenindustri anses jämförelsevis oftast av män, av personer i grupperna 40–49 och 65 år och äldre, av lägre utbildade och av anhängare till kristdemokraterna och moderaterna. Många som sympatiserar med miljöpartiet och vänsterpartiet tycker frågan om en svensk vapenindustri är helt oviktig.

Det kan nämnas att i SPFs studie *Opinion 1991* ställs en fråga kring svensk försvarsindustri. I den studien anser knappt tre fjärdedelar att denna industri skall behållas även om det medför att vi betalar mer för vapnen än vi hade behövt göra om vi köpt dem utomlands. Tretton procent föredrar utlandsköp medan något fler saknar uppfattning.

Inställning i andra frågor kring försvaret

Majoriteten är för ett svenskt militärt försvar men det klara stödet minskar

Tycker man att Sverige skall *ha ett militärt försvar* (figur 24)? "Ja, absolut" svarar i höst 47 %, 32 % anser att vi "nog" bör ha ett sådant, 16 % är tveksamma medan få (2 %) tycker att vi inte behöver det militära försvaret. Klart positiva till försvaret är främst män och sympatisörer till kristdemokrater och moderater medan speciellt miljöpartister och vänsterpartister ifrågasätter eller tar avstånd. Det klara stödet för det militära försvaret är lägre i gruppen 18–29 än i övriga åldersgrupper.

Frågan om behovet av ett militärt försvar har ingått i SPFs studier sedan 1979. Frågan har verbalt förändrats men åtminstone från 1996 är svarsfördelningarna jämförbara. I snitt över tio undersökningar sedan 1996 är drygt 60 % klart positiva till försvaret medan en knapp fjärdedel anser att Sverige "nog" behöver ett sådant. Andelen tveksamma har ökat påtagligt sedan 2002 medan de negativas skara är liten och konstant (*figur 25*). Det klara stödet minskar medan en inte lika övertygad inställning sakta verkar breda ut sig.

Dubbelt så många vill stå utanför Nato som önskar anslutning

Hurställer man sig till ett eventuellt *medlemskap i försvarsalliansen Nato*? Jämförelser mellan årets och de föregående årens studier försvåras av att Nato-frågan tidigare motställer alternativen fullt medlemskap med att Sverige behåller den militära alliansfriheten (åren 1997–2005) men i årets studie gäller alternativet att "stå utanför Nato".

Relativt sett dubbelt så många män som kvinnor önskar medlemskap i Nato men männen är också i majoritet när det gäller alternativet att stå utanför Nato. Drygt 40 % såväl bland kvinnor som i åldersgruppen 18–29 saknar uppfattning i frågan. Många bland sympatisörerna till folkpartiet, kristdemokraterna och moderaterna är positiva till medlemskap men jämförelsevis många bland de förstnämnda önskar stå utanför eller har ingen uttalad åsikt i Nato-frågan. En önskan att stå utanför Nato omfattas främst av personer i intervallet 30–39 år, av högre utbildade, av boende i mellanstora och mindre orter/i glesbygd samt av sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet (*figur 26*).

Andelen för ett svenskt medlemskap i Nato (23 %) är i årets studie ungefär lika stor som tidigare år och till och med större än i undersökningarna 2004 och 2005. Majoriteten, drygt 60 % åren 1997–2005, önskar att Sverige håller fast vid den militära alliansfriheten och i år vill 46 % att Sverige står utanför alliansen. Andelen utan åsikt är med nuvarande frågeversion betydligt högre än tidigare (*figur 27*).

Många önskar ha kvar värnplikten men fler än tidigare vill att denna ersätts med frivilligt åtagande

På vad tycker man att det *militära försvaret skall baseras*? Omkring en fjärdedel föredrar ett militärt försvar med enbart anställda, något fler, 27 %, anser att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att

genomgå militär grundutbildning, 38 % vill ha ett försvar som bygger på värnplikt medan 12 % inte har någon åsikt (*figur 28*).

I höst finns förespråkarna för ett yrkesförsvar främst bland män (många kvinnor saknar åsikt), bland medel- och högre utbildade, bland boende i stortstäder eller i andra stora orter och bland sympatisörer till moderaterna och folkpartiet. Pliktförsvar föredras oftast av lägre utbildade och av socialdemokrater och kristdemokrater. Jämförelsevis många högre utbildade och anhängare till centern, miljöpartiet och vänsterpartiet tycker att plikten kan ersättas med ett frivilligt åtagande.

Studeras åsikterna i ålderskategorierna är andelen för ett yrkesförsvar högst i grupperna 30–39 och 40–49 år. Personer 50 år och äldre förespråkar oftast plikt medan jämförelsevis många yngre gillar tanken på ett frivilligt åtagande. Som framgår i *figur 29* ökar frivillig alternativet i utbredning.

Kvinnlig värnplikt - både ja och nej

Hur ställer man sig i till förslag om *kvinnlig värnplikt* – är detta bra eller dåligt (*figur 30*)? Såväl de positiva som de negativa skara är färre i år än i förra årets studie då andelen utan uppfattning i frågan ökar till 23 % från tidigare 16–18 %.

Männen tycker något oftare än kvinnorna att förslaget är "bra" men andelen som håller det för "dåligt" är ungefär lika stor i bägge grupperna. En positiv inställning till kvinnlig värnplikt är inte lika utbredd i grupperna 30–39 år och 65–74 (andelen utan åsikt är högst bland dessa) som i andra åldersgrupper. Negativa till förslaget om kvinnlig värnplikt är betydligt fler än positiva bland sympatisörer till miljöpartiet och vänsterpartiet.

Många positiva till att Försvarsmakten hjälper till i civila sammanhang – men inte alltid

Man har föreslagit att det militära försvaret kan användas som *ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid*. I *figur 31* framgår sex situationer där personal ur Försvarsmakten skulle kunna tänkas bidra eller medverka.

En militär medverkan med vapeninsats vid terroristbekämpning tycker över hälften är ett "mycket bra" förslag och 45 % tycker detta om förslaget att Försvarsmakten hjälper polisen med bevakning av

riksdagshus etc. Något färre (41 %) tycker det är "mycket bra" om Försvarsmakten hjälper polisen med hålla ordning vid våldsamma demonstrationer, upplopp.

Att Försvarsmakten skulle hjälpa polisen i samband med vanliga, ordinära demonstrationer gillas inte och andelen som tycker att förslaget är "mycket dåligt" (29 %) är föga förvånande betydligt högre än för övriga situationer.

Jämförs åsiktslägen enligt SPF-studierna 2003–2006 noteras inga dramatiska förändringar (*tabell 38 i tabellversionen*).

Positiv inställning till militär samövning inför internationella insatser

Hur ställer man sig till *militära samövningar med andra länder*? När det gäller inställning i några situationer är 60 % eller däröver i huvudsak positiva till (1) att Sverige övar sina militära förband för internationella insatser tillsammans med andra EU-länder, (2) att svensk och utländsk militärpersonal övar tillsammans i Sverige för internationella operationer. Betydligt färre ser positivt på att militär från andra länder, om än med svenskt medgivande, övar personal och utprovar materiel på svensk mark. I det fallet tar omkring hälften avstånd (*figur 32*). Inga stora förändringar i opinionslägena noteras men andelen utan åsikt i frågan ökar också något.

Fler är tveksamma eller emot än positiva till att militären övertar polisens uppgift att skydda Sverige mot terrorism

Fyrtio procent är "helt" eller "huvudsakligen för" att *det militära försvaret övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige från terrorism*, obehövt är tveksamma till detta, 16 % är emot medan 9 % saknar åsikt. I studien 2005 var andelen för sex procentenheter högre än nu och andelen mot lägre. Frågan har dock verbalt ändrats mellan studierna vilket möjligen kan ha orsakat förändringarna i svarsbilden (*figur 33*).

En större andel män än kvinnor är såväl för som är emot att det militära försvaret övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism. Kvinnorna är oftare än männen tveksamma eller saknar åsikt i frågan. Positiva till en sådan förändring är lågutbildade samt sympatisörer till moderaterna och kristdemokraterna. Avvisar förändringen gör mest frekvent högutbildade, storstadsbor samt miljö- och vänsterpartister. I åldersgruppen 40–49 är såväl andelen för som emot jämförelsevis hög.

Fler än tidigare vill ha minskade militärutgifter men majoriteten föredrar oförändrade kostnader

Hur ställer sig befolkningen till *statens kostnader för det militära försvaret*? En femtedel tycker att dessa skall ökas, något fler att de skall minskas medan 41 % anser de skall behållas oförändrade och 17 % saknar åsikt (*figur 34*).

Då det är relativt sett betydligt fler kvinnor än män som saknar uppfattning är de senare i majoritet på övriga tre svarsalternativ. För ökade utgifter är främst sympatisörer till moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna. En minskning önskar medel- och högutbildade och sympatisörer med vänsterpartiet och miljöpartiet. Ånga i den nedre åldersgruppen saknar åsikt.

I fråga om kostnaderna för försvaret noteras i SPF-studien hösten 2001 en dramatisk ökning i andelen som önskar ökade statsutgifter men den generella utvecklingen synes vara att gruppen som förespråkar minskade försvarskostnader växer långsamt. Gruppen utan åsikt blir också större (*figur 35*).

Majoriteten pessimistisk rörande vår beredskap att hantera krissituationer

Sverige har under de senaste åren berörts av bl.a. tsunamikatastrofen i Asien, evakueringen av svenskar från Libanon, hot om fågelinfluensa och stormen Gudrun över södra Sverige. I vilken grad tror man att Sverige idag har en *beredskap att hantera kriser* av sådant slag? Få, 3%, tror att en sådan beredskap finns i "mycket hög" grad men tillsammans med den tredjedel som svarat "ganska hög" utgör de optimistiska sammantaget 39%. Något fler, 42%, tror att beredskapen finns i "ganska liten" grad och 15% gör en än mer pessimistisk bedömning (*figur 36*).

Jämförs uppfattningarna i befolkningsgrupper noteras inga dramatiska skillnader. Andelen som ser optimistiskt på beredskapsläget är jämförelsevis hög bland lågutbildade och bland sympatisörer till socialdemokraterna; andelen mer pessimistiska är högst bland vänsterpartister.

Inställning till väpnat motstånd vid angrepp

Viljan till väpnat motstånd fortfarande hög men andelen tveksamma ökar

På frågan om *väpnat motstånd* om Sverige skulle anfallas militärt svarar i årets undersökning 48 % "ja", 26 % "ja, kanske" medan strax under en femtedel är tveksamma (13 %) eller besvarar frågan nekande, 5 % (*figur 37*). Klart för väpnat motstånd är främst män, personer i intervallet 30–64 år, boende i södra eller mellersta Sverige. Speciellt kristdemokraternas sympatisörer besvarar frågan jakande medan många miljö- och vänsterpartister uttrycker det motsatta. Att dessa grupper är tveksamma till väpnat motstånd eller tar helt avstånd från ett sådant noteras i många tidigare SPF-studier.

Studerars svarsbilden över tid (*figur 38*) är andelen klart försvarspositiva något lägre i år än tidigare, andelen som svarar "ja, kanske" är lika stor som i de senaste årens studier (dock betydligt högre än i studierna 1997–2002) varför speciellt de tveksammas och avståndstagarnas skara växer. Men den gruppen har varit lika stor eller större i några tidigare studier.

En lägre andel "ja"-svar har aldrig noterats i tidigare SPF-studier. Om resultatet i år ingår i en trend eller är ett unikt resultat får framtida studier utvisa. Man kan dock inte bortse från, om än frågan i sig är identisk sedan 1952, så har den omvärld, hotbild och säkerhetspolitiska läge denna skall relateras till kraftigt förändrats vilket kan medföra att många tillfrågade nu upplever den som väl "akademisk".

Inställning till det svenska samhället

Positiv syn på Sverige – optimism om framtiden

I stort sett alla (96 %) tycker att Sverige är ett *bra land att leva i* och skillnader mellan befolkningsgrupperna utgörs av att andelarna "mycket" och "ganska bra" varierar (*figur 39*). Opinionsläget i årets studie indikerar att trenden från undersökningarna 2003–2005 bryts då andelen som svarar "mycket bra" ökar (till 47 % från tidigare cirka

40 %) men är ändå betydligt lägre än i SPF-studierna 1997–2002. Jämförelser över längre tidsperioder blir vanskliga eftersom befolkningen i viss mån kan ha anpassat sig till det aktuella läget (*figur 40*). Strax över en femtedel, 22 %, ser optimistiskt på den *framtida femårsperioden* och tror att det blir främst "något" bättre att leva i Sverige, dubbelt så många förväntar inga påtagliga förändringar jämfört med idag medan 30 % tror det blir sämre. Fyra procent saknar åsikt. Åsikterna går alltså isär (*figur 41*).

Att det blir bättre de kommande åren tror främst män, medel- och högre utbildade (utbildningsgrupperna är mer lika på den pessimistiska sidan), storstadsbor eller boende i andra större orter. En klar skillnad i uppfattning går mellan sympatisörer till något av partierna inom den borgerliga koalitionen och till oppositionspartierna. De förra ser betydligt oftare ljus på framtiden än de senare. Som mer pessimistiska framstår också boende i mindre orter/i glesbygd.

Andelen optimistiska ökar påtagligt jämfört med de tre senaste studierna medan de pessimistiskas skara minskar (*figur 42*). Här måste noteras att frågeformuleringen avser olika tidsintervall vilket förstås kan påverka svaren varför endast årets och förra årets studie bör jämföras.

Försvars- och utrikespolitiken får godkänt – men många saknar uppfattning

Fler män än kvinnor (52 mot 38 %) tycker att *den försvarspolitik* respektive *den utrikespolitik* (54 mot 51 %) som hittills förts under 2000-talet är bra. Fler män än kvinnor tycker emellertid också att den är dålig. Andelen utan åsikt i frågan är dubbelt så hög bland kvinnorna som bland männen vilket måste beaktas vid jämförelser (*figurerna 43–44*).

Andelen positiva ökar med stigande åldersgrupp och är högre bland lågutbildade. Saknar åsikt gör företrädesvis yngre och medelålders. Andelen nöja med politiken jämförelsevis hög bland sympatisörer till socialdemokraterna medan många vänsterpartister, kristdemokrater och moderater håller den för dålig.

Internationell terrorism och organiserad brottslighet är mest oroande för Sverige – en väpnad konflikt nära oss och utvecklingen i Ryssland oroar färre

När det gäller förhållanden som skulle kunna *påverka såväl Sverige som andra länder de närmast kommande fem åren* framgår i *figur 45* att andelen "mycket" oroande är, bland de aderton beskrivna förhållandena, störst vad gäller internationell terrorism respektive organiserad internationell brottslighet (38 %). Sammanslås "mycket" och "ganska oroande" får förhållandena globala miljöförändringar och relationerna mellan den muslimska världen och den kristna också höga frekvenser.

En väpnad konflikt i Sveriges närhet upplever 62 % som "inte särskilt" eller "inte alls oroande" men 15 % ser en sådan som "mycket" oroande. Vad gäller utvecklingen i Ryssland upplever 55 % denna som oroande och vad gäller fortsatt globalisering av ekonomin respektive spridning av smittosamma sjukdomar är motsvarande andel 47 %.

Studeras utvecklingen över tid kan man notera att några aspekter nu ses som oroande av fler än förra året: globala klimat- respektive miljöförändringar, spridning av kemiska och biologiska stridsmedel, internationell terrorism, framväxten av extremistrelser och den internationella organiserade brottsligheten (*se också tabell 57 i tabellversionen*). Ökningen i åtminstone de två först nämnda är med tanke på medierapporteringen och debatten naturlig.

Intresset för försvaret inte speciellt utbredd

Vad gäller *intresse för olika samhällsfrågor* anges nio aktuella områden. Bland dessa är intresset störst för områden som mer direkt berör enskildas tillvaro. Försvaret är, jämfört med de övriga, av mindre intresse. Intresset för frågor kring samhällets krisberedskap, utrikespolitik och EU-samarbetet verkar inte heller vara speciellt utbredd. Detta resultat redovisas inte här utan intresserade hänvisas till tabeller som återfinns i studiens nätversion (*tabell 59 i tabellversionen*).

Avslutande kommentar

Många svar i denna studie ligger i allmänhet i linje med svar i tidigare SPF-studier, men i några fall noteras påtagliga förändringar. Framtida studier får påvisa stabiliteten i observerade opinionstrender.

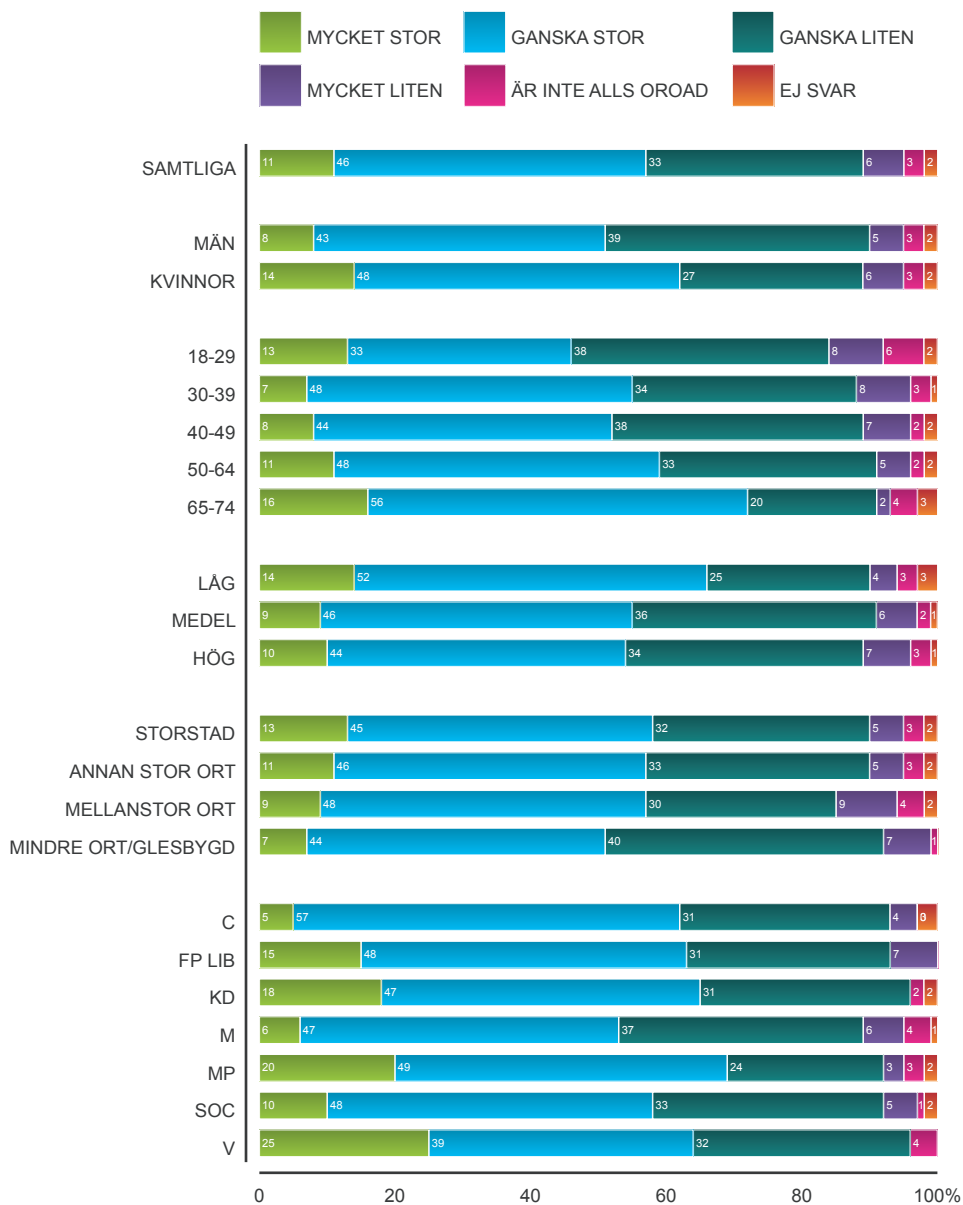
Ett intryck som kvarstår sedan närmast föregående studier är att stora delar av befolkningen är utan åsikt i många aktuella frågor på de säkerhetspolitiska och försvarspolitiska arenorna. Om detta beror på okunskap eller ointresse – eller kanske båda delarna – och många gånger kanske på oklara signaler från statsmakterna, är svårt att säga.

Det psykologiska försvarets opinionsstudier har under hela den tid de genomförts haft fokus på frågor som, kort uttryckt, rör svenskt försvar och svensk säkerhetspolitik. Utvecklingen under senare år har dock inneburit en förskjutning och vidgning av perspektivet som därigenom blivit bredare och har kommit att omfatta fler företeelser i det framtida samhället. Centrala frågor inom "försvarsområdet" idag är i vidare bemärkelse områden som civil krishantering, samhällets säkerhet och internationellt samarbete inom ramen för FN, EU och andra internationella organ. Till grund för detta ligger vad man kan kalla "samhällsandan", dvs. åsikter och tankar som uppstår medborgarnas sinnen och som indikerar vad medborgarna uppfattar som viktigt, där människorna känner engagemang och där samhällsdebatten fokuseras. Utan befolkningens insikt, förståelse och stöd för försvars- och säkerhetspolitiska inriktningar och åtgärder riskerar vacuum uppstå varvid denna viktiga samhällssektor blir en affär för de redan insatta medan många i samhället lämnas utanför.

Att försöka mäta "samhällsanda", som i sig är ett komplext och svårdefinierat begrepp, borde därför av flera skäl vara av stort intresse. Det skulle ge en samlad kunskap om trender och strömningar i samhället och belysa de förskjutningar i medborgarnas åsikter som vi anar men som vi inte riktigt har greppat ännu. Möjligheterna att vidga och delvis rikta om fokus i SPFs framtida opinionsstudier synes angeläget och borde seriöst övervägas.

Figur 1. Oro för den politiska situationen i världen

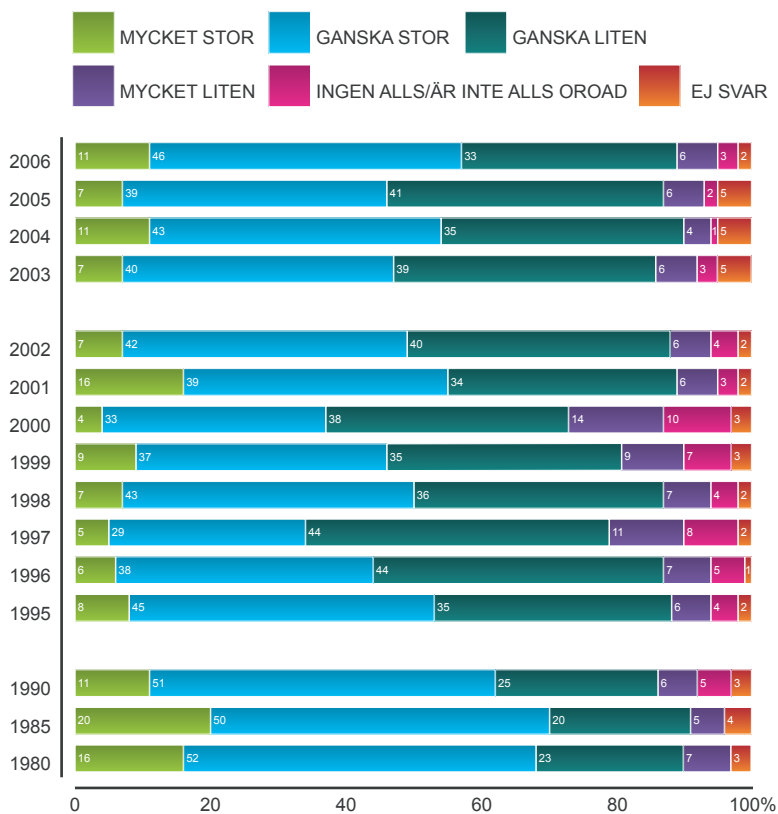
Fråga: Vilken utsträckning känner du oro för den aktuella politiska situationen i världen? Är din oro...

Figur 2. Oro för den politiska situationen i världen olika år

Fråga: I vilken utsträckning känner du oro för den aktuella politiska situationen i världen? Är din oro...

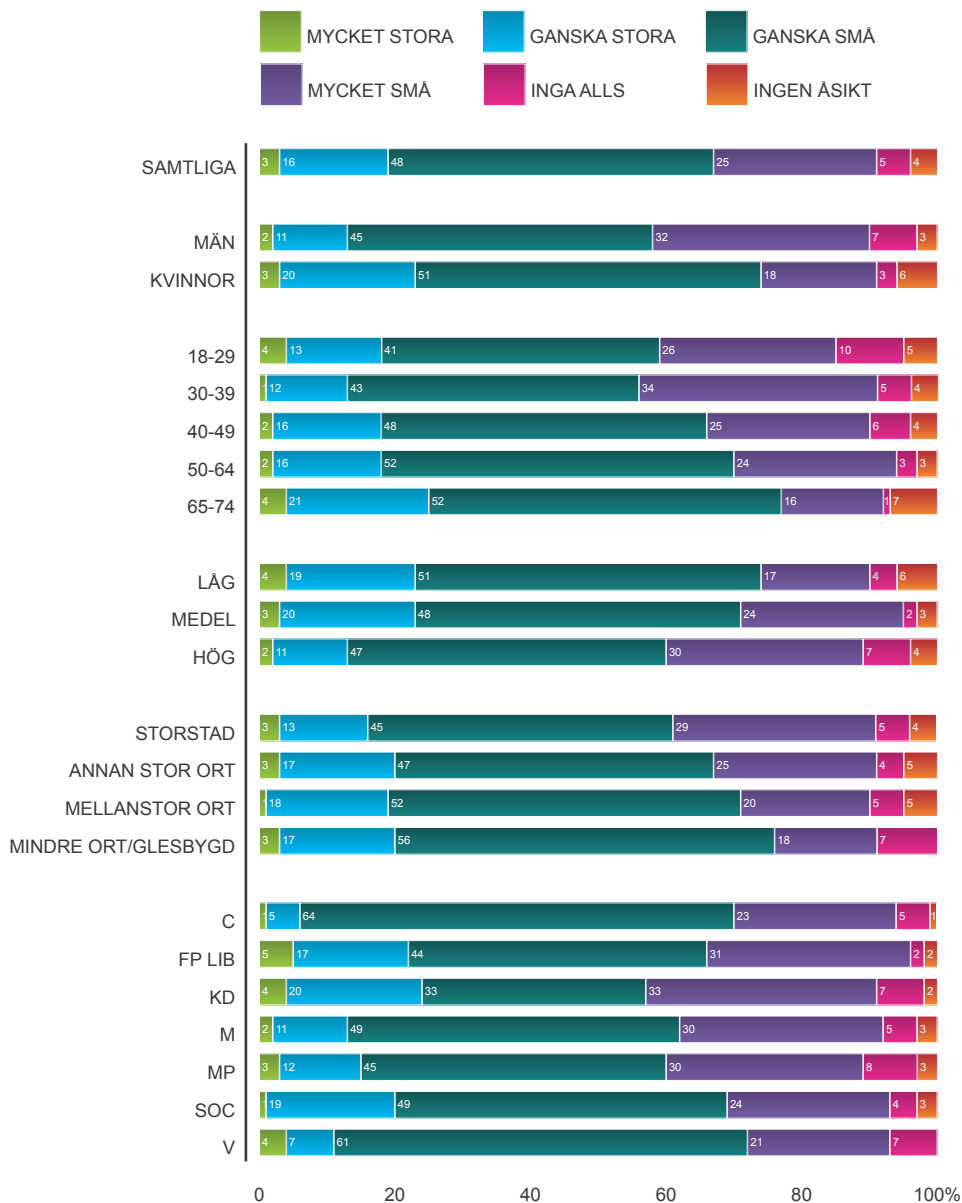
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Kommentar: Tomrum markerar skilda datainsamlingstekniker, se sid 7 för information.

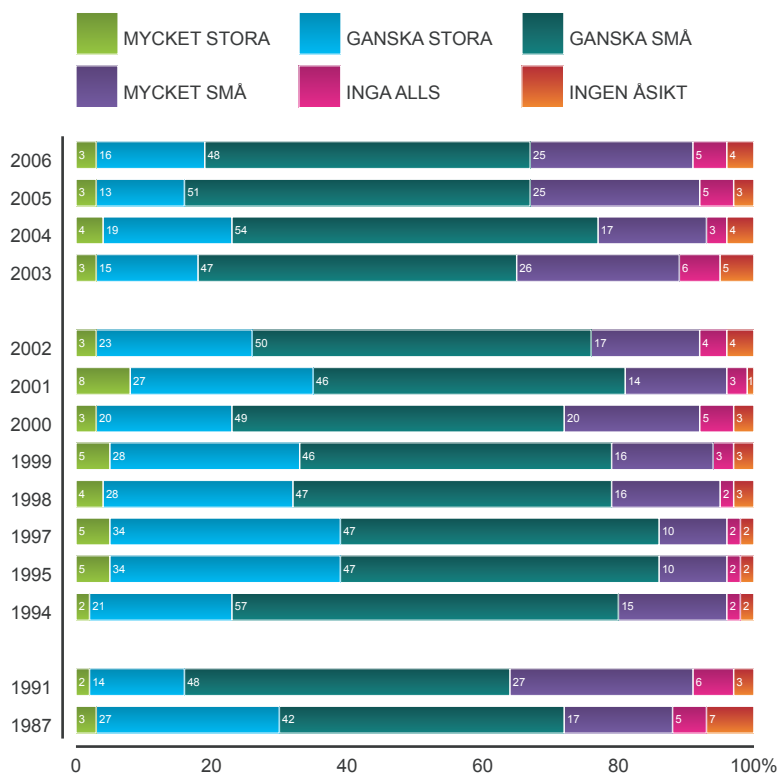
Figur 3. Upplevd risk för storkrig i Europa

Fråga: Hur stora tror du riskerna är för att det som händer i världen i dag kan leda till militära konflikter (krig) i stora delar av Europa?

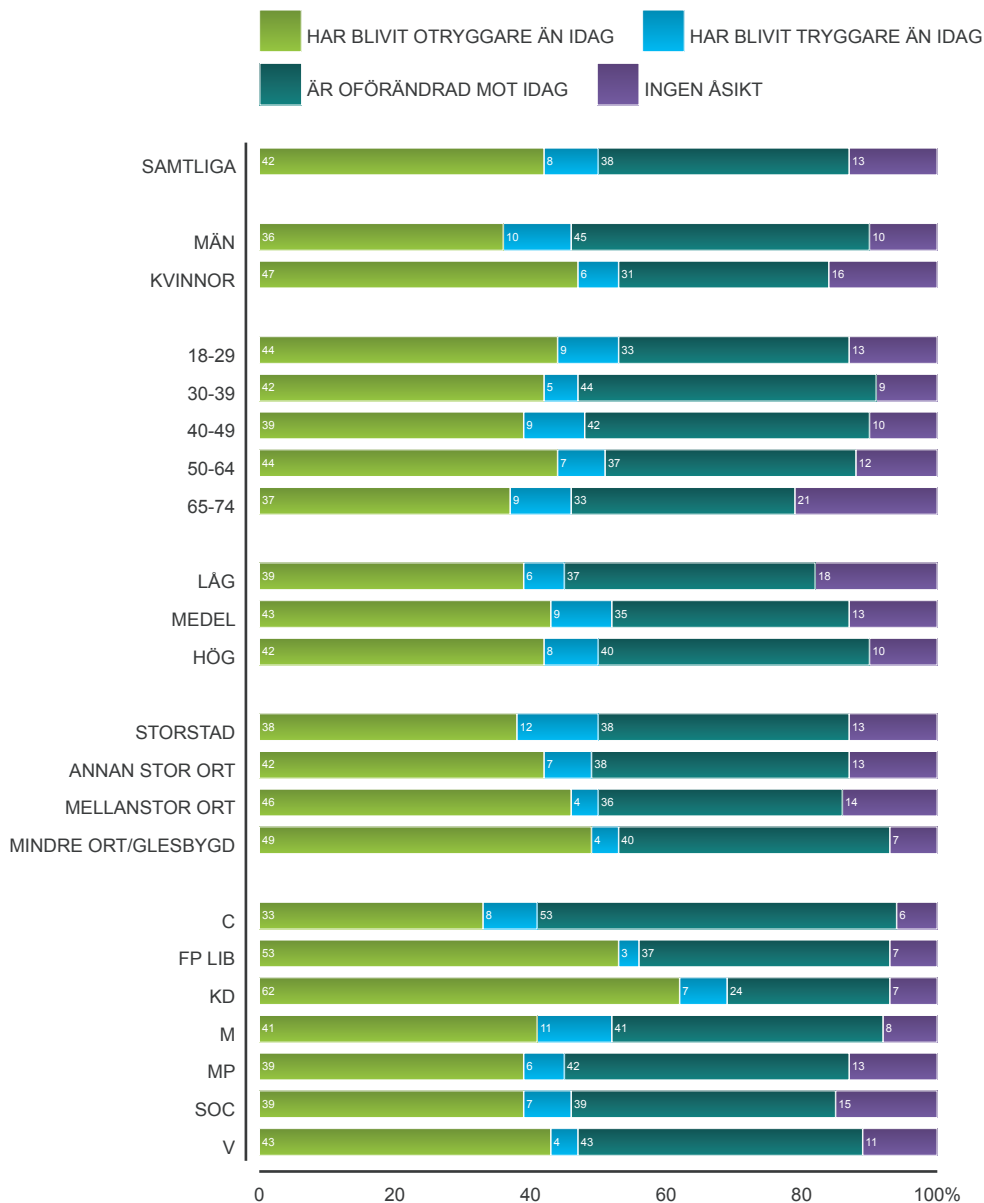
Figur 4. Upplevd risk för storkrig i Europa olika år

Fråga: Hur stora tror du riskerna är för att det som händer i världen i dag kan leda till militära konflikter (krig) i stora delar av Europa?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

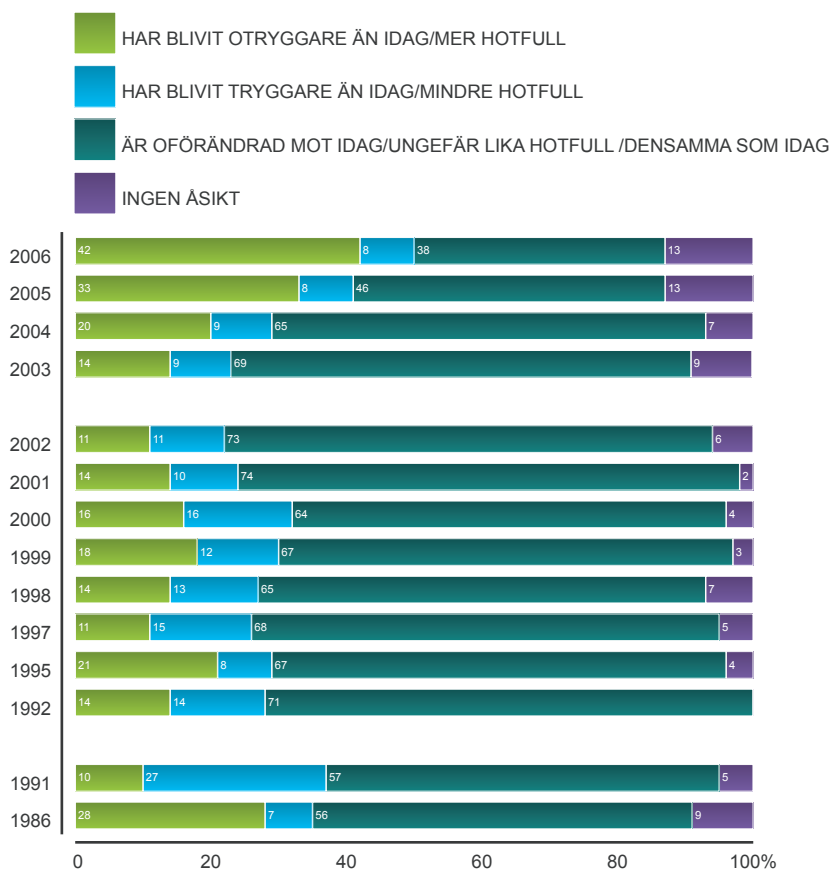
Figur 5. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet

Fråga: Tror du att den militära situationen i vår närhet har förändrats om tio år?
Tror du att den för vår del då ...

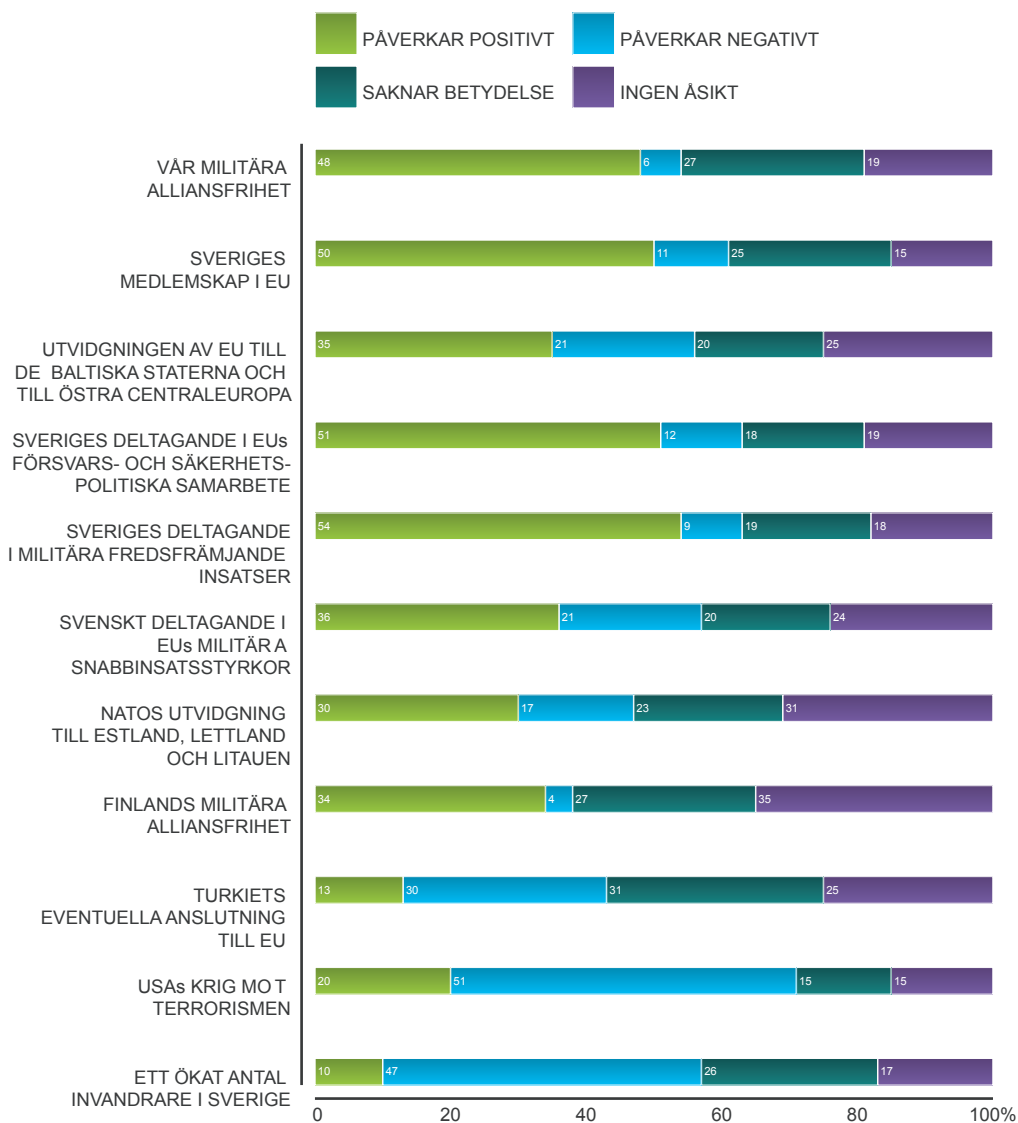
Figur 6. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet olika år

Fråga: Tror du att den militära situationen i vår närhet har förändrats om tio år?
 Tror du att den för vår del då ...
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

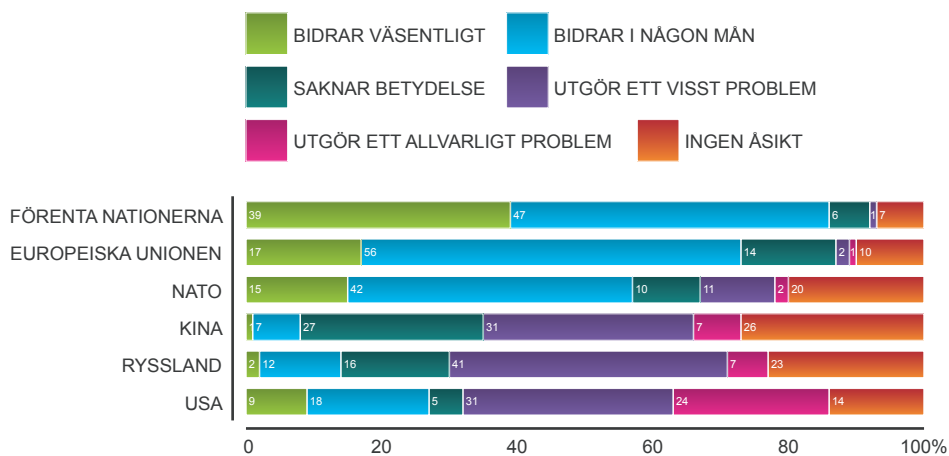

Figur 7. Uppfattning om förhållanden som påverkar fred och säkerhet i Sverige

Fråga: Hur tror du att de här uppräknade förhållandena påverkar fred och säkerhet i Sverige? Påverkar de positivt eller negativt eller saknar de betydelse?

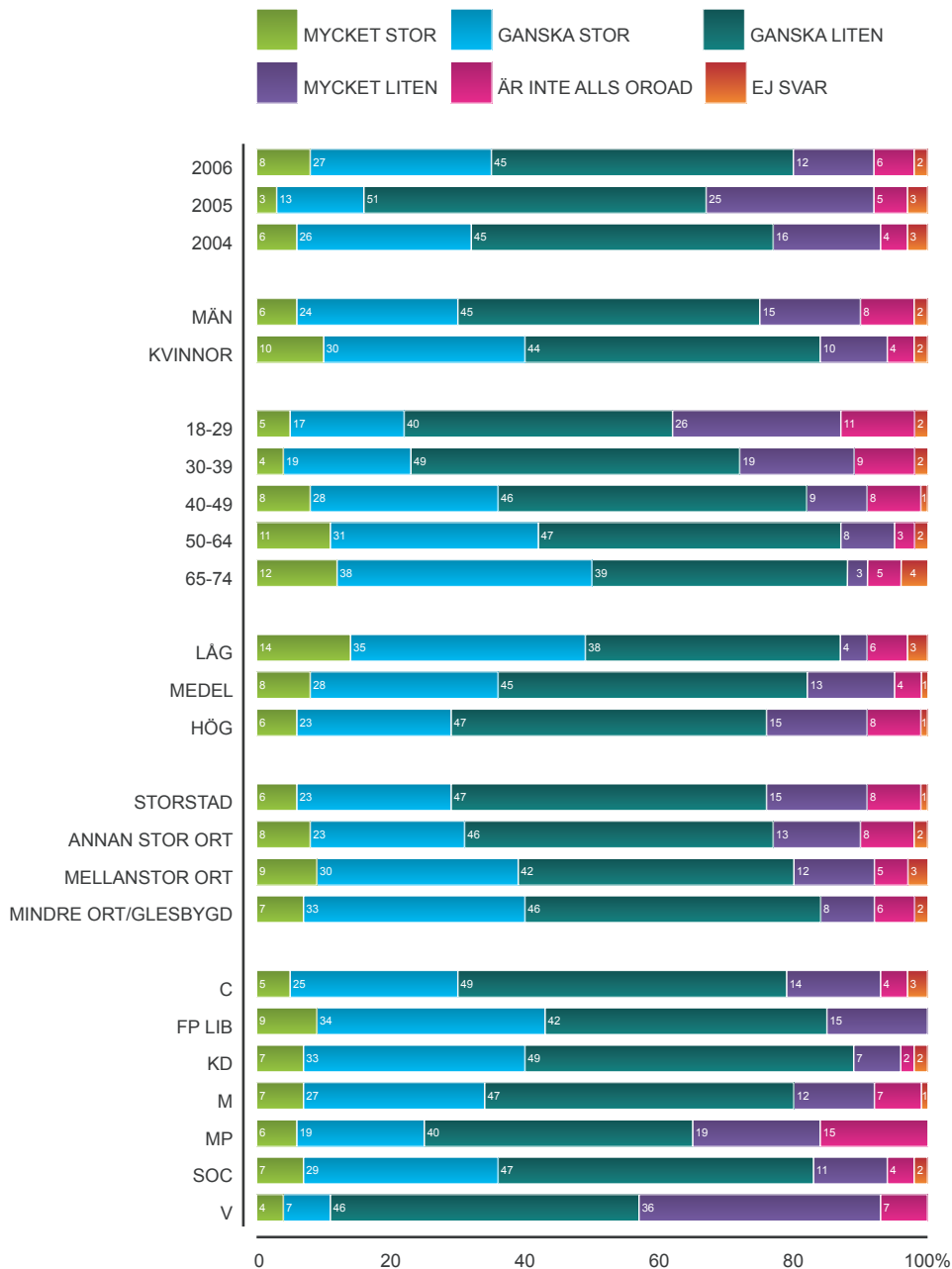
Figur 8. Uppfattning om olika organisationers och länders betydelse för fred och säkerhet i Europas närområde

Figur 9. Oro för terroristattacker i Sverige

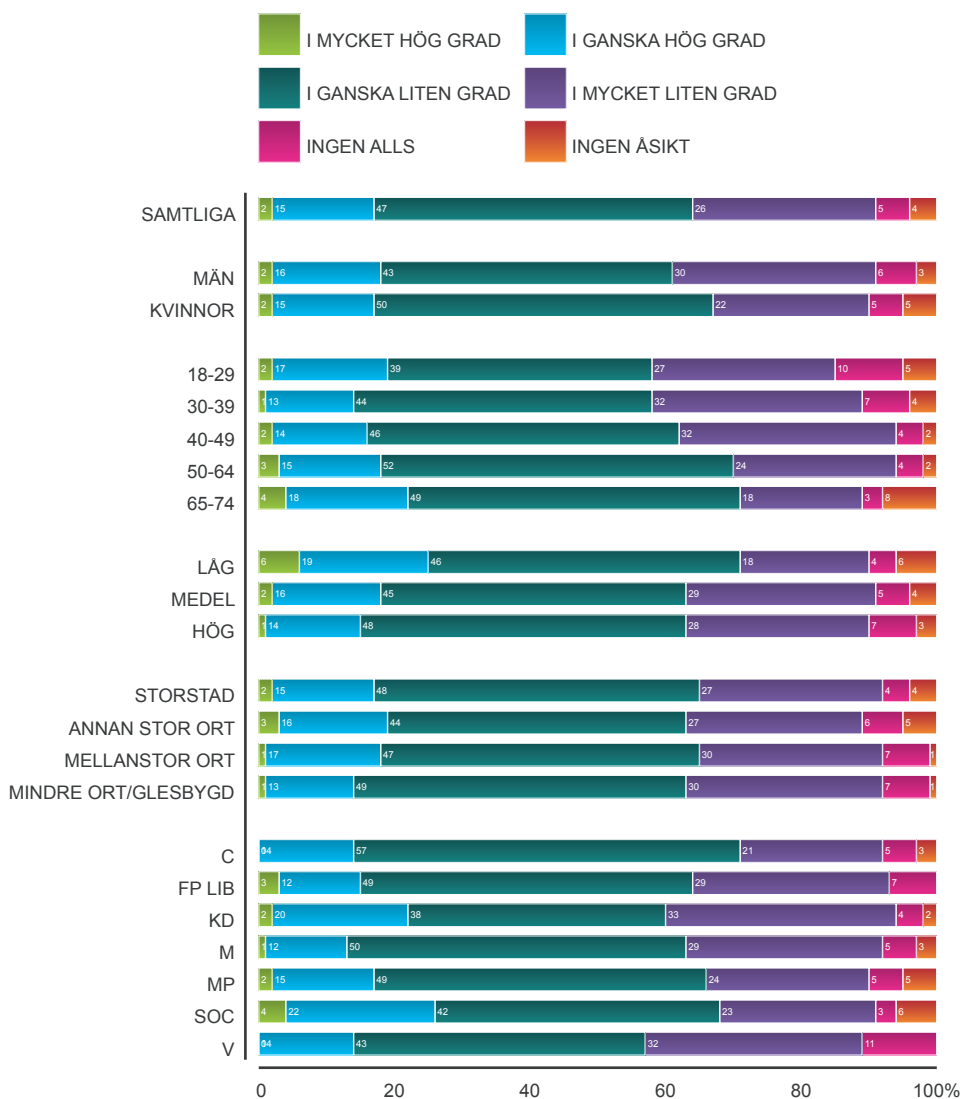
Fråga: I början av juli förra året dödades och skadades många i London vid flera bombattentat. Attacker har genomförts också på andra platser. I vilken utsträckning känner du oro för att terroristattacker kan inträffa också i Sverige?
 Är din oro ...

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

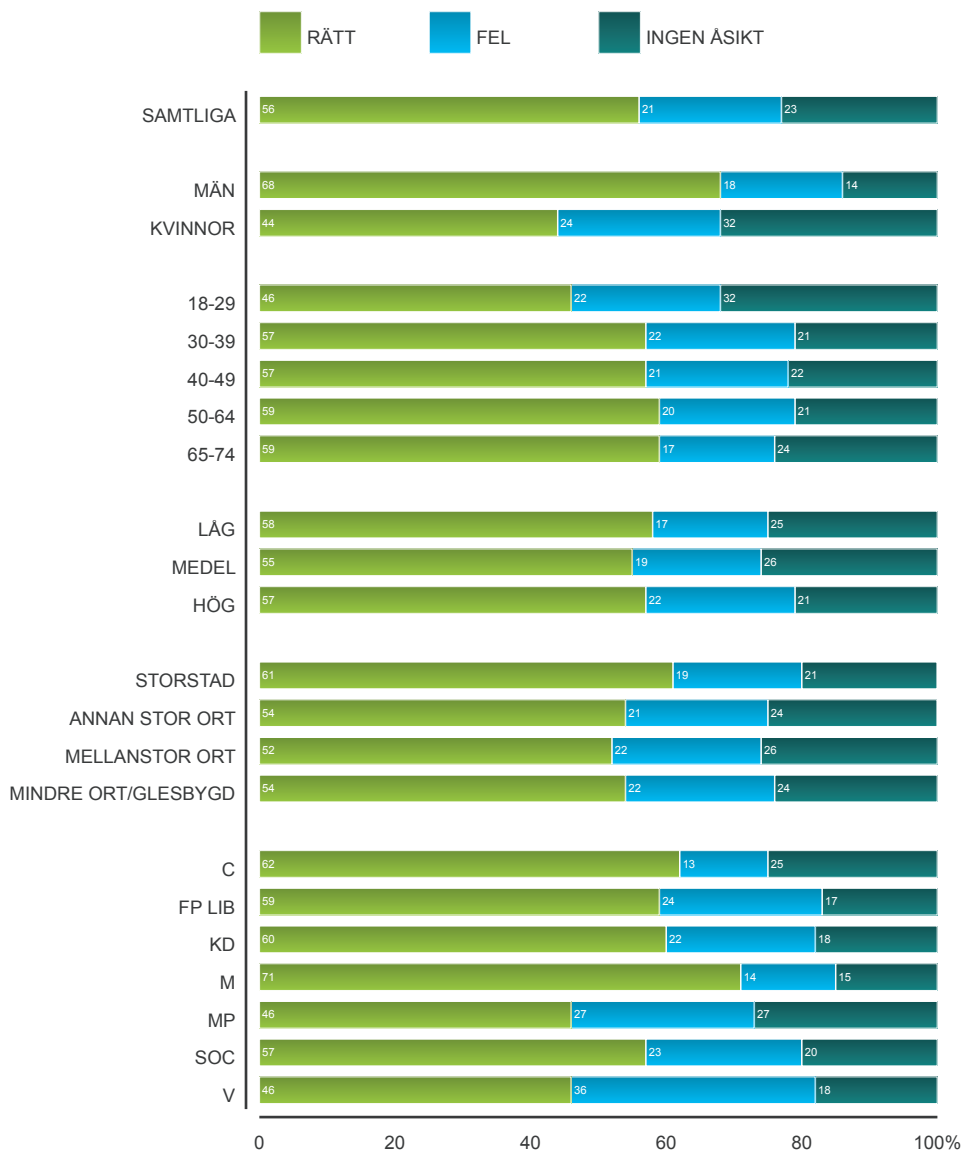
Figur 10. Uppfattning om beredskapsläget mot terroristattacker i Sverige

Fråga: I vilken grad tror du att det finns beredskap inom Sverige att hantera och möta terroristattacker om sådana skulle inträffa i vårt land?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

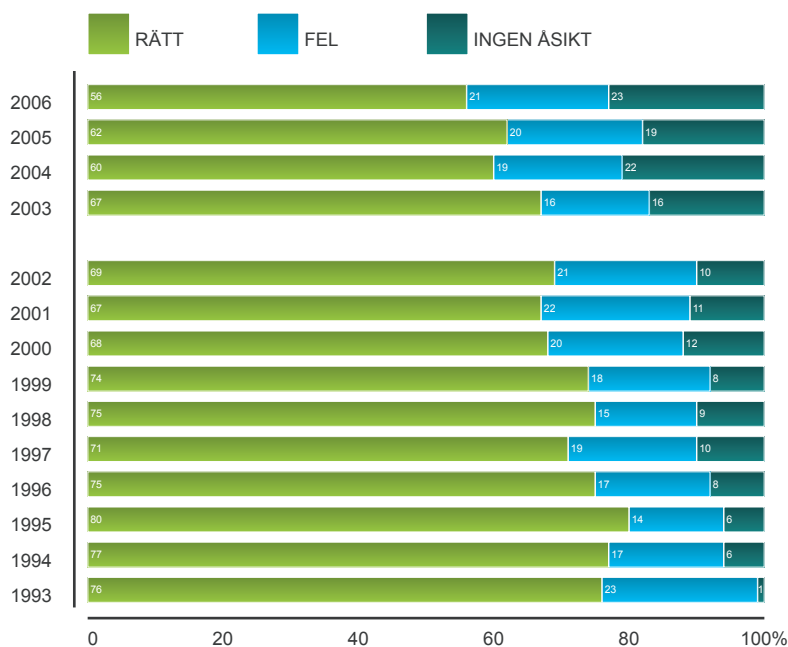
Figur 11. Inställning till FNs fredsframtvagande insatser

Fråga: FN har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva ingriper i pågående strider. Men på senare år har FN beslutat om ingripanden med direkta stridshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker du det är rätt eller fel att FN beslutar om sådana ingripanden?

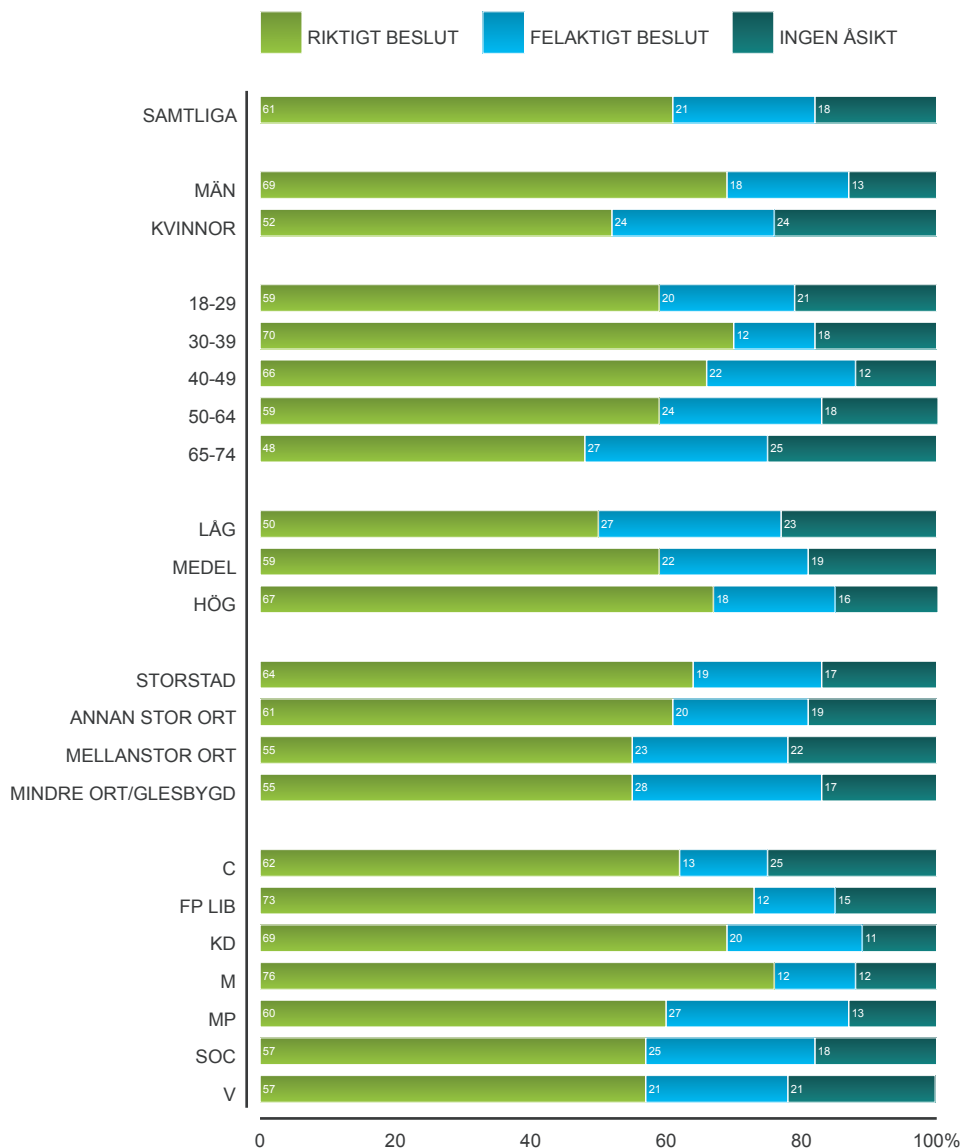
Figur 12. Inställning till FNs fredsframtvängande insatser olika år

Fråga: FN har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva ingriper i pågående strider. Men på senare år har FN beslutat om ingripanden med direkta stridshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker du det är rätt eller fel att FN beslutar om sådana ingripanden?
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

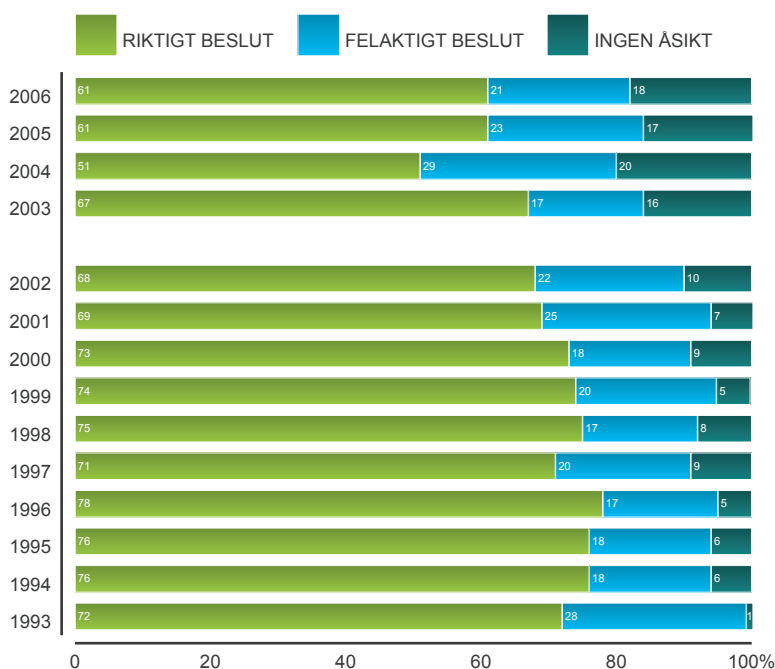
Figur 13. Inställning till om Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN

Fråga: Sverige kan på begäran av FN sända militära förband utomlands. De som ingår i dessa förband deltar frivilligt. Svenska soldater kan dras in i direkta stridshandlingar med risk att såras eller dödas. Tycker du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att sända svenska soldater under sådana förhållanden?
 Tycker du det är rätt eller fel att FN beslutar om sådana ingripanden?

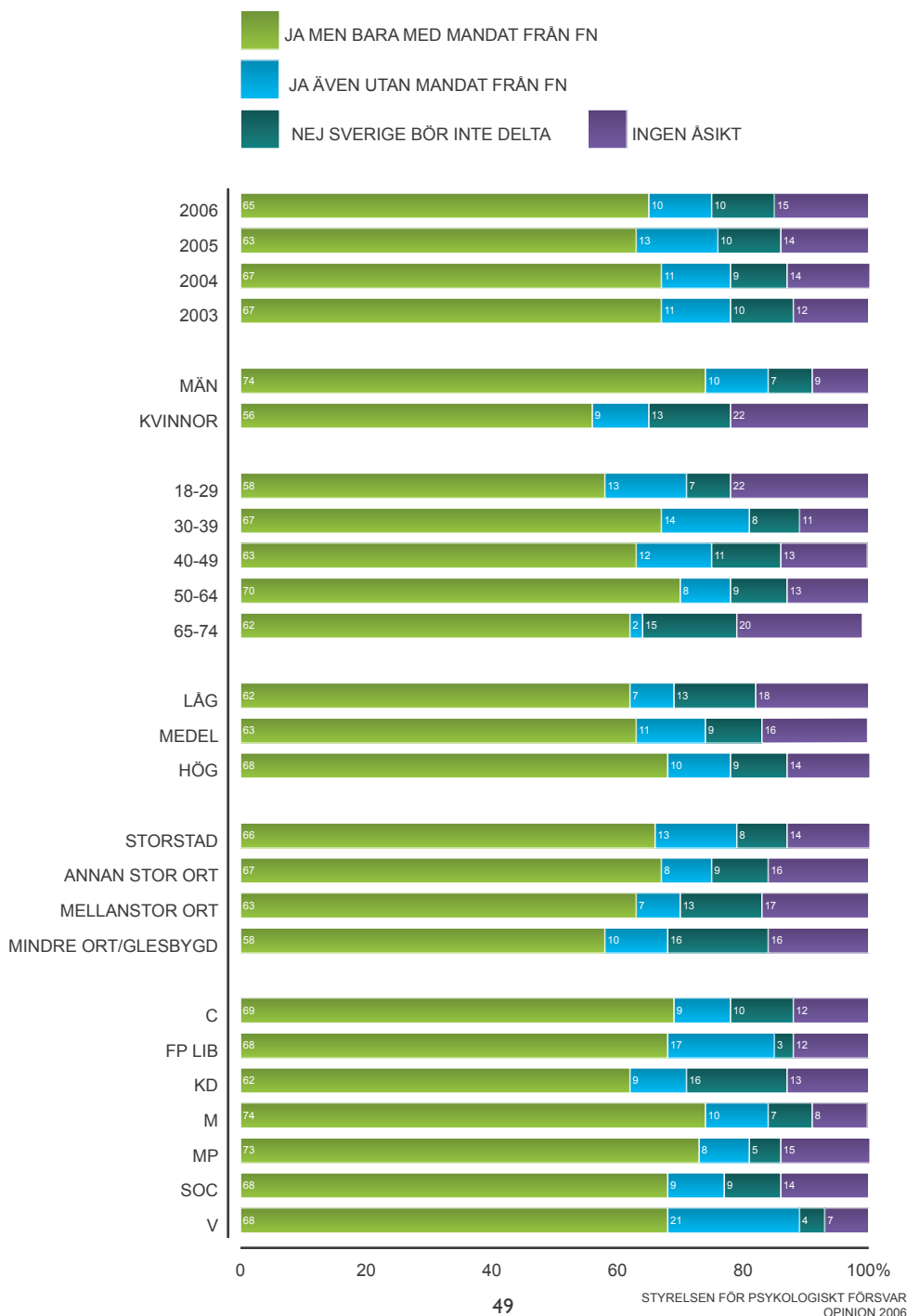
Figur 14. Inställning till om Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN olika år

Fråga: Sverige kan på begäran av FN sända militära förband utomlands. De som ingår i dessa förband deltar frivilligt. Svenska soldater kan dras in i direkta stridshandlingar med risk att såras eller dödas.
 Tycker du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att sända svenska soldater under sådana förhållanden?
 Tycker du det är rätt eller fel att FN beslutar om sådana ingripanden?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Figur 15. Inställning till ett svenskt deltagande i militära interventioner med eller utan stöd av FNs säkerhetsråd

Fråga: Tycker du att Sverige bör delta med militär personal i interventioner i andra länder om syftet är att förhindra folkmord eller s.k. etnisk rensning?
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

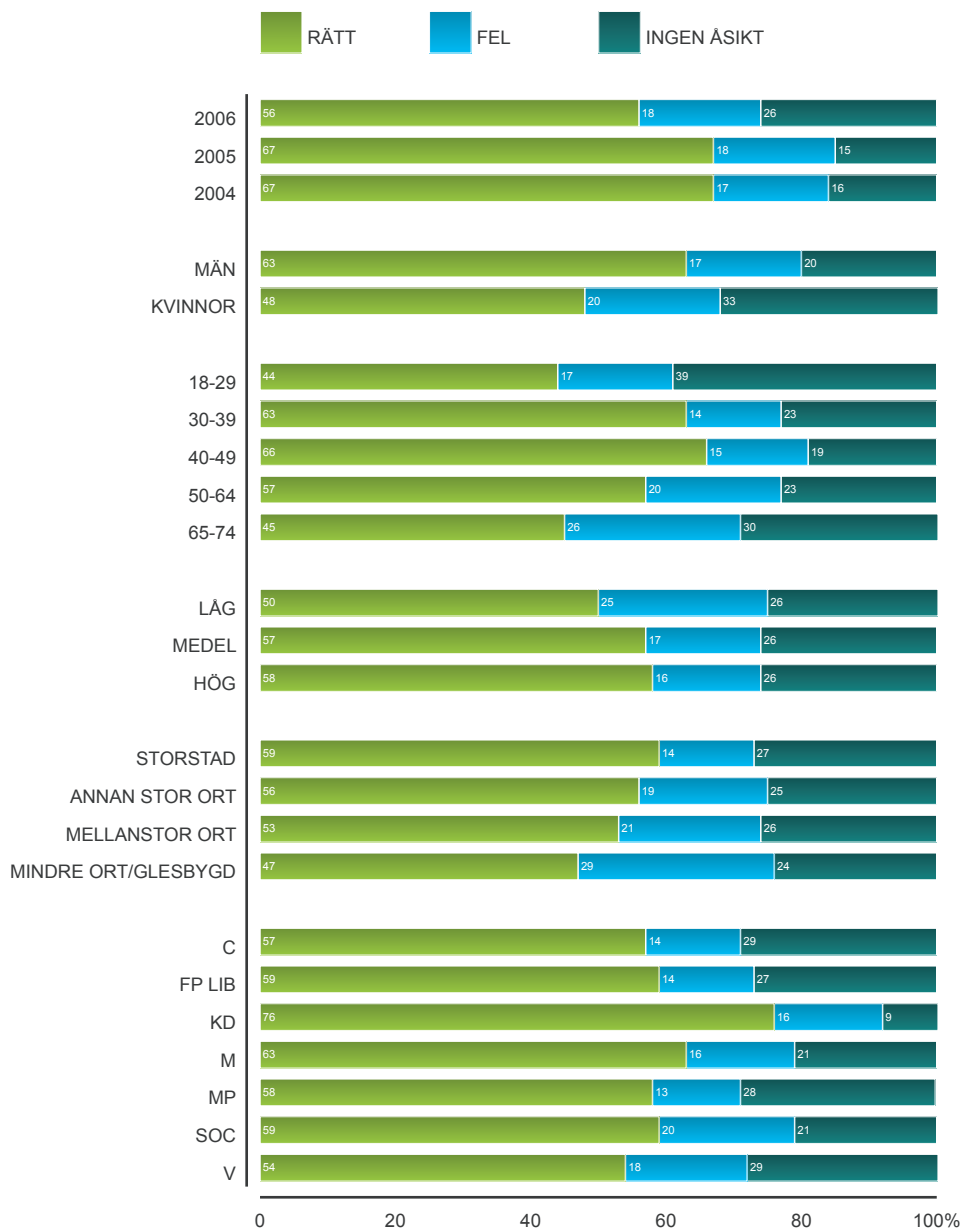

Figur 16. Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang

Fråga: Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på uppdrag med mandat från FNs säkerhetsråd. Sverige avser att öka antalet svenska militärer i sådana FN-uppdrag.

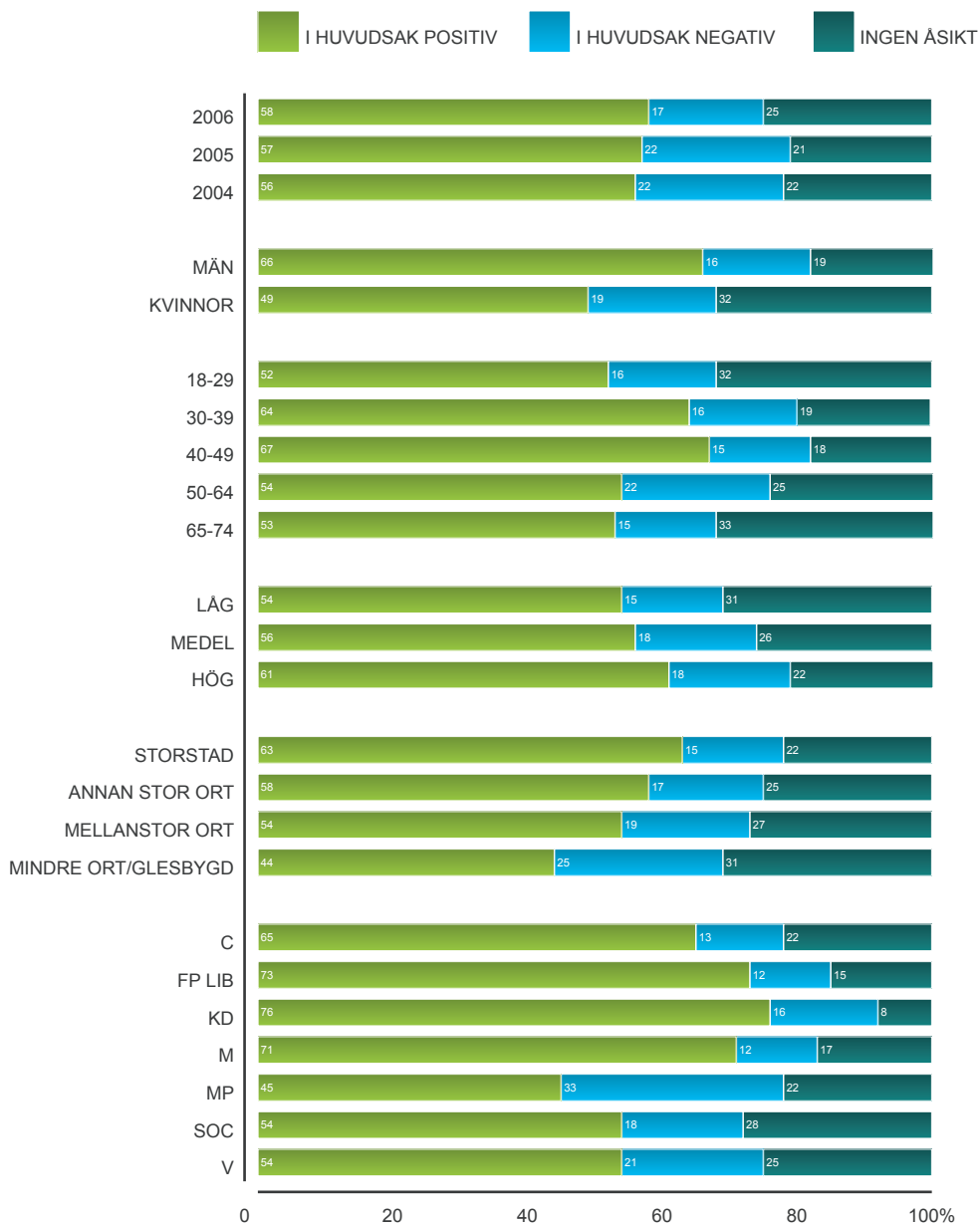
Tycker du att det är rätt eller fel av Sverige att öka antalet soldater i sådana fredsfrämjande insatser?

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

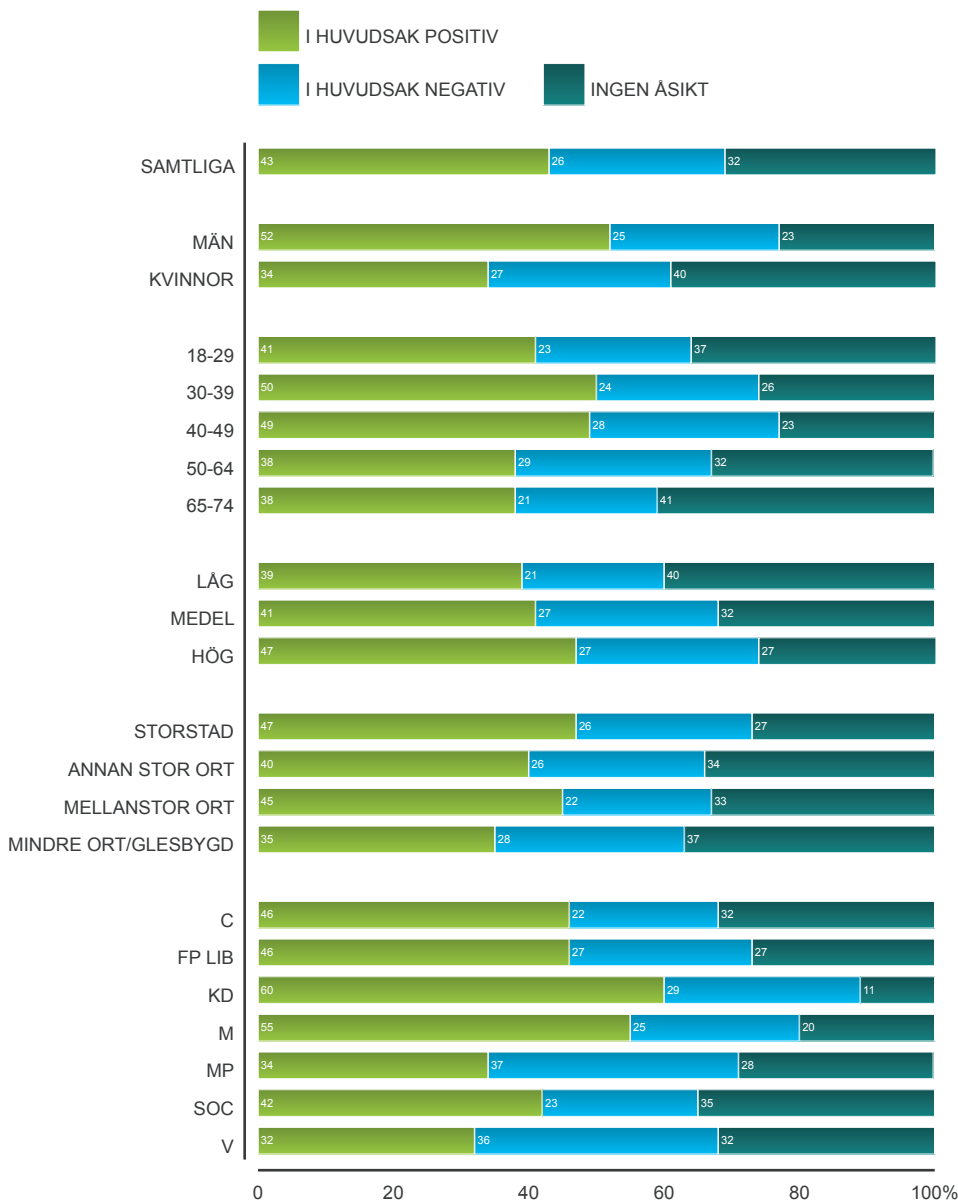
Figur 17. Inställning till att Sverige bidrar till EUs militära snabbinsatsförmåga

Fråga: Europeiska unionen utvecklar för närvarande militära snabbinsatsstyrkor för att med kort varsel kunna hjälpa FN att förhindra konflikter. Sverige kommer från 2008 att ansvara för en sådan insatsstyrka med soldater också från Estland, Finland och Norge, Nordic Battle Group. Hur ställer du dig till att Sverige *bidrar till* EUs förmåga till snabba militära insatser respektive att Sverige ansvarar för en militär snabbinsatsstyrka?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

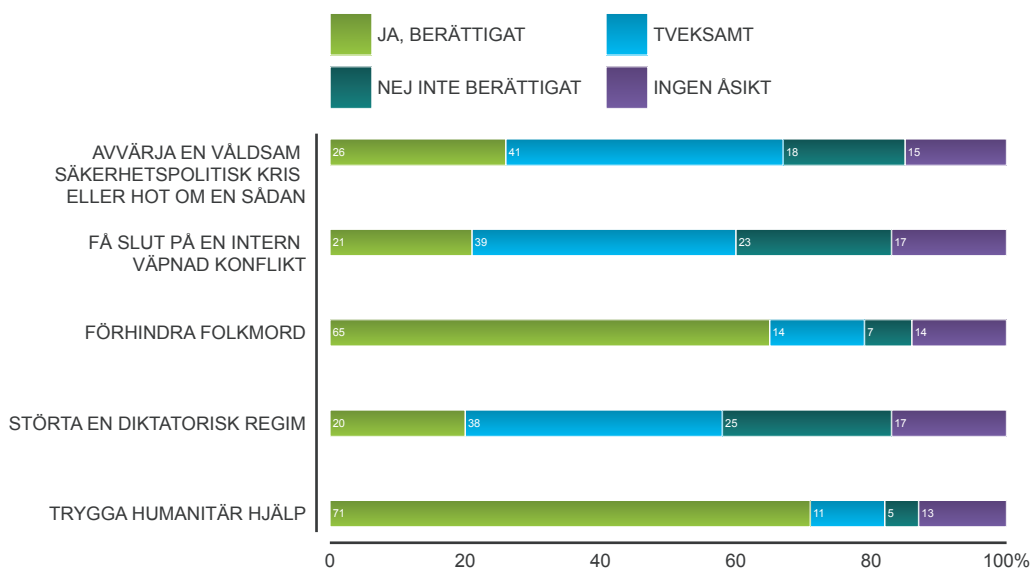
Figur 18. Inställning till att Sverige ansvarar för en av EUs militära snabbinsatsstyrkor

Fråga: Europeiska unionen utvecklar för närvarande militära snabbinsatsstyrkor för att med kort varsel kunna hjälpa FN att förhindra konflikter. Sverige kommer från 2008 att ansvara för en sådan insatsstyrka med soldater också från Estland, Finland och Norge, Nordic Battle Group. Hur ställer du dig till att Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser respektive att Sverige *ansvarar för* en militär snabbinsatsstyrka?

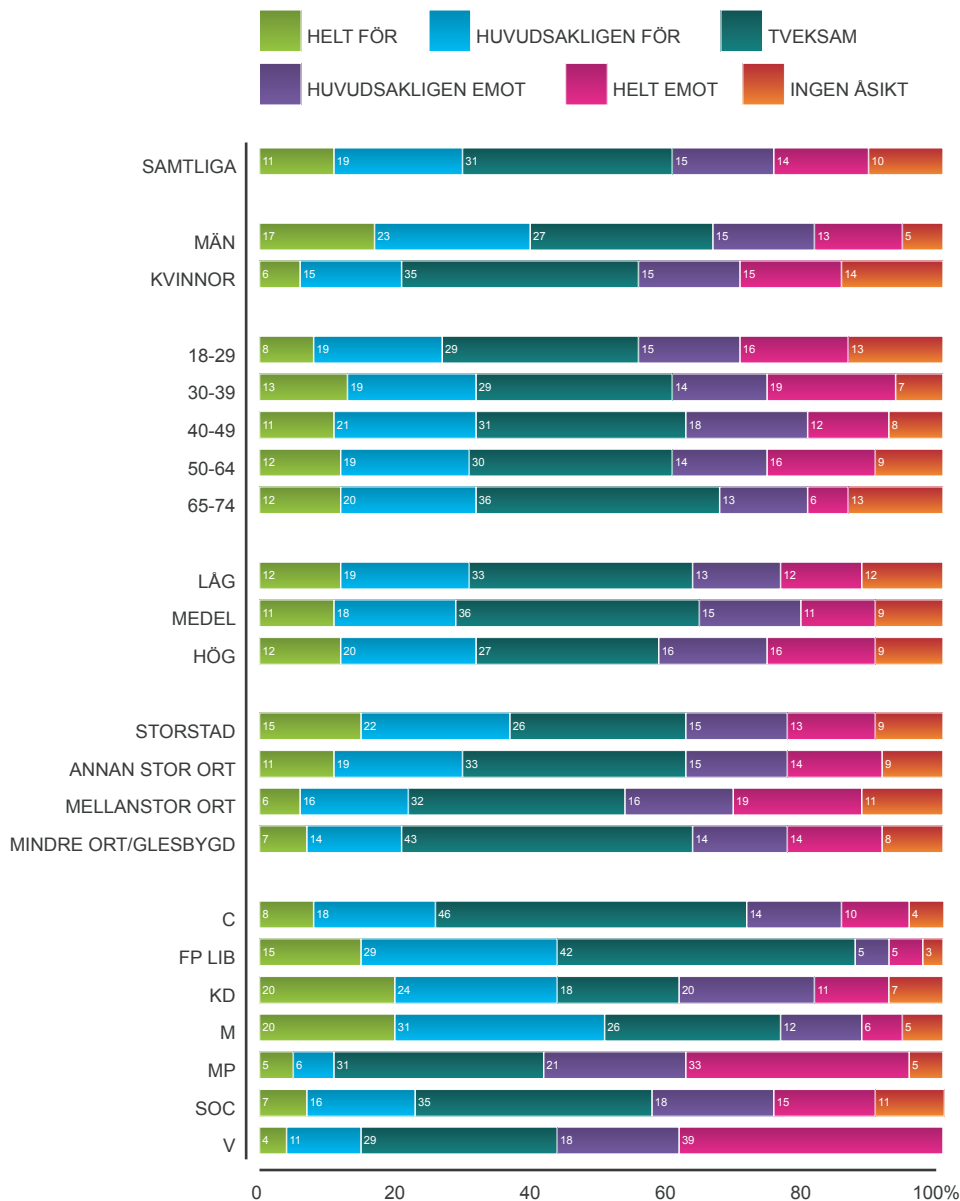
Figur 19. Inställning till att EU hanterar kriser utanför Europa

Fråga: Europeiska unionen har byggt upp en militär förmåga att kunna hantera kriser utanför Europa. Tycker du att det är berättigat att EU ingriper i ett land utanför EU för att där...

Figur 20. Inställning till att ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU

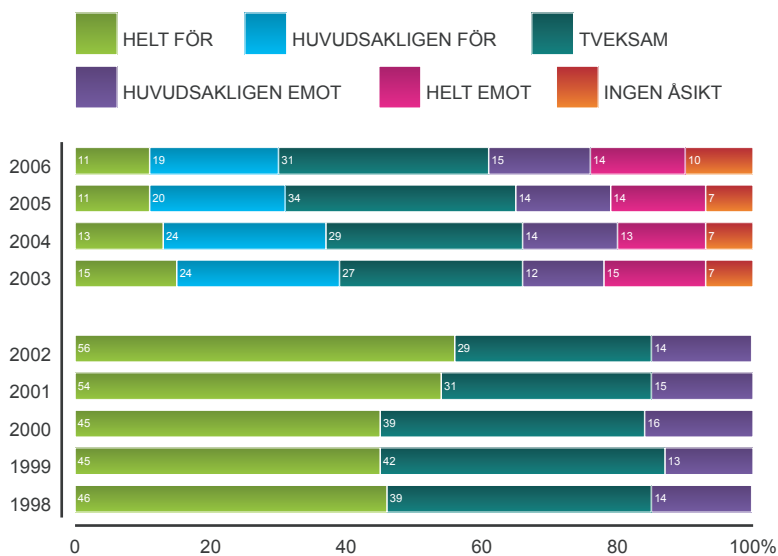
Fråga: Det finns förslag om att EU skall utveckla ett militärt försvar som omfattar alla medlemsstater. Är du för eller emot tanken att Sverige skulle gå med i ett gemensamt militärt EU-försvar? Är du ...

Figur 21. Inställning till att ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU olika år

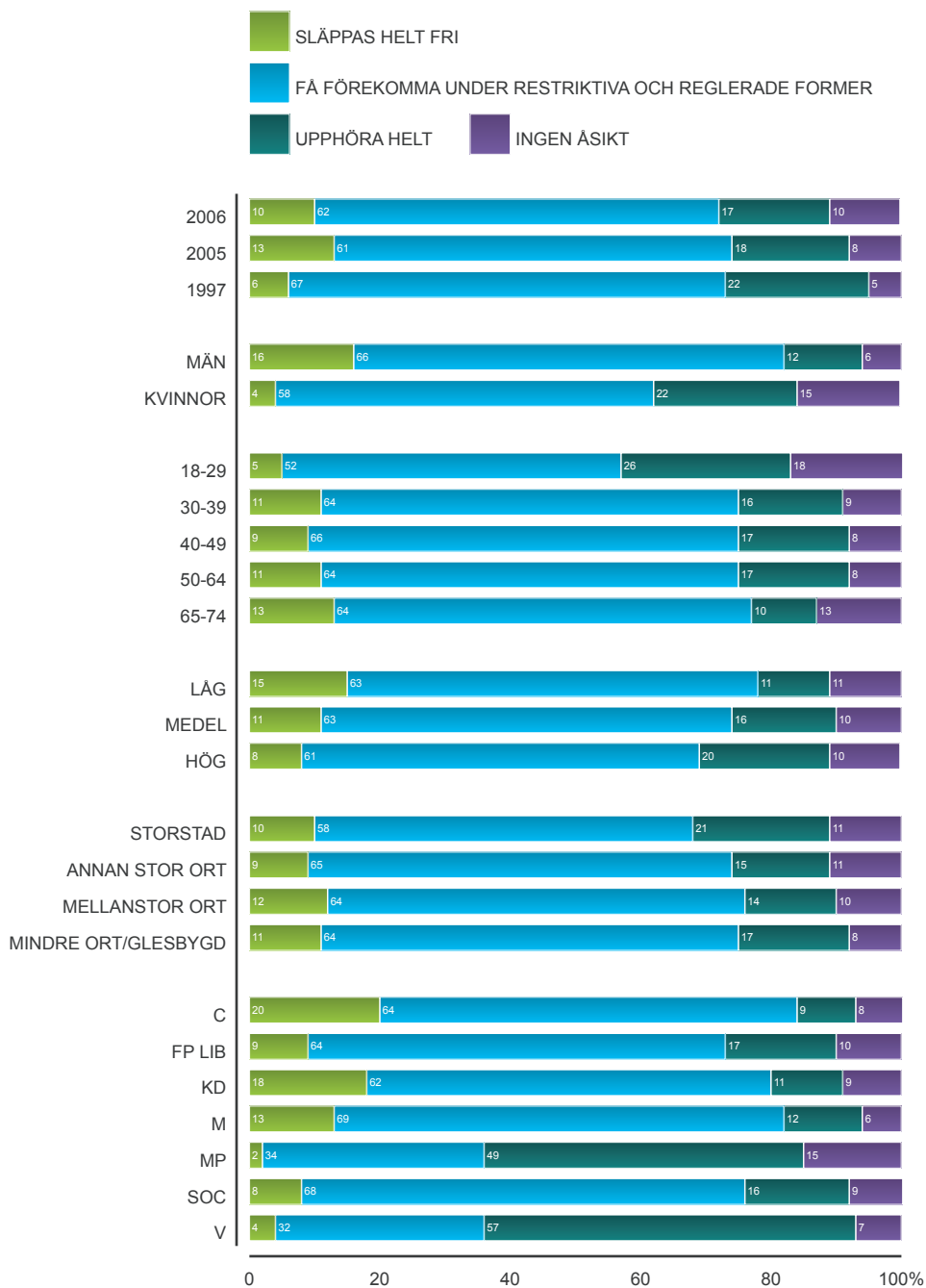
Fråga: Det finns förslag om att EU skall utveckla ett militärt försvar som omfattar alla medlemsstater. Är du för eller emot tanken att Sverige skulle gå med i ett gemensamt militärt EU-försvar? Är du ...

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

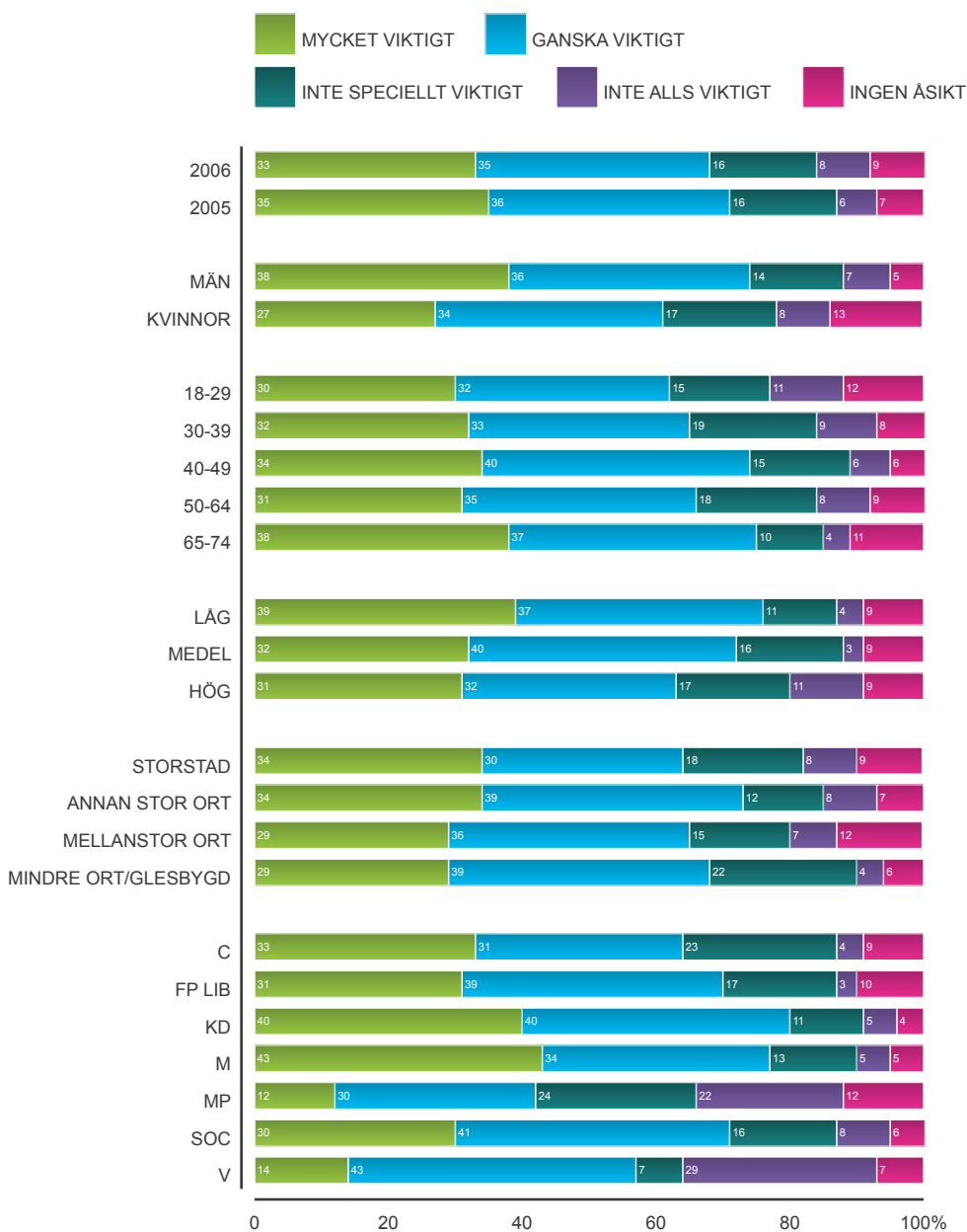
Figur 22. Inställning till svensk export av vapen

Fråga: Reglerna för den svenska vapenexporten diskuteras ofta.
Anser du att svensk export av vapen skall ...

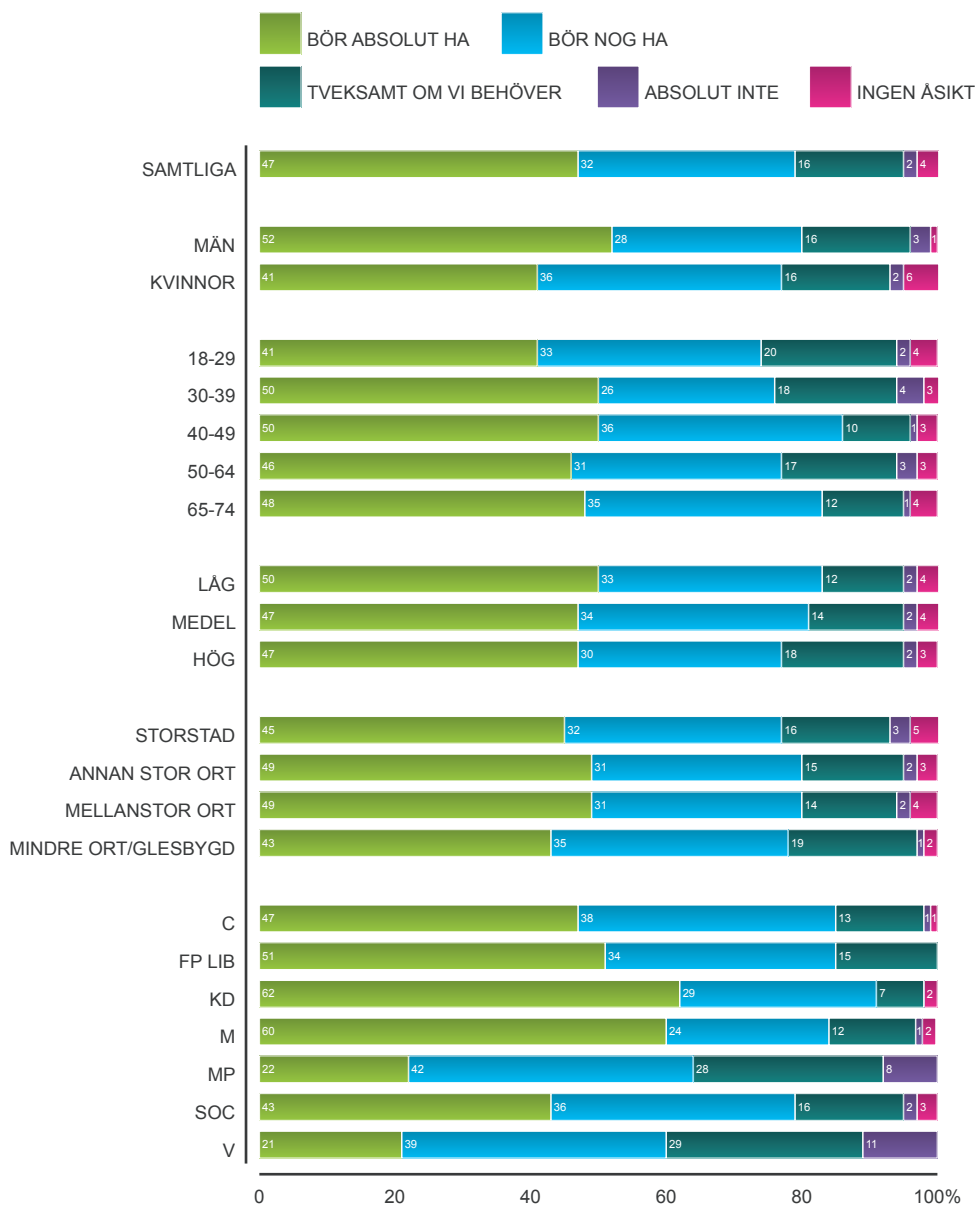
Figur 23. Inställning till en svensk försvarsindustri

Fråga: Hur viktigt tycker du det är att Sverige har en svensk vapenindustri?
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

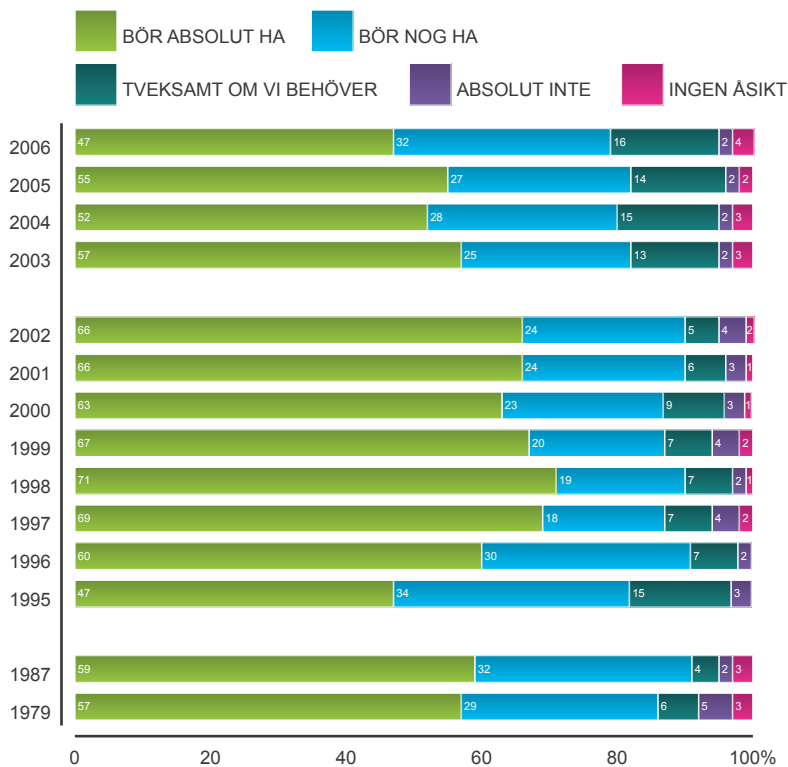
Figur 24. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar

Fråga: Tycker du att Sverige bör ha ett militärt försvar?

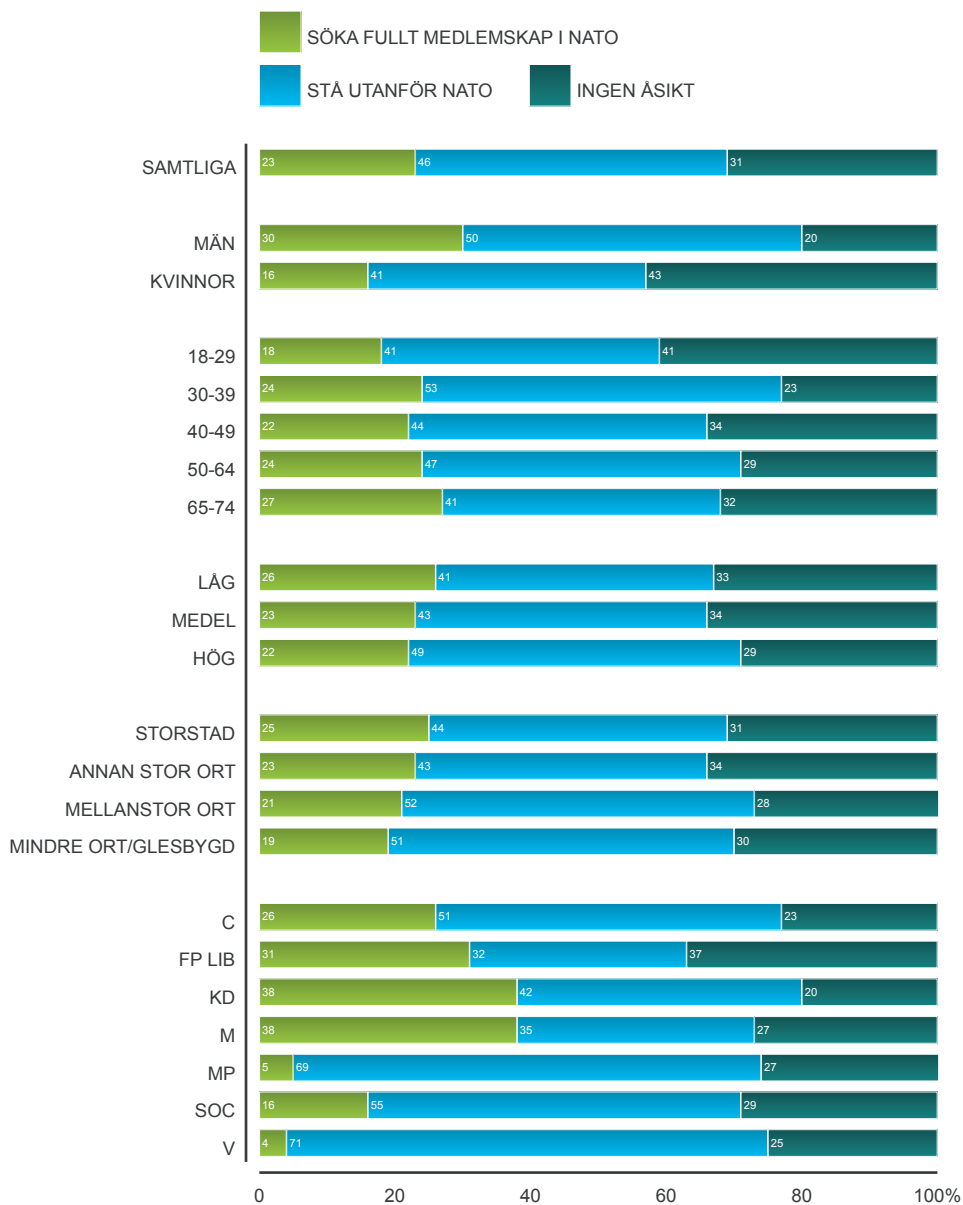
Figur 25. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar olika år

Fråga: Tycker du att Sverige bör ha ett militärt försvar?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Figur 26. Medlemskap i Nato eller stå utanför?

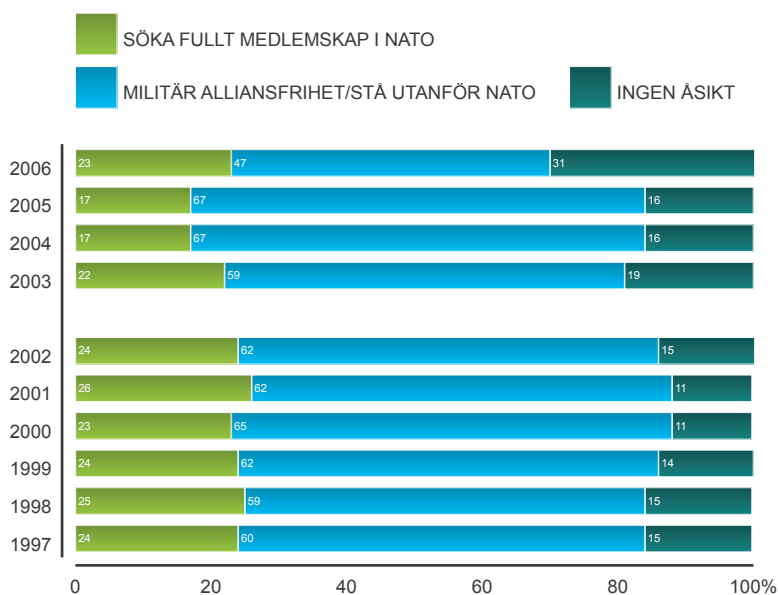
Fråga: Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi stå utanför Nato?

Figur 27. Medlemskap i Nato eller militär alliansfrihet/stå utanför Nato? Inställning olika år

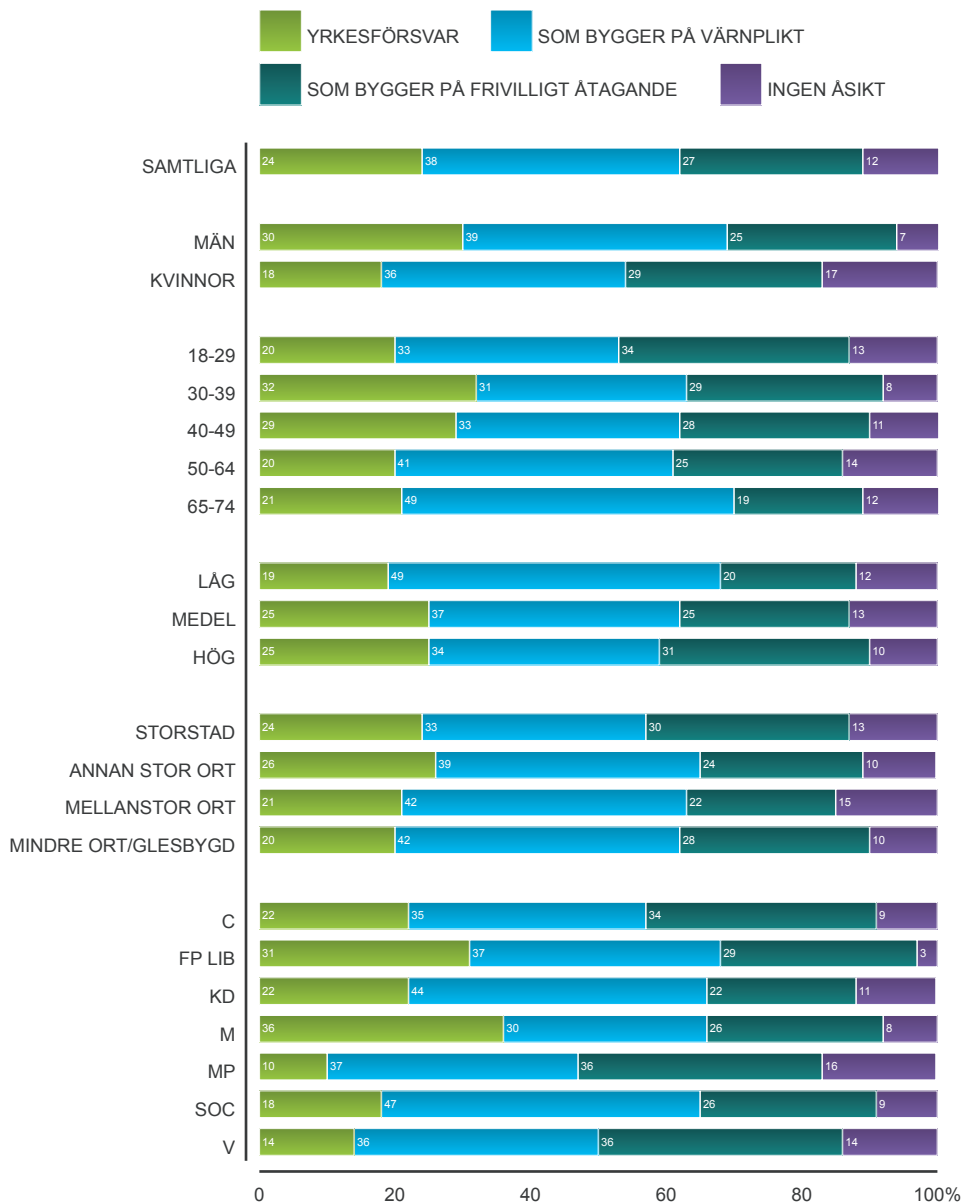
Fråga: Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi stå utanför Nato?

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

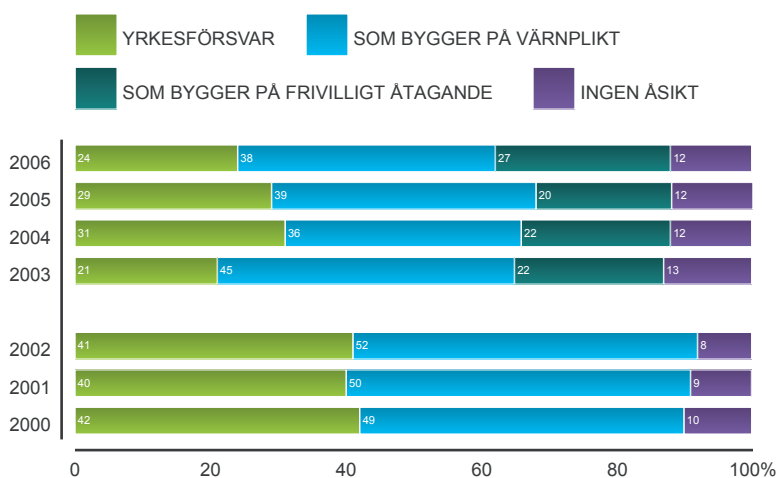
Figur 28. Önskad typ av militärt försvar

Fråga: Vilken typ av militärt försvar skulle du föredra att vi har i Sverige?
 Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning?

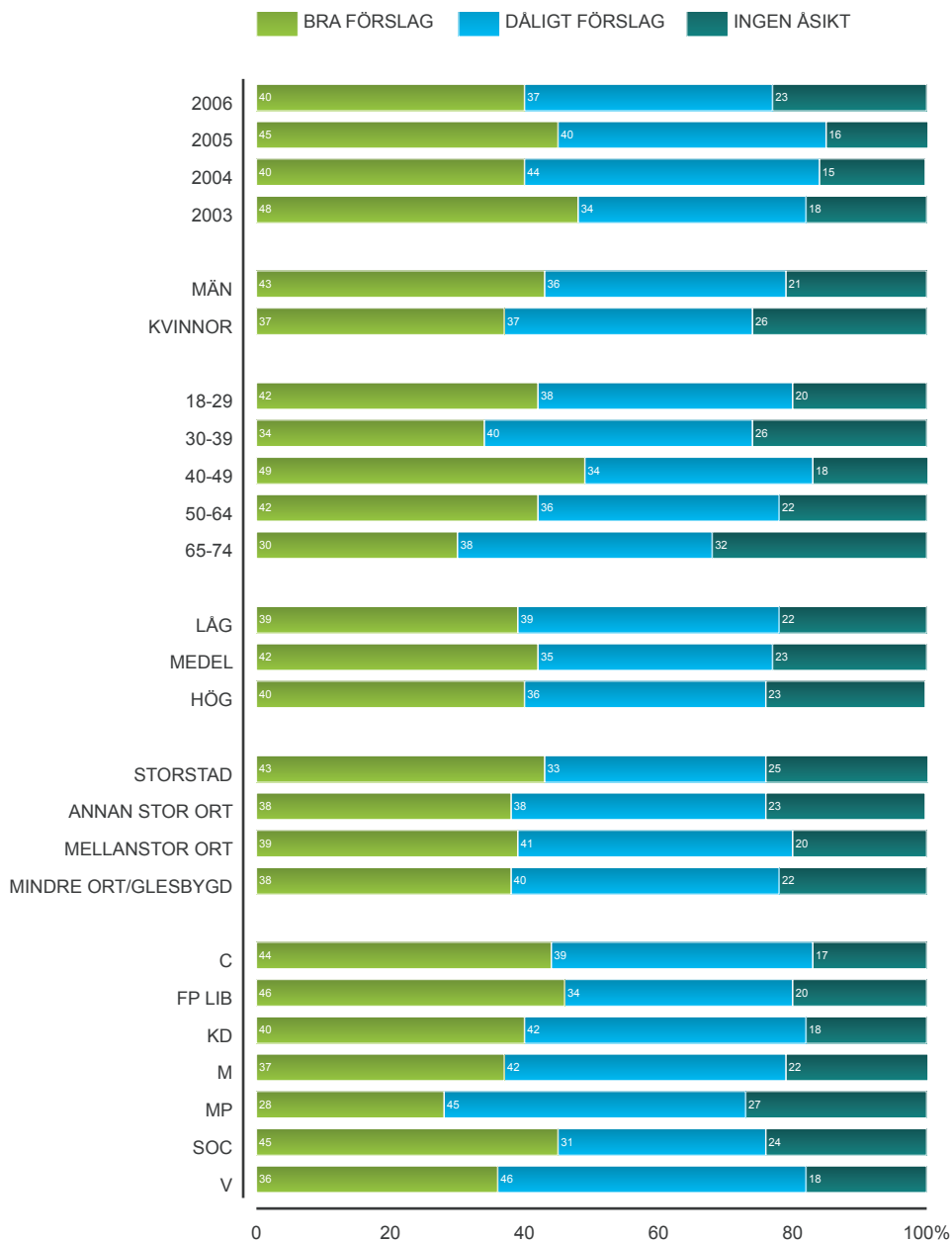
Figur 29. Önskad typ av militärt försvar olika år

Fråga: Vilken typ av militärt försvar skulle du föredra att vi har i Sverige?
Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning?
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

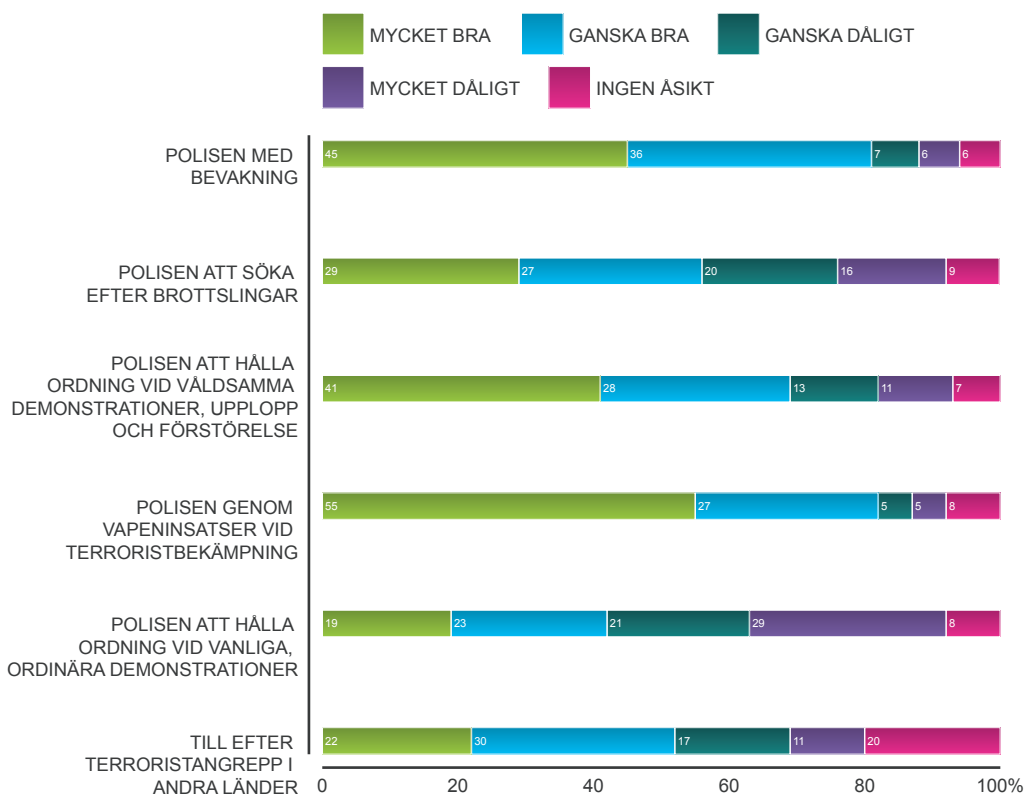
Figur 30. Inställning till förslag om kvinnlig värnplikt

Fråga: En del tycker att värnplikt inte bara skall gälla män utan också kvinnor. Idag är värnplikten frivillig för kvinnor. Värnplikt för kvinnor skulle innebära att även unga kvinnor kan bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag?
 Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Figur 31. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid

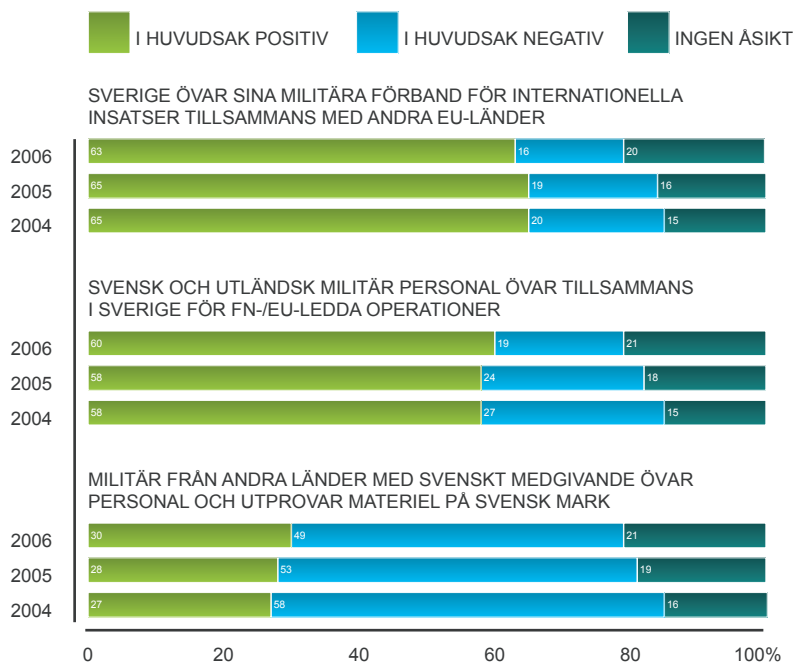
Fråga: Man har föreslagit att det svenska militära försvaret kan användas för ett utökat stöd till samhället i fredstid. Tycker du att det är ett bra eller dåligt förslag att personer ur Försvarsmakten hjälper ...

Figur 32. Inställning i några tänkta situationer rörande det militära försvaret

Fråga: Hur ställer du dig till nedanstående tänkta situationer för det svenska militära försvaret? Är du i huvudsak positiv eller negativ till att ...?

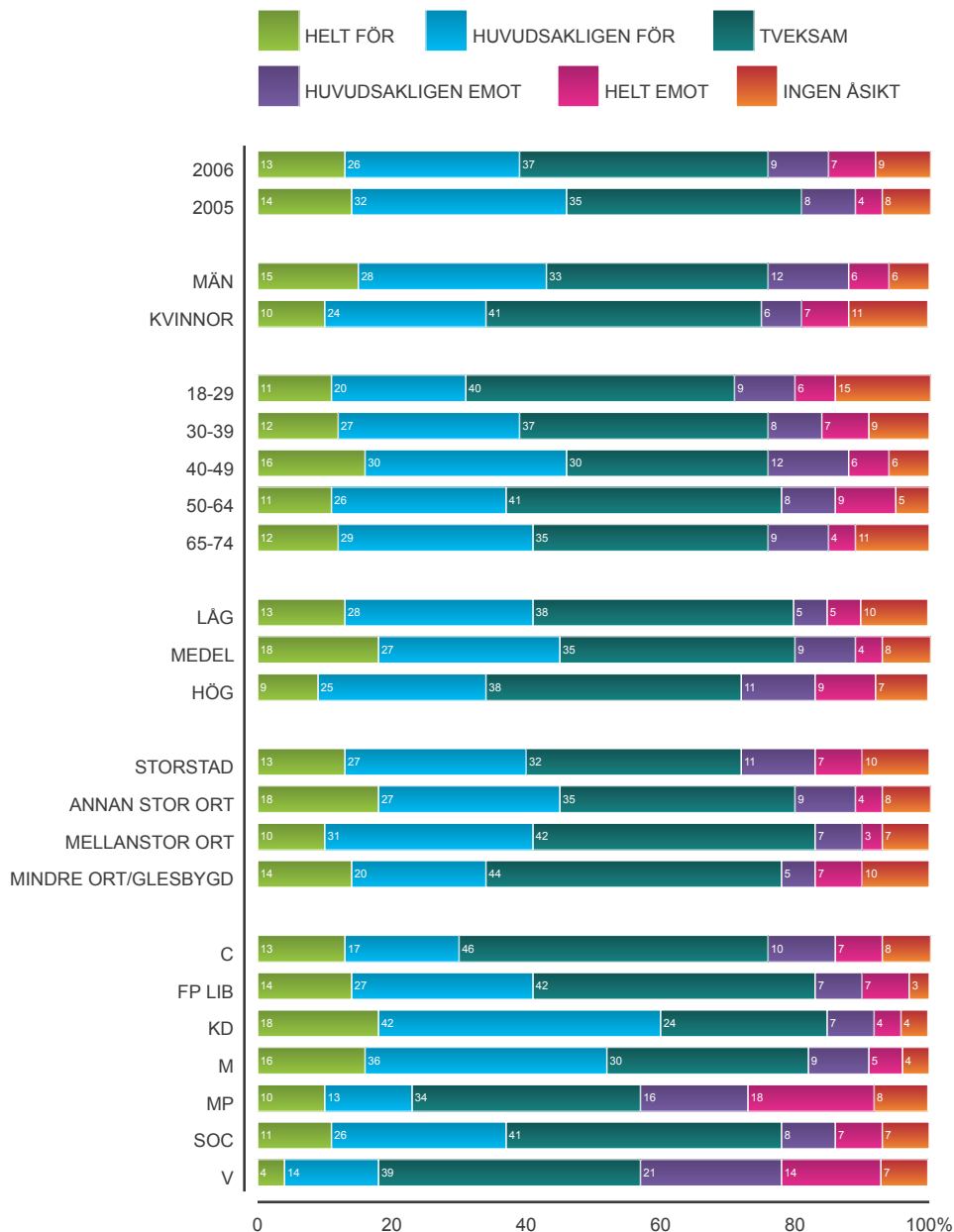
Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Figur 33. Inställning till att det militära försvaret övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism

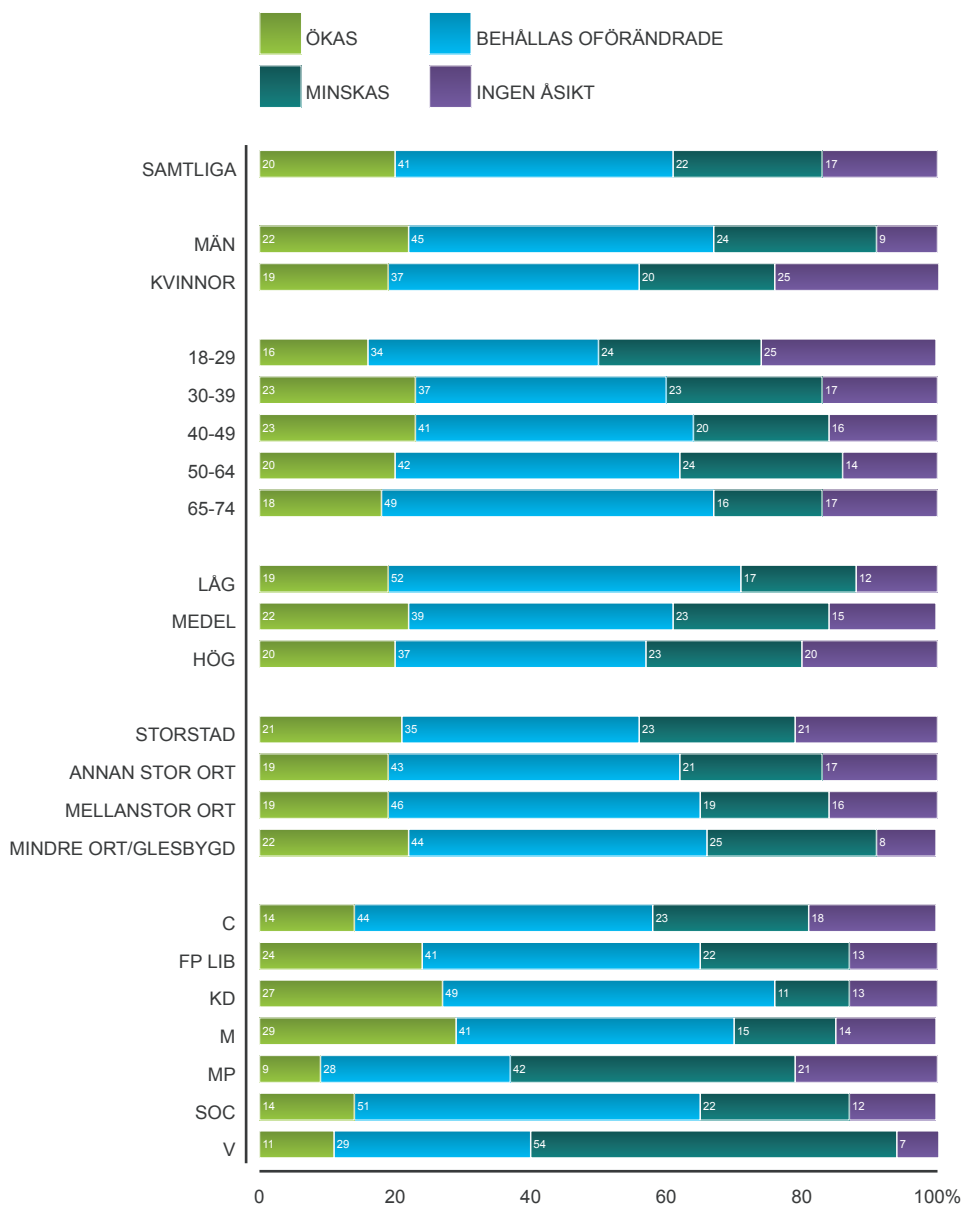
Fråga: Det finns förslag om att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism. Hur ställer du dig till en sådan förändring? Är du ...

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

Figur 34. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret

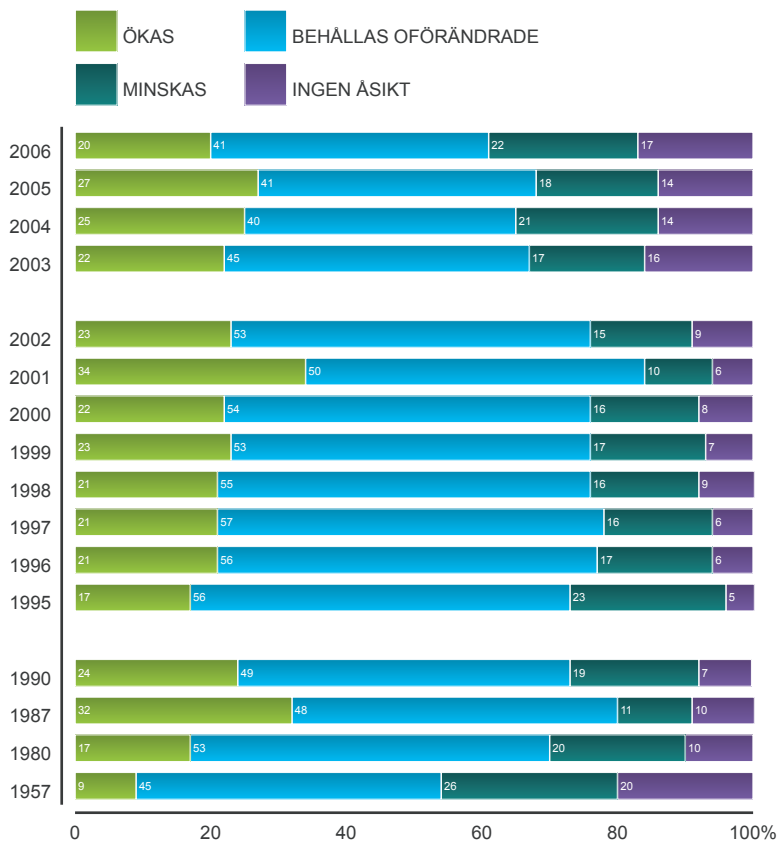
Fråga: Tycker du att statsutgifterna för vårt militära försvar bör ökas, behållas oförändrade eller minskas?

Figur 35. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret olika år

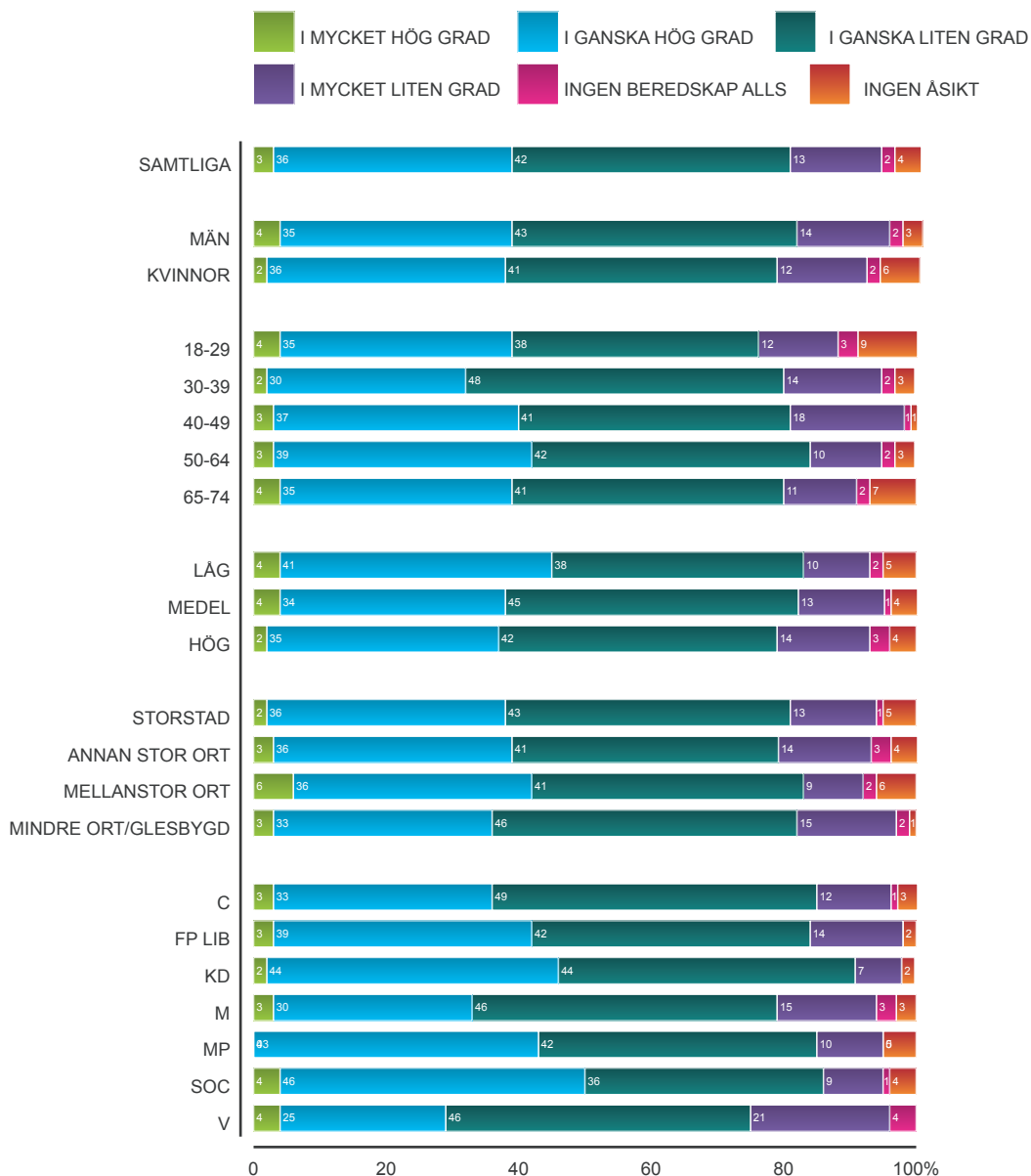
Fråga: Tycker du att statsutgifterna för vårt militära försvar bör ökas, behållas oförändrade eller minskas?

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

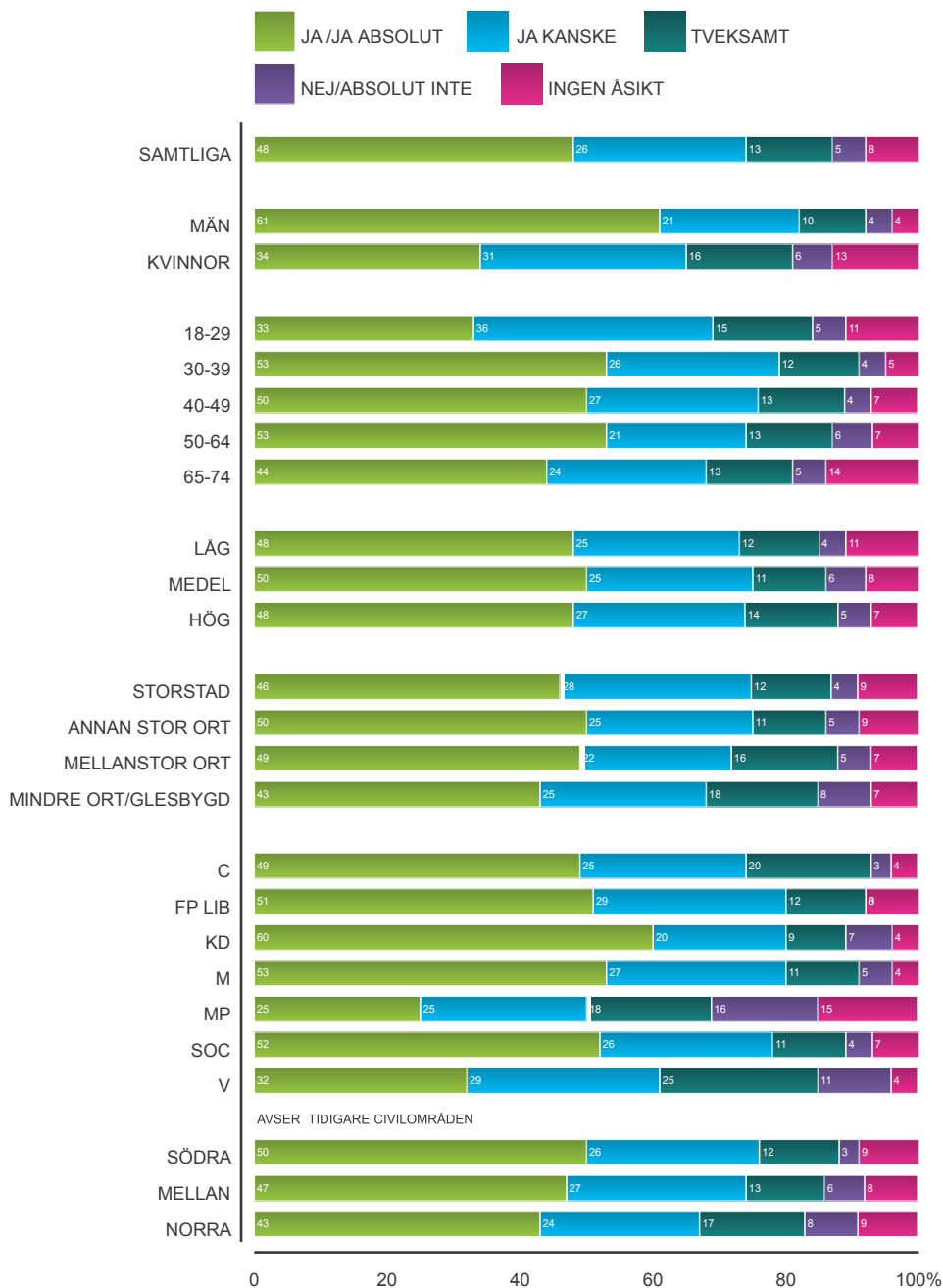
Figur 36. Uppfattning om Sveriges beredskap att hantera krissituationer

Fråga: Sverige har under de senaste åren berörts av bl.a. tsunamikatastrofen i Asien, evakueringen av svenskar från Libanon, hot om fågelinfluensa och stormen Gudrun över södra Sverige. I vilken grad tror du att Sverige idag har en beredskap att hantera sådana kriser?

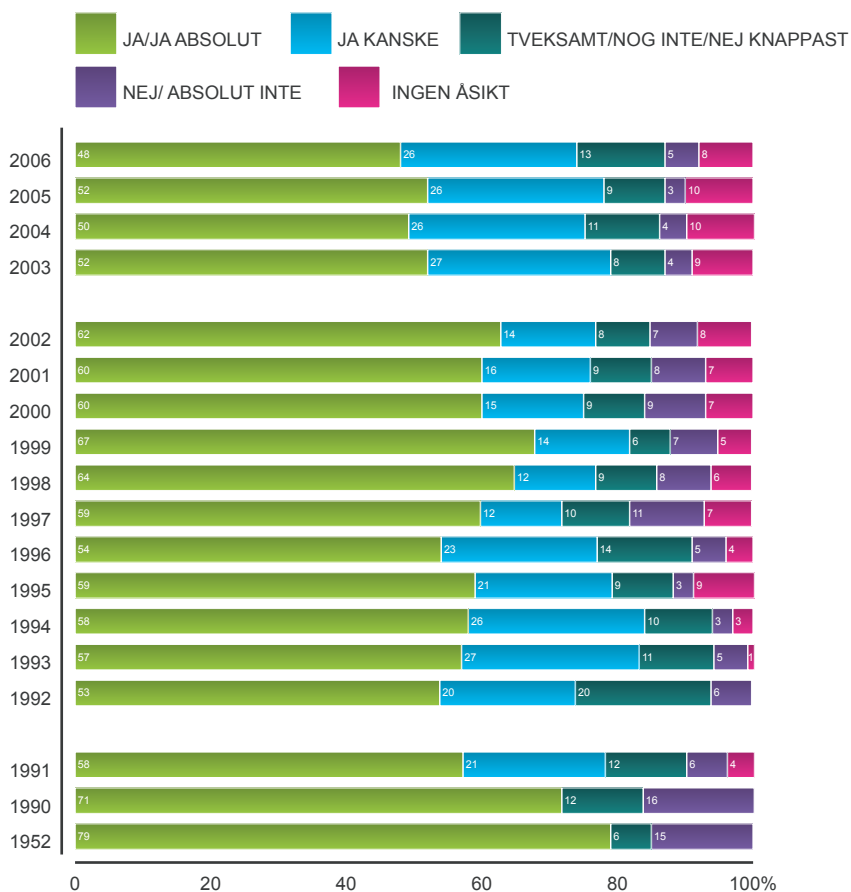
Figur 37. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Tycker du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

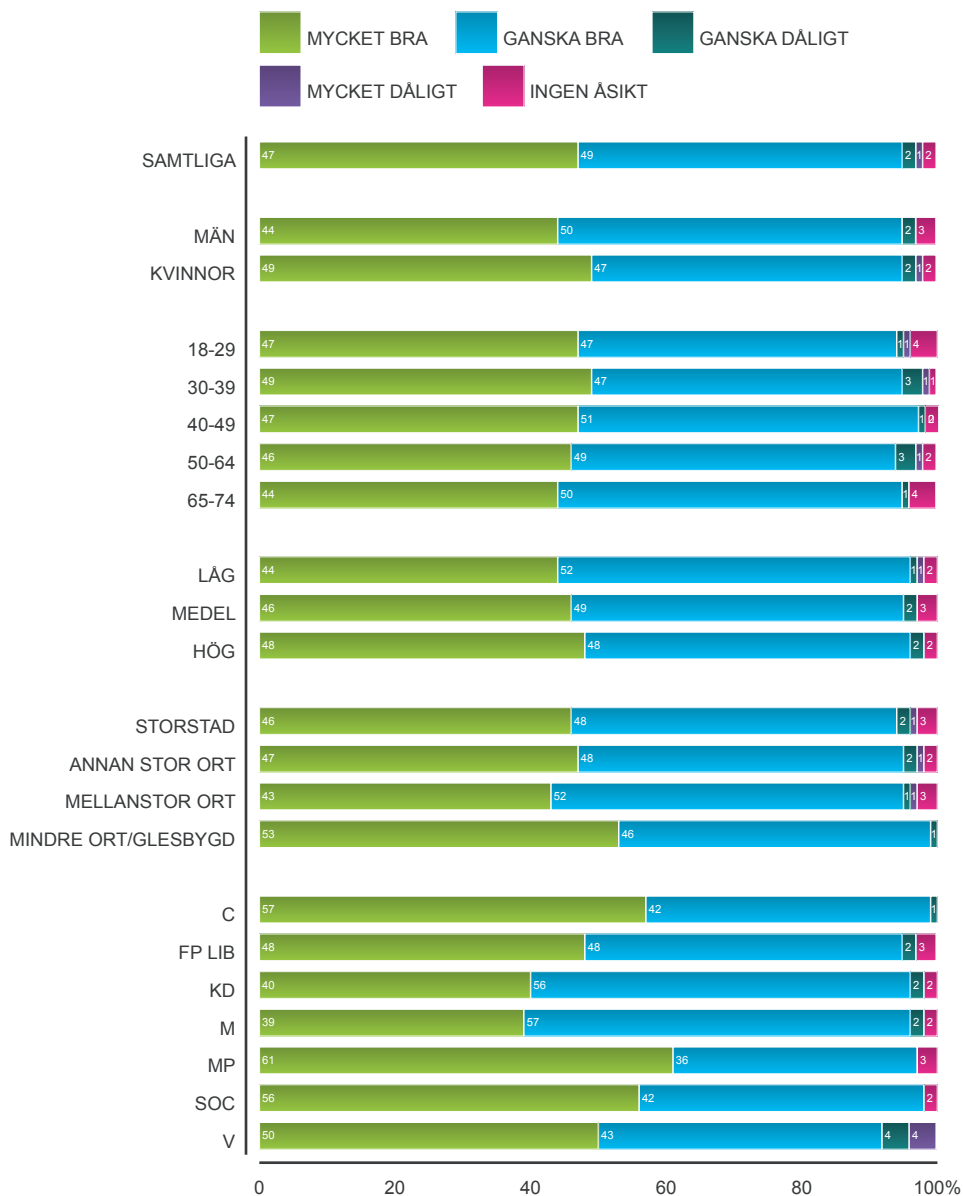
Figur 38. Inställning till väpnat motstånd vid angrepp olika år

Fråga: Antag att Sverige anfalls. Tycker du då att vi bör göra väpnat motstånd även om utgången för oss ter sig oviss?

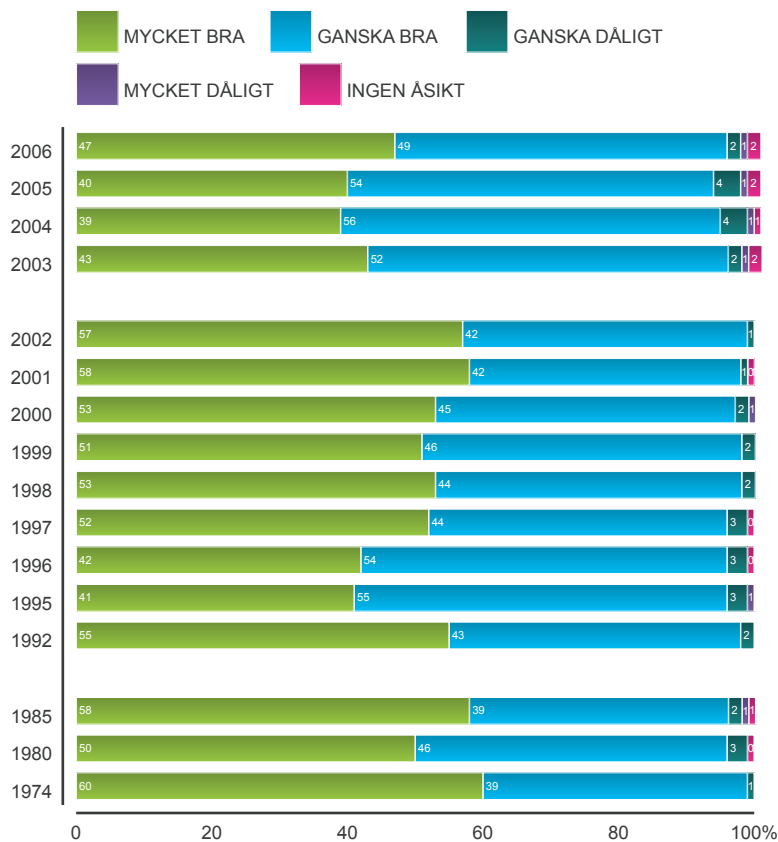
Figur 39. Uppfattning om Sverige som land att leva i

Fråga: Tycker du att Sverige för dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i? Tycker du, på det hela taget, att det är ...

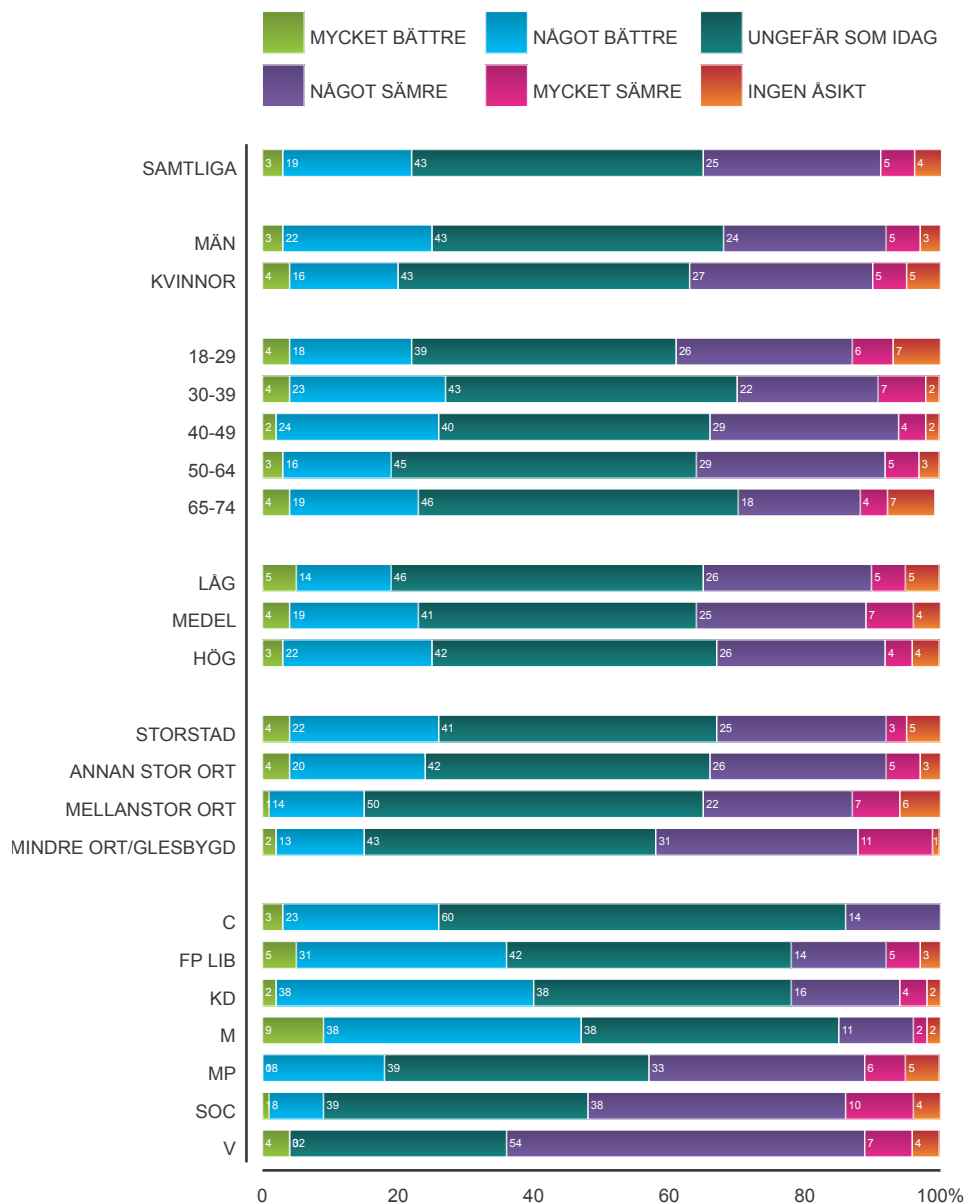
Figur 40. Uppfattning om Sverige som land att leva i olika år.

Fråga: Tycker du att Sverige för dig är ett bra eller ett dåligt land att leva i?
Tycker du, på det hela taget, att det är ...

Figur 41. Uppfattning om att leva i Sverige framöver

Fråga: Om du tänker dig Sverige fem år framåt, tror du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror du det blir ...

Figur 42. Uppfattning om att leva i Sverige framöver olika år

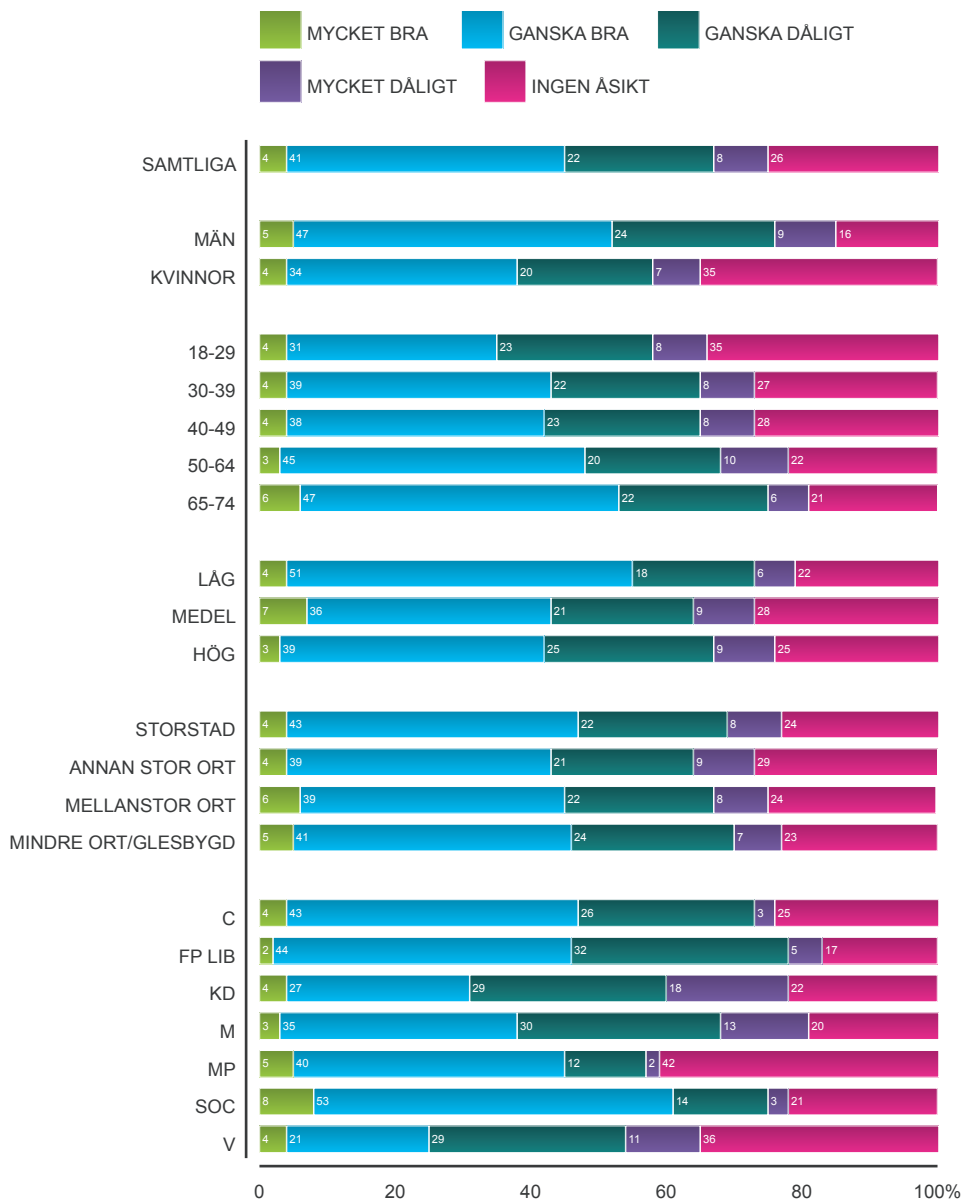
Fråga: Om du tänker dig Sverige fem år framåt, tror du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror du det blir....

Frågeversion olika år, se frågeförteckningen

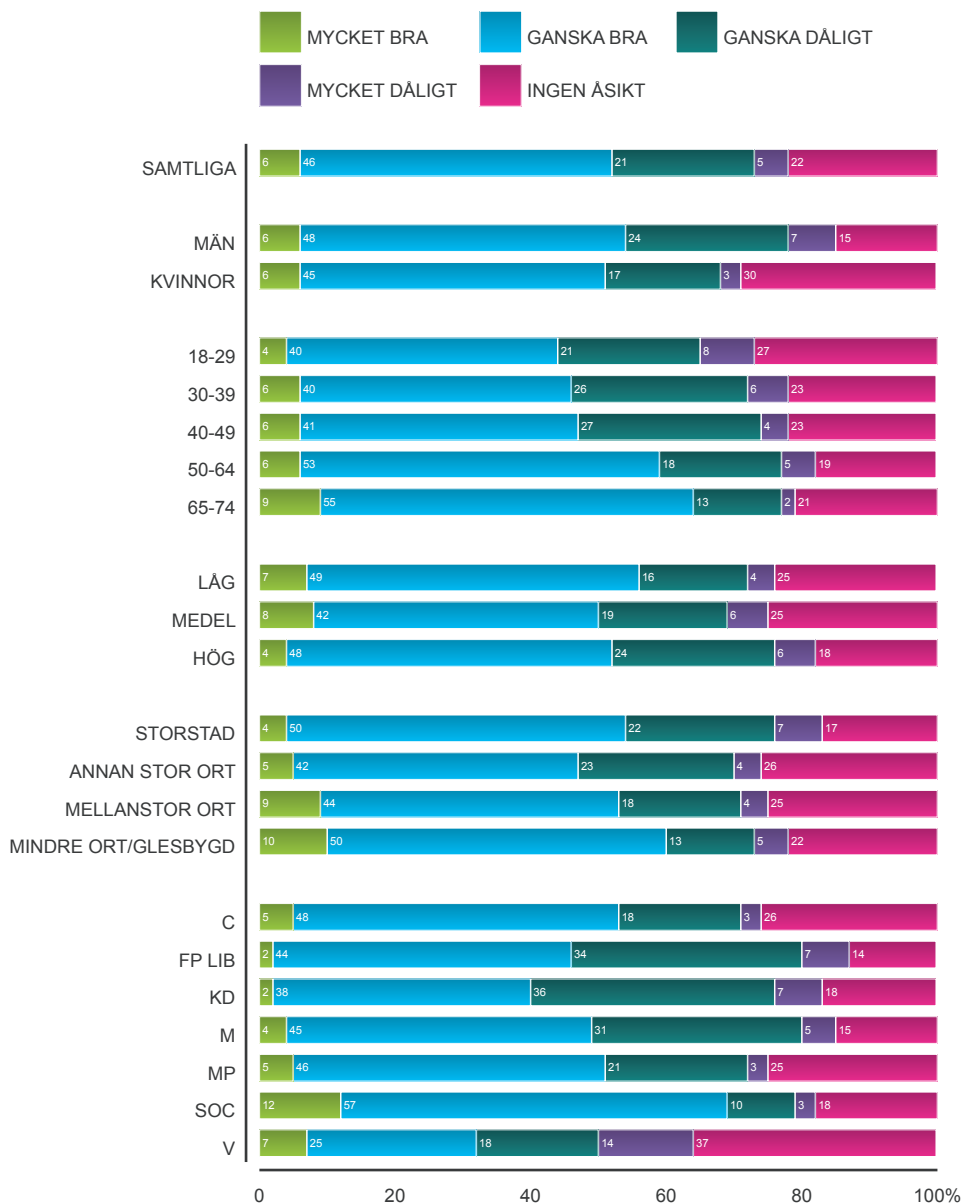
Figur 43. Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda försvarspolitiken

Fråga: Vad tycker du om den försvarspolitik som förts av Sverige hittills under 2000-talet?

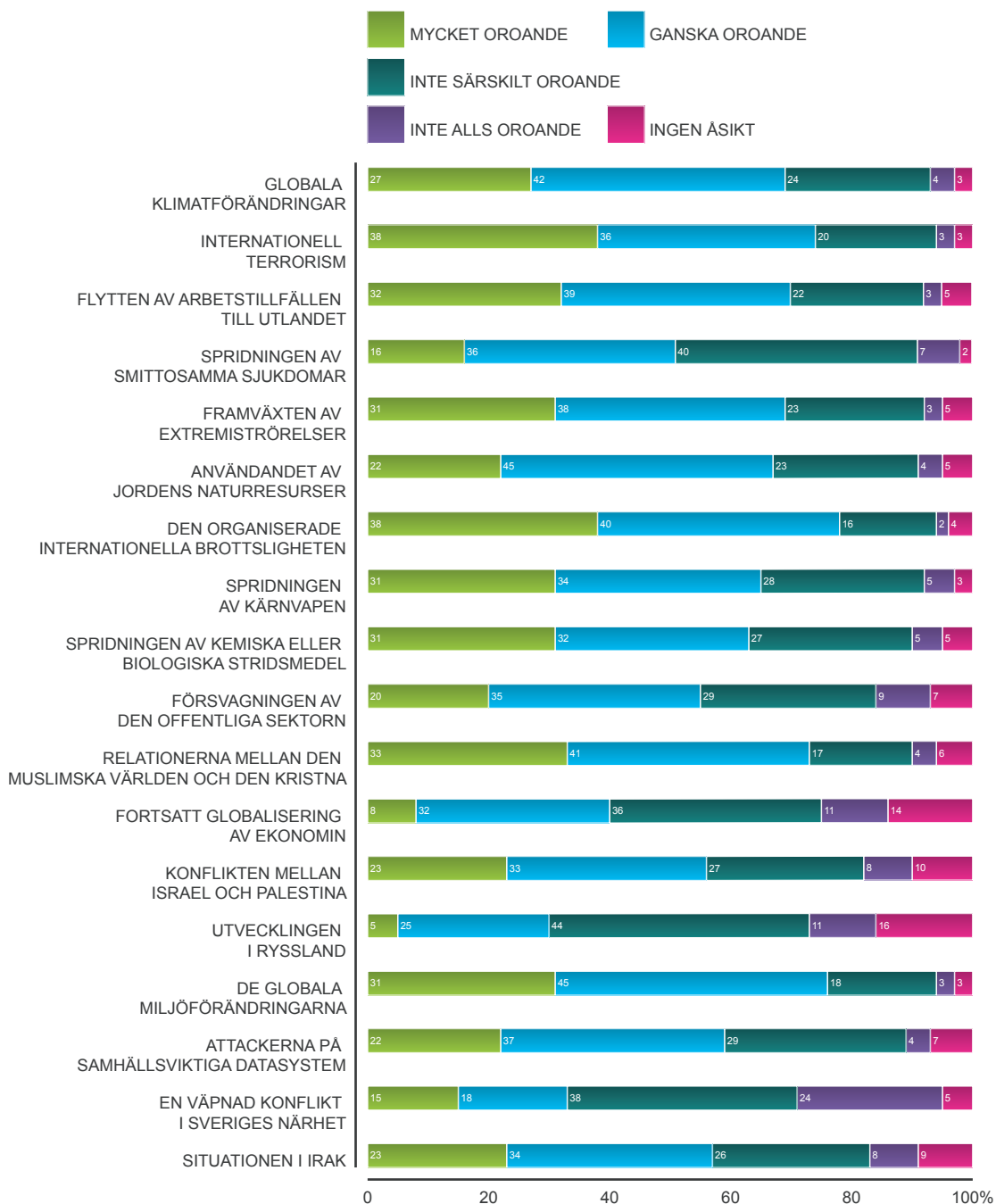
Figur 44. Uppfattning om den hittills under 2000-talet förda utrikespolitiken

Fråga: Vad tycker du om den utrikespolitik som förts av Sverige hittills under 2000-talet?

Figur 45. Uppfattning om förhållanden som skulle kunna påverka såväl Sverige som andra länder

Fråga: Nedan framgår några förhållanden som skulle kunna påverka såväl vårt land som andra länder. Om du tänker på Sverige de närmaste fem åren – hur oroande anser du då att följande förhållanden är för oss i vårt land?

Frågeförteckning

I angivna figurer återges opinionslägen olika år. Frågornas ordalydelse skiljer sig mer eller mindre mellan undersökningarna. Skillnaderna framgår nedan. I övrigt framgår frågans formulering vid respektive figur.

Figur 2. Oro för den politiska situationen i världen.

Fråga: I vilken utsträckning känner du/Du oro för den aktuella politiska situationen i världen? Är din/Din oro ... (2005–2006)

I vilken utsträckning känner Du oro för den nuvarande politiska situationen i världen? Är Din oro ... (1980–2004)

Figur 4. Upplevd risk för storkrig i Europa.

Fråga: Hur stora tror du/Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till militära konflikter (krig) i stora delar av Europa? (2005–2006)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag kan leda till ett krig i stora delar av Europa? (1995, 1997–2004)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett krig i stora delar av Europa? (1992–1994)

Hur stora tror Du riskerna är för att det som händer i världen idag skall leda till ett storkrig i Europa? (1991)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag, inom en tioårsperiod, skall vidgas till en militär konflikt i vilken stora delar av Europa dras in? (1987–1990)

Hur stora tror Du riskerna är för att oroligheterna i världen idag skall vidgas till en storkonflikt i vilken Europa dras in? (1965–1985, 1991 jan)

Figur 6. Uppfattning om den framtida militära situationen i Sveriges närhet.

Fråga: Tror du att den militära hotsituationen i vår närhet har förändrats om tio år? Tror du att det för vår del då ... (2006)

Det anses allmänt att det idag inte föreligger någon militär hotbild mot Sverige. Tror Du att den militära situationen i vår närhet har förändrats om tio år? Tror Du att den för vår del ... (2005)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär som den ser ut idag? (1999–2004)

Om Du tänker tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1998)

Om Du tänker på Sverige tio år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1997)

Om Du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär densamma som idag? (1992 sept–1995)

Om du tänker på Sverige några år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1991, 1992 februari, maj)

Om Du tänker på Sverige en tio–femton år framåt i tiden – tror Du att den militära situationen i vår närhet kommer att vara mer hotfull för oss, mindre hotfull eller ungefär lika hotfull jämfört med idag? (1986, 1989–1990)

Figur 9. Oro för terroristattacker i Sverige.

Fråga: I början av juli förra året dödades och skadades många i London vid flera bombattentat. Attacker har genomförts också på andra platser. I vilken utsträckning känner du oro för att terroristattacker kan inträffa också i Sverige? Är din oro ... (2006)

I vilken utsträckning känner Du oro för att terrorattacker liknande dem i London kan inträffa i Sverige? Är Din oro ... (2005)

Om Du tänker på Sverige idag och fem år framåt – i vilken utsträckning känner Du oro för att Sverige under denna tid blir mål för en terrorattack? Är Din oro ... (2004)

Figur 10 Uppfattning om beredskapsläget mot terroristattacker i Sverige.

Fråga: I vilken grad tror du att det finns beredskap inom Sverige att hantera och möta terroristattacker om sådana skulle inträffa i vårt land? (2006)

I vilken utsträckning tror Du att det finns beredskap inom Sverige att hantera och möta den här typen av terrorism? (2005)

Figur 12. Inställning till FNs fredsframtvigande insatser.

Fråga: FN har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva ingriper i pågående strider. Men på senare år har FN beslutat om ingripanden med direkta stridshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker du det är rätt eller fel att FN beslutar om sådana ingripanden? (2006)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN tillåtit ingripanden med direkta stridshandlingar för att skapa fred och säkerhet som skett t.ex. i Afghanistan och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2005)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvängande ingripanden med direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t.ex. i Kongo och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2004)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden i världen genom att till oroshärdar sända militär personal, som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN sanktionerat fredsframtvängande ingripanden med direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet som skett t.ex. i Afghanistan och Östtimor. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN tillåter sådana ingripanden? (2003)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN tillåtit ingripanden med direkta krigshandlingar för att skapa fred och säkerhet. Tycker Du att det är rätt eller fel att FN sanktionerar sådana ingripanden? (2002)

Förenta Nationerna, FN, har länge försökt att säkra freden på olika håll i världen genom att till oroshärdar sända militär personal som dock inte själva deltar i pågående krigshandlingar. Men på senare år har FN också tillgripit direkta krigshandlingar för att återställa fred och säkerhet, t.ex. Gulf-kriget, i Somalia och Bosnien.

Tycker Du att det är rätt eller fel att FN ingriper med militärt våld i denna typ av stridigheter? (1993–2001)

Figur 14. Inställning till om Sverige skall sända militära förband utomlands på begäran av FN.

Fråga: Sverige kan på begäran av FN sända militära förband utomlands. De som ingår i dessa förband deltar frivilligt. Svenska soldater kan dras in i direkta stridshandlingar med risk att såras eller dödas. Tycker du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att sända svenska soldater under sådana förhållanden? (2006)

Sverige kan på begäran av FN och EU sända militära förband utomlands. De som ingår i dessa förband deltar frivilligt. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dessa soldater under sådana förhållanden? (2005)

Sverige kan på begäran av FN och EU sända militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka soldater under sådana förhållanden? (2004)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar där de kan såras eller dödas. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2003)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands. Risk finns för att svenskarna kan dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (2002)

Sverige har på begäran av FN sänt militära förband utomlands, t.ex. till Bosnien, som där ställs under FNs ledning. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater under sådana förhållanden? (1997–2001)

Sverige har, som Du säkert vet, beslutat att på begäran av FN sända en fredsbevarande militär styrka till forna Jugoslavien. Risk finns för att svenskarna kan komma att dras in i direkta stridshandlingar. Tycker Du att det är ett riktigt eller ett felaktigt beslut av Sverige att skicka dit dessa soldater? (1993–1996)

Figur 15. Inställning till ett svenskt deltagande i militära interventioner med eller utan stöd av FNs säkerhetsråd.

Fråga: Tycker du att Sverige bör delta med militärpersonal i interventioner i andra länder om syftet är att förhindra folkmord eller s.k. etnisk rensning? (2006)

Interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovokonflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripande om syftet är att förhindra massmord eller s.k. etnisk rensning? (2003, 2005)

Militära interventioner i andra länder har genomförts med och utan stöd av FN-mandat. Ett fall där mandat saknats var Natos flygbombningar under Kosovokonflikten. Anser Du att Sverige bör delta med militär personal i humanitära ingripande om syftet är att förhindra massmord eller s.k. etnisk rensning? (2004)

Figur 16. Uppfattning om ett ökat svenskt internationellt engagemang.

Fråga: Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på uppdrag med mandat från FNs säkerhetsråd. Sverige avser att öka antalet svenska militärer i sådana FN-uppdrag. Tycker du att det är rätt eller fel av Sverige att öka antalet soldater i sådana fredsfrämjande insatser? (2006)

Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på FN-uppdrag. Sverige vill nu öka antalet svenska militärer i sådana uppdrag. Tycker Du att det är rätt eller fel att Sverige på detta sätt ökar sitt internationella engagemang? (2005)

Sverige har länge försökt att bidra till att säkra freden på olika håll i världen genom att sända militär personal på FN-uppdrag. Sverige vill nu öka antalet svenska militärer som tjänstgör utomlands i sådana uppdrag. Tycker Du att det är rätt eller fel att Sverige på detta sätt ökar sitt internationella engagemang? (2004)

Figur 17. Inställning till att Sverige bidrar till för EUs militära snabbinsatsförmåga.

Figur 18. Inställning till att Sverige ansvarar för en av EUs militära snabbinsatsgrupper.

Fråga: Europeiska unionen utvecklar för närvarande militära snabbinsatsstyrkor för att med kort varsel kunna hjälpa FN att förhindra konflikter. Sverige kommer från 2008 att ansvara för en sådan insatsstyrka med soldater också från Estland, Finland och Norge, Nordic Battle Group. Hur ställer du dig till att Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser respektive att Sverige ansvarar för en militär snabbinsatsstyrka? (2006)

Europeiska unionen utvecklar för närvarande militära snabbinsatsstyrkor för att med kort varsel kunna hjälpa FN att förhindra att krishärdar utvecklas till militära konflikter. Hur ställer Du Dig till att Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser?
Är Du ... (2005)

Europeiska unionen utvecklar för närvarande en militär snabbinsatsförmåga bl.a. för att inom några dagar kunna hjälpa FN att förhindra att krishärdar utvecklas till militära konflikter. Hur ställer Du Dig till att även Sverige bidrar till EUs förmåga till snabba militära insatser?
Är Du ... (2004)

Figur 21. Inställning till ett svenskt medlemskap i ett gemensamt militärt försvar inom EU.

Fråga: Det finns förslag om att EU skall utveckla ett militärt försvar som omfattar alla medlemsstater. Är du för eller emot tanken att Sverige skulle gå med i ett gemensamt militärt EU-försvar? Är du ... (2006)

Är Du för eller emot tanken att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar? (2005)

Är Du för eller emot att Sverige går med i ett gemensamt militärt EU-försvar? (2004)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett gemensamt militärt EU-försvar? (2003)

Är Du för eller emot att Sverige ingår i ett gemensamt militärt försvar inom EU? (2001–2002)

Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige arbetar för ett sådant eller är Du emot detta? (1999–2000)

Inom den Europeiska Unionen (EU) diskuterar medlemsstaterna en fördjupning av det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet i riktning mot ett framtida gemensamt försvar. Är Du i huvudsak för att Sverige medverkar i en sådan utveckling eller är Du i huvudsak emot? (1998)

Figur 23. Inställning till en svensk försvarsindustri.

Fråga: Hur viktigt tycker du det är att Sverige har en svensk vapenindustri? (2006)

Anser Du det viktigt att Sverige har en svensk vapenindustri? (2005)

Figur 24. Inställning till svensk export av vapen.

Fråga: Reglerna för den svenska vapenexporten diskuteras ofta. Anser du/Du att svensk export av vapen skall ... (2005–2006)

Reglerna för den svenska vapenexporten diskuteras ofta. Vilken är Din uppfattning i denna fråga? Anser Du att svensk export av vapen skall ... (1997)

Figur 25. Uppfattning om huruvida Sverige behöver ett militärt försvar.

Fråga: Tycker du att Sverige bör ha ett militärt försvar? (2006)

Anser Du att Sverige bör ha ett militärt försvar? (2004–2005)

Anser Du att Sverige bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1996–2003)

Anser Du att förhållandena i världen idag är sådana att vi bör ha eller inte bör ha ett militärt försvar? (1987–1995)

Som förhållandena är i världen idag, anser Du att vi bör ha eller inte ha ett försvar? (1979–1985)

Figur 27. Medlemskap i Nato eller alliansfrihet/stå utanför Nato?

Fråga: Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi stå utanför Nato? (2006)

Försvarsalliansen Nato har på senaste tiden anslutit nya europeiska medlemmar. Tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid den militära alliansfriheten? (2004–2005)

Försvarsalliansen Nato förbereder anslutning av nya europeiska medlemmar. Om Du fick bestämma – tycker Du att Sverige skall söka fullt medlemskap i Nato eller skall vi hålla fast vid alliansfriheten? (1997–2003)

Figur 29. Önskad typ av militärt försvar.

Fråga: Vilken typ av militärt försvar skulle du/Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning? (2004–2006)

Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda, ett försvar som bygger på värnplikt – som vi har idag – eller att värnplikten ersätts med ett frivilligt åtagande att genomgå militär grundutbildning på samma sätt som det t.ex. är frivilligt att vidareutbilda sig efter den obligatoriska grundskolan? (2003)

Om Du fick bestämma – vilken typ av militärt försvar skulle Du föredra att vi har i Sverige? Ett yrkesförsvar med enbart anställda eller ett försvar som bygger på plikt? (2000–2002)

Figur 30. Inställning till förslag om kvinnlig värnplikt.

Fråga: En del tycker att värnplikt inte bara skall gälla män utan också kvinnor. Idag är värnplikten frivillig för kvinnor. Värnplikt för kvinnor skulle innebära att även unga kvinnor kan bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2006)

Man har förslagit att värnplikt inte bara ska gälla män utan också kvinnor. Idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Värnplikt för kvinnor skulle innebära att även unga kvinnor kan bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2004–2005)

Det har framförts förslag om att värnplikt inte bara ska gälla män utan också kvinnor. Som det är idag är "lumpen" frivillig för kvinnor. Om förslaget vinner gehör kan även unga kvinnor bli uttagna att genomgå en längre militär grundutbildning. Tycker Du att kvinnlig värnplikt är ett bra eller dåligt förslag? (2003)

Figur 31. Inställning till att det militära försvaret används för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid.

Fråga: Man har föreslagit att det svenska militära försvaret kan användas för ett utökat stöd till samhället i fredstid. Tycker du att det är ett bra eller dåligt förslag att personer ur Försvarsmakten (2006)

Det har diskuterats om det svenska militära försvaret skulle kunna användas för ett utökat stöd till det civila samhället i fredstid. Vad anser Du om följande tänkbara situationer? Är det ett bra eller dåligt förslag att personer ur Försvarsmakten ... (2003–2005)

Figur 32. Inställning i några tänkta situationer rörande det militära försvaret.

Fråga: Hur ställer du dig till nedanstående tänkta situationer för det svenska militära försvaret? Är du i huvudsak positiv eller negativ? (2006)

Nedan framgår några tänkta situationer för det svenska militära försvaret. Hur ställer Du Dig till dem? Är Du i huvudsak positiv eller i huvudsak negativ? Bedöm situationerna var för sig. (2004–2005)

Figur 33. Inställning till att det militära försvaret övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism.

Fråga: Det finns förslag om att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism. Hur ställer du dig till en sådan förändring? Är du ... (2006)

Man har föreslagit att Sveriges militära försvar övertar uppgiften från polisen att skydda Sverige mot terrorism. Hur ställer Du Dig till den tanken? Är Du ... (2005)

Figur 35. Uppfattning om statsutgifterna för det militära försvaret.

Fråga: Tycker du att statsutgifterna för vårt militära försvar bör ökas, behållas oförändrade eller minskas? (2006)

Om Du tänker på vårt militära försvar – anser Du att statsutgifterna för detta bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (2004–2005)

Sverige har ett totalförsvar, dvs. ett försvar som förutom det militära försvaret också består av ett civilt försvar. Om Du först tänker på det militära försvaret – anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (september 1992 – 2003)

Anser Du att statsutgifterna för det militära försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1987–1992 februari, maj)

Anser Du att statsutgifterna för försvaret bör ökas, bibehållas oförändrade eller minskas? (1957–1986)

Figur 42. Uppfattning om att leva i Sverige framöver.

Fråga: Om du/Du tänker dig/Dig Sverige fem år framåt, tror du/Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror du/Du det blir... (2005–2006)

Om Du tänker Dig Sverige om tio år, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? Tror Du det blir ... (1998–2004)

Om Du tänker på Sverige en tio–femton år framåt i tiden, tror Du det blir bättre eller sämre att leva i det här landet? (1987–1997)

Opinion 2006 – A Summary

About the poll

The National Board of Psychological Defence (SPF) in Sweden conducts a yearly poll of public attitudes towards Swedish society, security policy, international affairs and defence. The first poll was conducted in 1952.

Of the population of persons residing in Sweden within the age range 18 to 74 years (in total 6,314,044 persons), a representative random sample of a total of 2,020 persons was taken from Statistics Sweden's register of the total population. The net sample amounted to 2,010 persons, to whom survey forms were sent by post. Following three reminders from Statistics Sweden, a total of 1,054 persons answered the survey. Data collection took place from 19 September to 3 November 2006. The response rate was 52 %. Thus, the attrition rate for this investigation (48 %) was high. The answers received have been appraised as representing population values.

Data from this and previous studies may be found in pdf format on the Board's website *www.psyedef.se*. Note that up to and including 1991, SPF's public opinion polls were based on interviews face-to-face. Between 1992 and 2002, the studies were based on telephone interviews. And since 2003, all source data have been based on postal surveys. See also table over background variables.

Summary of results

Attitudes towards various international conditions (Figures 1-10)

- More now than during recent years are concerned about the current political situation in the world.
- A greater proportion believe that the military situation in our region will be less secure in years to come.
- EU membership and participation in a common EU security policy co-operation promote peace and security in our country – whereas the US war on terrorism and increased immigration do not.

- Divided views on the importance of the US in promoting peace and security in Europe and its immediate surroundings.
- One-third are worried about terrorist attacks in Sweden – pessimistic outlook on emergency preparedness in the event of terrorism in Sweden.

Attitudes regarding various security policy issues (Figures 11-23)

- More uncertain support for international peace efforts.
- UN mandate a requirement for interventions in other countries.
- Fewer than previously feel it is right for Sweden to increase its number of soldiers in international commitments – more than previously have no opinion.
- Many support a Swedish contribution of troops to the EU's battle groups – but not as many support Swedish responsibility for such a group.
- The majority believe it is legitimate for the EU to intervene in countries outside Europe to secure humanitarian aid and prevent genocide there.
- About as many in favour of as against the idea of Sweden joining a common EU military defence.
- The majority accept current arrangements for Swedish exports of military equipment and most feel that the Swedish defence industry is important.

Attitudes towards other defence issues (Figures 24-36)

- The majority favour a Swedish military defence, but clear support for this seems to be decreasing.
- Twice as many wish to remain outside NATO as wish to join.
- Many wish to maintain our compulsory military service, but more than previously think it should be replaced by voluntary commitments.
- Compulsory military service for women? Both 'yes' and 'no'.
- Many in favour of the Swedish Armed Forces helping in civilian situations, but not always.
- Positive attitudes towards joint military exercises prior to international military efforts.
- More are uncertain about or against than are in favour of the military taking over the police force's duty of protecting Sweden from terrorism.

- More than previously want to see decreased defence expenditures, but the majority prefer unchanged military spending.
- The majority are pessimistic with regard to our preparedness to deal with crisis situations.

Attitudes towards armed resistance in the event of attack (Figures 37-38)

- Swedes' willingness to put up armed resistance in the event of an attack is still high, but the proportion of persons who are uncertain has increased.

Attitudes towards Swedish society (Figures 39-45)

- Positive outlook on Sweden – optimism with regard to the future.
- Defence and foreign policy get passing marks, but many have no opinion.
- International terrorism and organized crime are the greatest concerns for Sweden – armed conflict in our region and developments in Russia worry fewer.
- Interest in our military defence is not particularly widespread.

Bakgrundsvariabler

De svarande har indelats i befolkningsgrupper. Vilka variabler som använts, hur de svarande indelats samt antal svarande i respektive kategori framgår nedan.

Betraktaren måste observera att antalet svarande är ringa i vissa kategorier varför relativtalen där måste tolkas varsamhet inom gruppen men framför allt vid jämförelser mellan grupper. I övrigt hänvisas till studiens tabellversion. (*www.psyodef.se*).

VARIABEL	KATEGORI	ANTAL BESVA- RADE ENKÅTER	
		n	%
KÖN (GENDER)	MAN	535	51
	KVINNA	519	49
ÅLDER (AGE)	18-24	91	9
	25-29	81	8
	30-39	195	19
	40-49	196	19
	50-64	326	31
	65-70	116	11
	71-74	49	5
UTBILDNING (YEARS IN SCHOOL)	LÅG (HÖGST 9 ÅR)	196	19
	MEDEL (10-12 ÅR)	325	31
	HÖG (13 ÅR ELLER FLER)	509	48
BOSTADSORT (LOCATION)	STORSTAD (STHLM, GBG, MÖ)	392	37
	ANNAN STOR ORT (-200 000 INV)	389	37
	MELLANSTOR ORT (27-90 000 INV)	165	16
	MINDRE ORT/GLESBYGD	108	10
TIDIGARE CIVILOMRÅDE (FORMER CIVILIANCOMMAND REGION)	SÖDRA	467	44
	MELLERSTA	486	46
	NORRA	101	10
EGEN ERFARENHET AV FÖRSVARET (OWN EXPERIENCE OF THE DEFENCE)	INGEN/KNAPPAST NÅGON	614	58
	VIA FRIVILLIGVERKSAMHET	71	7
	MILITÄR GRUNDUTBILDNING/ RESERVOFFICER	336	32
	YRKESERFARENHET	33	3
POLITISK SYMPATI (POLITICAL PREFERENCE)	CENTERN	77	7
	FOLKPARTIET LIBERALERNA	59	6
	KRISTDEMOKRATERNA	45	4
	MILJÖPARTIET DE GRÖNA	67	6
	MODERATA SAMLINGSPARTIET	242	23
	SOCIALDEMOKRATISKA ARBETARPARTIET	281	26
	VÄNSTERPARTIET	28	3
	OPOLITISK	61	6
VET INTE	151	14	
INSTÄLLNING TILL MEDLEMSKAPET I EU (OPINION ABOUT EU-MEMBERSHIP)	FÖR	609	58
	MOT	307	29
	KAN INTE SVARA	113	11
SAMTLIGA		1 054	100

Opinion 2006

Sedan 1952 genomför Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) årligen opinionsundersökningar för att redovisa en aktuell bild av allmänhetens syn på samhället, säkerhetspolitiken och försvaret. Undersökningens resultat finns också tillgängliga på SPF:s webbplats, www.psyodef.se

Opinion 2006 är sammanställd av Göran Stütz, tidigare laborator och forskningschef vid SPF.

*Göran Stütz
Opinionsstudiens författare*